

Hilde Kristin Langsholt

Stipendiaters bruk av sosiale medier til å finne faglitteratur

**En undersøkelse på Norges miljø- og biovitenskapelige
universitet og OsloMet- Storbyuniversitetet.**

**Masteroppgave 2020
Master i bibliotek- og informasjonsvitenskap**

Sammendrag

Målet med min masteroppgave var å få svar på i hvilken grad stipendiater bruker sosiale medier til å finne faglitteratur sammenlignet med andre kilder. Jeg ønsket også å finne ut hvorfor eller hvorfor ikke stipendiater bruker sosiale medier til å finne faglitteratur og hvordan bruken av sosiale medier kan påvirke stipendiaters informasjonsadferd. Jeg valgte en kvantitativ tilnærming og sendte ut en spørreundersøkelse til stipendiater ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) og OsloMet- Storbyuniversitetet. Resultatene viste at flertallet av stipendiatene i min studie ikke bruker sosiale medier til å finne faglitteratur. Allikevel var det en relativt stor andel av stipendiatene som bruker sosiale medier til å finne faglitteratur og som rangerte sosiale medier som en viktig ressurs til dette formålet. Google Scholar var den akademiske ressursen, inkludert sosiale medier, som ble mest brukt og høyest rangert av flest. ResearchGate var det sosiale mediet som ble brukt mest, og rangert som viktigst av flest av stipendiatene. Det var en viss polarisering blant stipendiatene både når det gjaldt bruken av sosiale medier og andre akademiske ressurser.

Abstract

This thesis examines to which degree PhD students make use of social media to find academic literature. I also wanted to find out why or why not PhD students use social media to find academic literature and how social media can affect their information behaviour. This study has a quantitative approach and a survey was sent out to PhD students at the Norwegian University of Life Sciences (NMBU) and Oslo Metropolitan University (OsloMet). The results from the study showed that most of the PhD students did not use social media to find academic literature. Nevertheless, some of the PhD students use social media to find academic literature and regard it as an important resource for this purpose. Amongst all academic resources, including social media, Google Scholar was the resource that most of the PhD students ranked as an important resource and very often used. ResearchGate was the social media that most of the PhD students ranked as an important resource and very often used. The results from the study also showed a polarization among the PhD students regarding the use of both social media and some of the other academic resources.

Forord

Jeg ønsker å takke min veileder Jannica Heinstrøm for veldig god hjelp gjennom hele skrivinga av masteroppgaven.

Jeg vil også takke min arbeidsgiver NMBU Universitetsbiblioteket for støtten og fleksibiliteten jeg har fått, slik at jeg kunne fullføre min mastergrad. En ekstra takk til gode kollegaer for interesse, oppmuntring og tålmodighet.

Takk til Excel-guru, Ragnhild Martinsen Ånestad for hjelp og støtte.

En spesiell takk til Eivind for korrekturlesing, oppmuntring og tålmodig støtte hele veien. Til slutt en særlig takk til guttåene våre, Sivert og August, som har ventet tålmodig på at jeg skulle bli ferdig med leksene.

1. Innledning	1
1.1. Motivasjon.....	1
1.2. Problemstilling og forskningsspørsmål.....	2
1.3. Oppgavens struktur og avgrensninger.....	3
2. Sosiale medier	3
2.1. Begreper.....	4
2.2. Facebook.....	6
2.3. Twitter.....	6
2.4. ResearchGate.....	7
2.5. Academia.edu.....	7
3. Sci-Hub	8
4. Teori	8
4.1. Informasjonsadferd.....	9
4.2. Ellis' adferdsmodell.....	10
4.3. Revisjoner av Ellis' modell.....	13
4.4. Sosial informasjonssøking.....	15
4.5. Digital vitenskap.....	16
4.6. Motivasjonsteori.....	17
4.7. Oppsummering teori.....	18
5. Tidligere forskning	18
5.1. Forskere og stipendiaters informasjonssøkeadferd.....	19
5.2. Forskeres bruk av sosiale medier.....	23
5.3. Stipendiaters bruk av sosiale medier.....	24
5.4. Motivasjon for å bruke sosiale medier til å finne informasjon og faglitteratur.....	26
5.5. Holdninger til bruk av sosiale medier.....	27
5.6. Forskeres bruk av Sci-Hub.....	28
6. Metode	30
6.1. Valg av metode.....	31
6.2. Spørreskjemaet.....	32
6.3. Gjennomføring og rekruttering.....	34
6.4. Pilot.....	36
6.5. Analyse.....	37
6.6. Refleksjoner rundt datainnsamlingen.....	37
6.7. Forskningsetiske betraktninger.....	38

7. Resultater	39
7.1. Hvem svarte på undersøkelsen?	40
7.2. Bruk av ulike dokumenttyper	43
7.3. Problemer med å finne faglitteratur	45
7.4. Bruk av ulike akademiske ressurser	46
7.5. Hjelp fra kollegaer.....	49
7.6. Bruk av sosiale medier	50
7.6.1. Twitter	53
7.6.2. Facebook.....	54
7.6.3. ResearchGate	55
7.6.4. Academia.edu	55
7.6.5. Samlet oversikt over bruken av de ulike sosiale mediene	56
7.7. Åpne svar.....	58
7.7.1. Fordeler og ulemper ved bruk av sosiale medier for å finne faglitteratur	58
7.8. Bruk av andre akademiske ressurser	63
7.9. Hva brukes de ulike akademiske ressurser til?.....	64
7.10. Rangering av de ulike ressursene, inkludert sosiale medier.....	65
7.11. Hvor ofte brukes de ulike ressursene?.....	66
7.12. Påstander	67
7.13. Effekter av koronapandemien	70
7.14. Kort oppsummering av resultatene	71
8. Diskusjon	72
8.1. I hvilken grad bruker stipendiater sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?	72
8.2. Stipendiaters bruk av sosiale medier til å finne faglitteratur sammenlignet med andre kilder.....	76
8.3. Hvorfor bruker stipendiater sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?.....	79
8.4. Hvorfor bruker stipendiater <i>ikke</i> sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?.....	81
8.5. Hvordan påvirker sosiale medier stipendiaters informasjonsadferd?	83
9. Studiens begrensninger	87
10. Konklusjon	88
10.1. Videre forskning.....	89
11. Litteraturliste	91
12. Vedlegg	96
12.1. Vedlegg 1	96

12.2. Vedlegg 2	97
12.3. Vedlegg 3	110

Figurer

Figur 1. Wilsons nøstede modell (Wilson, 1999, s. 263).....	10
Figur 2. Wilsons modell på informasjonssøkeadferd (Wilson, 1999, s. 252).....	13
Figur 3. Dokumenttyper.....	43
Figur 4. Mest brukte dokumenttype.....	44
Figur 5. Problemer med å finne faglitteratur	45
Figur 6. Bruk av akademiske ressurser	47
Figur 7. Generell bruk av sosiale medier	50
Figur 8. Sosiale medier og ulike forskningsformål.....	51
Figur 9. Sosiale medier og faglitteratur	52
Figur 10. Bruk av Twitter	53
Figur 11. Bruk av Facebook.....	54
Figur 12. Bruk av ResearchGate	55
Figur 13. Bruk av Academia.edu	56
Figur 14. Samlet oversikt over bruk av sosiale medier.....	57
Figur 15. Fordeler	59
Figur 16. Ulemper.....	61
Figur 17. Bruk av akademiske ressurser	63
Figur 18. Samlet oversikt, akademiske ressurser	64
Figur 19. Rangering av ulike ressurser	65
Figur 20. Bruksfrekvens.....	66
Figur 21. Påstander	68

Tabeller

Tabell 1. Fagtilhørighet.....	41
Tabell 2. Fagtilhørighet fordelt på institusjonene	41
Tabell 3. Studielengde	42
Tabell 4. Aldersfordeling	42
Tabell 5. Aldersfordeling pr. institusjon	42
Tabell 6. Mest brukte akademiske ressurser	48
Tabell 7. Minst brukte akademiske ressurser.....	48
Tabell 8. Hjelp fra kollegaer	49
Tabell 9. Påstander, helt enig og enig	69
Tabell 10. Påstander, helt enig og uenig	70

1. Innledning

Akademisk praksis og kommunikasjon er i endring. Utviklingen av nye digitale teknologier som sosiale medier er en del av denne endringen. I artikkelen *Et kjempenettverk rett i lomma* fra september 2020 i Forskerforum peker ulike forskere i Norge på hvordan de bruker sosiale medier i sin forskerhverdag (Christensen, 2020). I artikkelen påpekes både fordeler og ulemper med bruken av sosiale medier i forskningssammenheng. Blant annet fremheves det at sosiale medier gjør det lettere å holde seg faglig oppdatert, dele egen forskning og å komme i kontakt med andre fagpersoner. Dette har blant annet jusforsker Jon Christian Fløysvik Nordrum oppdaget ved sin bruk av Twitter. En tidligere skepsis mot sosiale medier ble snudd til en avhengighet av å bruke sosiale medier i forskerhverdagen for Nordrum. Særlig interessant er medieprofessor Brita Ytre-Arnes uttalelse, som fremhever at sosiale medier også er en viktig informasjonskanal. «Det handler ikke nødvendigvis bare om å produsere innhold selv, det er også verdifullt for å plukke opp interessante artikler fra andre» (Christensen, 2020). Slaatta poengterer i sin artikkel *Akademisk publisering i endring* fra 2016 at publiseringsmodellen har snudd og at i mange tilfeller er det forfatterne selv som distribuerer og tilgjengeliggjør sin litteratur, for eksempel på plattformer som Facebook eller ResearchGate (Slaatta, 2016, s. 6).

I min masteroppgave ønsker jeg å studere i hvilken grad forskere bruker sosiale medier til å finne faglitteratur. Hvor utberedt er denne praksisen? Innebærer forskernes bruk av sosiale medier til blant annet forskningskommunikasjon også søking etter faglitteratur? I hvilken grad har informasjonsadferden forandret seg med bruken av sosiale medier? Innvirker dette eventuelt på bruken av andre akademiske ressurser? Dette er spørsmål jeg håper å finne mer svar på i mitt masterprosjekt.

1.1. Motivasjon

I mitt arbeid som bibliotekar ved et universitetsbibliotek har jeg erfart at flere forskere bruker blant annet Twitter og ResearchGate til å finne forskningslitteratur. Twitter brukes ikke bare til å finne enkeltartikler, men også til å finne litteratur på et større emne blant forskerne jeg har vært i kontakt med. Jeg ble derfor nysgjerrig på hvordan og hvorfor dette foregår. I hvilken grad er sosiale medier og andre nettdelingstjenester med på å endre forskernes

informasjonsadferd? For at bibliotekene og andre som jobber med forskningsstøtte best mulig skal kunne skreddersy sine tjenester til forskernes behov kan det være nyttig med mer kunnskap om hvordan forskere finner faglitteraturen de trenger i dag.

Forskning har vist at man ikke nødvendigvis tar i bruk biblioteksdata-baser som Oria for å finne litteratur. Dette kan være fordi man ikke alltid finner eller får tilgang til det man trenger der (Björk, 2017; Gardner & Gardner, 2017). Biblioteksdata-baser kan oppleves som vanskelige å bruke og tidkrevende å bestille fra. Derfor kan det være lettere og raskere å bruke andre kanaler, som sosiale medier eller ulovlige delingsplattformer som Sci-Hub (Björk, 2017; Gardner & Gardner, 2017). Har dette også innvirkning på bruken av sosiale medier for å finne forskningslitteratur?

Jeg har valgt å sette søkelyset på stipendiater i mitt masterprosjekt. Årsaken til dette er at de har en spesiell rolle. De er ansatte på universitetet, men samtidig er de også studenter (Bøyum & Aabø, 2015, s. 188). Stipendiatene er ferske forskere og har sannsynligvis ikke det samme faglige nettverket som eldre og mer erfarne forskere. Derfor er de kanskje mer ivrige brukere av sosiale medier?

I artikkelen *Is Information-Seeking Behavior of Doctoral Students Changing?* undersøker Spezi om det har vært merkbare forandringer i stipendiaters informasjonsadferd fra 2010-2015 (2016). Spezi peker på hvordan de fleste av dagens stipendiater i motsetning til tidligere generasjoner forskere er oppvokst med digital teknologi og særlig Google. Denne generasjonen får ofte betegnelser som Generasjon Y eller Google generasjonen (Spezi, 2016, s. 80). Spezi viser til forskning på denne generasjonens informasjonsadferd som er særlig karakterisert av at internett og søkemotorer er deres inngang til kunnskap. De forventer tilgang til alt med det samme. Hvordan påvirker dette måten de søker etter informasjon og faglitteratur på? Påvirker det måten de eventuelt bruker biblioteksystemene på? Å få kunnskap om hvordan stipendiater finner faglitteratur er viktig for at fagbibliotekene og andre som jobber med forskning skal kunne tilpasse sine ressurser og tjenester på best mulig måte til sine brukere.

1.2. Problemstilling og forskningsspørsmål

Min problemstilling er:

I hvilken grad bruker stipendiater sosiale medier til å finne relevant faglitteratur sammenlignet med andre kilder?

Jeg var interessert i å se nærmere på hvorfor de bruker eller ikke bruker sosiale medier til dette formålet og hvordan bruken av sosiale medier påvirker stipendiaters informasjonsadferd.

Forskningsspørsmål:

- a. Hvorfor bruker stipendiater sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?**
- b. Hvorfor bruker stipendiater *ikke* sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?**
- c. Hvordan påvirker sosiale medier stipendiaters informasjonsadferd?**

1.3. Oppgavens struktur og avgrensninger

Først vil jeg redegjøre for begrepet sosiale medier og kort introdusere de ulike sosiale mediene jeg har valgt å inkludere i min undersøkelse. Deretter vil jeg kort introdusere nettdelingstjenesten Sci-Hub. Det teoretiske grunnlaget for mitt masterprosjekt vil jeg deretter legge fram etterfulgt av tidligere forskning på stipendiaters og forskeres informasjonsadferd og bruk av sosiale medier. Videre vil jeg legge fram resultatene fra min undersøkelse. Diskusjon, avslutning og konklusjon avslutter denne masteroppgaven.

Tematisk har jeg gjort noen begrensninger. På grunn av oppgavens omfang, har jeg har valgt å ikke inkludere forskning på informasjonsadferd knyttet til arbeidspraksis. Noe som kunne vært relevant. I tillegg har jeg ikke lagt vekt på Åpen vitenskap (Open Science) som også kunne vært aktuelt å trekke inn i større grad da dette er en del av de store endringene som skjer innenfor akademisk praksis og kommunikasjon.

Sosiale medier har mange bruksområder og fasetter det kunne vært interessant å se nærmere på, men jeg har valgt å fokusere mest på informasjonssøkeadferden i sammenheng med å finne faglitteratur. Dette tror jeg kan være særlig relevant for biblioteksektoren og universitets- og høgskolesektoren og få mer kunnskap om.

2. Sosiale medier

I min studie har jeg valgt å inkludere Facebook, Twitter, ResearchGate og Academia.edu. Jeg har valgt disse på bakgrunn av statistikk og forskning som viser at dette er sosiale medier som er mye brukt i forskningssammenheng, særlig Twitter, ResearchGate og Academia.edu

(Aalen & Enli, 2018; Farbrot, 2015; Nicholas et al., 2017). Utvalget er også basert på egne erfaringer med hvilke sosiale medier som blir brukt i forskningssammenheng. Jeg var i tillegg nysgjerrig på i hvilken grad Facebook blir brukt til dette formålet, da Facebook er det mest brukte sosiale mediet generelt både i Norge og internasjonalt (Aalen & Enli, 2018).

Disse sosiale mediene er noe ulike i hvordan de fungerer. For eksempel er Twitter er en mikrobloggtjeneste for alle, mens ResearchGate er mer et sosialt nettverk rettet mot forskere. I denne delen vil jeg se på definisjoner av begrepet sosiale medier og sosiale nettverkssider. Deretter vil jeg gi en kort beskrivelse av Facebook, Twitter, ResearchGate og Academia.edu.

2.1. Begreper

I dag finnes det mange ulike sosiale medier å velge mellom både til private- og mer jobbrelaterte formål. Derfor kan det være ulike forståelser av dette begrepet. Aalen påpeker i boken *En kort bok om sosiale medier* at det er vanskelig å finne en klar definisjon av hva sosiale medier er (2013, s. 17). Begrepet sosiale medier ble første gang brukt i Norge i 2006 (Aalen, 2013, s. 15). Store norske leksikon definerer sosiale medier som «[...] nettsider og apper som tilrettelegger for å skape og dele innhold, og å delta i sosiale nettverk» (Aalen & Enli, 2018). Aalen og Enli legger til at andre kjennetegn ved sosiale medier er at de er eid av globale aktører og brukes på tvers av landegrensene. Sosiale medier er også i stor grad preget av interaktivitet og deltakelse (Aalen & Enli, 2018). Aalen omtaler sosiale medier som et medium som legger til rette for mange-til-mange-kommunikasjon og via denne nye teknologien brytes de gamle barrierene i mediene ned (Aalen, 2013, s. 13-14). Farbrot fremhever at i sosiale medier legges det til rette for at innhold som deles og kommuniseres skapes av brukeren selv i motsetning til i massemediene hvor det er mer en-til-mange kommunikasjon (Farbrot, 2015, s. 23-24).

I min oppgave og i mitt spørreskjema har jeg valgt å bruke begrepet sosiale medier. Det norske begrepet sosiale medier går innenfor begrepet man i forskningen på engelsk kaller for *social network sites*, mener Aalen (2013, s.16). Begrepet oversettes til sosiale nettverkssider (SNS) på norsk av Aalen. Boyd og Ellison definisjon av sosiale nettverkssider er utbredt (Aalen, 2013, s. 16). Ut ifra deres definisjon må det være tre egenskaper til stede for at det kan kalles en sosial nettverksside:

We define social network sites as web-based services that allow individuals to (1) construct a public or semi-public profile within a bounded system, (2) articulate a list of other users with whom they share a connection, and (3) view and traverse their list of connections and those made by others within the system” (Boyd & Ellison, 2007, s. 211).

Hovedkjenntegnene til slike nettverk er altså at de har åpne profiler hvor alle som bruker systemet kan se hvilke kontakter man har (Boyd & Ellison, 2007, s. 211-213). Det er egenskapen at man kan se andres sosiale nettverk som gjør sosiale nettverkssider spesielt, utdyper Boyd og Ellison, ikke at man kan komme i kontakt med fremmede. Grad av synlighet og tilgang er noe som varierer mellom de ulike nettverkene. Selv om det finnes mange ulike SNS er et annet felles kjennetegn, som Boyd & Ellison framhever, at man innad i nettverket kan sende personlige meldinger til hverandre (2007, s. 213).

Ut ifra Boyd og Ellison’s definisjon kan man anse SixDegrees.com som den første sosiale netteverkssiden. SixDegrees.com ble lansert i 1997 (2007, s. 214). Nettverket SixDegrees.com ga brukerne mulighet til å lage åpne profiler med synlig liste over venner. Kort fortalt kom det etter hvert flere ulike SNS og noen var for eksempel mer rettet mot jobbnettverk, LinkedIn (2007, s. 215). Fra 2003 og utover ble mange ulike SNS lansert og etter hvert ble dette et globalt fenomen, også med ulike SNS innad i de ulike landene og regionene (Boyd & Ellison, 2007, s. 216-218). Alle de fire sosiale mediene jeg har valgt å inkludere i studien faller inn i Boyd & Ellisons definisjon av SNS. De har en offisiell eller semi-offisiell profil, man kan se en liste over hver profil sine kontakter/nettverk/venner og denne listen kan alle de som bruker systemet se.

Som tidligere nevnt er noen nettverk mer rettet mot ulike undernettverk eller nisjenettverk som Boyd og Ellison kaller det (2007, s. 218). Dette er nettverk som bygger på en spesiell interesse eller tema. Facebook begynte som en tjeneste designet for nettverksbygging ved Harvard universitetet (Boyd & Ellison, 2007, s. 218). Men Facebook forandret seg og er nå som nevnt et av de meste brukte sosiale mediene generelt i verden (Aalen & Enli, 2018). I dag er det mer naturlig å karakterisere for eksempel ResearchGate og Academia.edu som slike nisjenettverk. De er spesielt tilpasset forskerne og deres informasjonsbehov og kalles ofte for akademiske sosiale nettverkssider (Meishar-Tal & Pieterse, 2017, s. 2).

Akademiske sosiale nettverkssider kombinerer egenskapene til klassiske sosiale nettverk med behovene forskere har for eksempel til å dele egen forskning (Meishar-Tal & Pieterse, 2017,

s. 2). De har personlige profiler og interaksjon sammen med spesielle funksjoner for forskere. I artikkelen *Why Do Academics Use Academic Social Networking Sites* deler Meishar-Tal og Pieterse inn de sosiale akademiske i fem hovedbruksområder (2017, s. 3- 4). De fem bruksområdene er basert på deres litteraturgjennomgang. De fem bruksområdene er å ha en personlig profil som kan promotere den profesjonelle karrieren, deling og formidling av egne studier, samarbeide med andre, informasjonshåndtering og å måle akademisk innflytelse ved hjelp av såkalte altmetrics (Meishar-Tal & Pieterse, 2017, s. 3-4). Det er særlig interessant at informasjonshåndtering nevnes som et sentralt bruksområde for de akademiske nettverkssidene. Meishar-Tal og Pieterse setter dette i sammenheng med faglig debatt i fagfeltet hvor Bullinger et al. hevder at akademiske sosiale nettverkssteder kan sees på som *collaborative information management system* eller samarbeidende informasjonshåndteringssystem (min oversettelse) med vekt på samarbeid (Bullinger et al., 2010; Meishar-Tal & Pieterse, 2017, s. 4). Man får dekket flere informasjonsbehov ved å bruke disse, for eksempel gir både ResearchGate og Academia.edu mulighet til å følge antall siteringer for en publikasjon (Meishar-Tal & Pieterse, 2017, s. 4). I min gjennomgang av tidligere forskning vil jeg komme nærmere inn på Meishar-Tal og Pieterse sin studie.

2.2. Facebook

Facebook ble grunnlagt av Mark Zuckerberg i USA og lansert internasjonalt i 2006 (Aalen & Enli, 2017). Facebook er som tidligere nevnt det mest brukte sosiale medium internasjonalt og i Norge (Aalen & Enli, 2018). Ifølge tall fra Ipsos brukte 69% av den norske befolkningen Facebook daglig i perioden juli- september 2020 (Ipsos, 2020). 357 4000 nordmenn har profil på Facebook. 52% av dem er kvinner og 48% er menn.

2.3. Twitter

Twitter ble etablert i 2006 i USA. På Twitter kommuniserer en med andre ved å legge ut korte meldinger, såkalte *tweets* (Farbrot, 2015, s. 63). I 2018 hadde Twitter 321 millioner aktive månedlige brukere på verdensbasis (Jackson, 2019). I følge Ipsos brukte 9% av den norske befolkningen Twitter daglig i perioden juli- september 2020 (Ipsos, 2020). 116 7000 har profil på Twitter i Norge. I motsetning til Facebook er det flest menn som har profil på Twitter. 61% er menn og 39% kvinner i perioden juli-september.

Som Farbrot påpeker er Twitter en tjeneste som er mye tatt i bruk i forskningsmiljøer til formidling og samtaler omkring forskning (2015, s. 63). Farbrot framhever blant annet disse grunnene for at han som forsker selv bruker Twitter: møteplass for deling og dialog, lav terskel for kontakt, nye ideer og impulser, deling i nettverk, læringsarena, det er morsomt og gjør forskningen bedre (2015, s. 63-64).

2.4. ResearchGate

ResearchGate ble startet i Berlin i 2008 og på sin nettside oppgir de at de har 17 millioner medlemmer og gir tilgang til 134 millioner publikasjoner¹. ResearchGate har hatt stor suksess med mange brukere og stor gjennomslagskraft (O'Brien, 2019; Scott, 2017). På ResearchGate kan forskere bygge nettverk, samarbeide, synliggjøre og formidle sin forskning og dele ressurser. Jeg har ikke funnet statistikk på bruken av ResearchGate i norsk sammenheng.

ResearchGate har flere karakteristikk som kjennetegner sosiale medium, for eksempel at man kan følge med på hvor mange som engasjerer seg, ser på profilen, antall følgere også videre (O'Brien, 2019). Det har vært kontroverser rundt bruken av ResearchGate da mye av forskningen som deles der, deles ulovlig på nettstedet. Blant annet gikk Elsevier til sak mot ResearchGate i 2017 (O'Brien, 2019). ResearchGate fjernet derav en del av det ulovlig delte innholdet, men O'Brien hevder at problemet enda ikke er helt løst.

2.5. Academia.edu

Academia.edu ble lansert i 2008 i USA av Richard Price som en del av en Åpen vitenskap bevegelse (Meishar-Tal & Pieterse, 2017, s. 3). Academia.edu er i likhet med ResearchGate et sosialt nettverkssted for akademikere hvor man kan dele forskning (Wikipedia, 2020). I Academia.edu har man en varseltjeneste hvor man får e-post når for eksempel en forsker du følger har delt en artikkel (Meishar-Tal & Pieterse, 2017, s. 3). I likhet med ResearchGate har jeg ikke funnet statistikk på bruken av Academia.edu i norsk sammenheng.

Academia.edu begynte som en gratis tjeneste og et åpent arkiv hvor man kunne dele forskning. I dag tar Academia.edu seg betalt for å lese artikler og komme i kontakt med andre

¹ <https://www.researchgate.net/>

forskerne (Wikipedia, 2020). På Academia.edu sin nettside oppgir de at de har 141 000 000 brukere og 68,000,000 besøk pr. måned².

3. Sci-Hub

Sci-Hub ble startet i 2011 av Alexandra Elbakyan og er den største pirat-nettdelingstjenesten for forskningsartikler (Bohannon, 2016, s. 508). Via Sci-Hub får man tilgang til vitenskapelige artikler ved at man omgår opphavsrettslig lovgivning og betalingsmurene som vitenskapelige artikler er beskyttet av. På grunn av denne ulovlige delingen blir domenet til Sci-Hub stadig endret. På Sci-Hub sine nettsider kan man lese at tjenesten er basert på tre idéer: Kunnskap til alle; ingen copyright for vitenskapelige ressurser eller læringsressurser; og Open Access³. Sci-Hub er ikke en søkemotor hvor du kan gjennomføre emnesøk, den kan altså ikke brukes i like stor grad til å oppdage litteratur, men mer for å få tilgang til litteratur.

I artikkelen *Who's downloading pirated papers? Everyone* har Bohannon i samarbeid med Elbakyan sett på statistikken for å finne ut hvem som bruker Sci-Hub, hvem de er og hva de leser. I 2015 hadde Sci-Hub 28 millioner nedlastningsforespørsler (Bohannon, 2016, s. 509). Bohannon's gjennomgang viste at bruken av Sci-Hub ikke hovedsakelig kommer fra utviklingsland, men også fra land som har god tilgang til forskningslitteratur fra før, som for eksempel USA og Europa (2016, s. 510). Jeg vil komme nærmere inn på denne artikkelen i min gjennomgang av tidligere forskning.

4. Teori

Jeg vil benytte meg av begrepene informasjonsadferd og informasjonssøkeadferd i min undersøkelse av stipendiatenes bruk av sosiale medier for å finne faglitteratur.

Informasjonssøking blir av Case et al. definert som en bevisst handling man gjør for å dekke et informasjonsbehov eller mangel som man har i sin kunnskap (2016, s. 6). Hva man gjør for å dekke denne kunnskapsmangelen eller informasjonsbehovet varierer blant annet ut ifra kontekst og personlige forutsetninger.

² <https://www.Academia.edu/about>

³ <https://scihub.wikicn.top/>

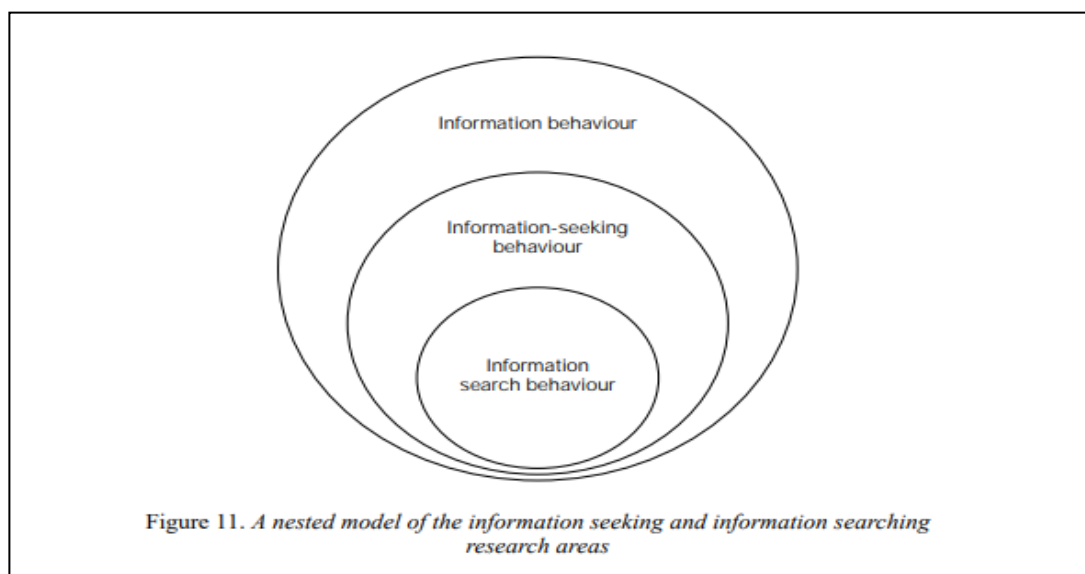
Ellis' modell vil danne grunnlaget for min teoridel for å bedre forstå stipendiaters informasjonssøkeadferd og hvordan sosiale medier eventuelt kan ha påvirket denne adferden. Jeg vil i teoridelen først gjøre rede for Ellis' modell og deretter vise til nyere tilpasninger av hans modell av Wilson og Meho og Tibbo. For å belyse bruken av sosiale medier i sammenheng med informasjonssøkeadferd vil jeg se på begrepene sosial informasjonssøkeadferd av Shah et. al. (2017) og *networked participatory scholarship* eller nettverksbasert deltakende vitenskapelig praksis (min oversettelse) av Veletsianos og Kimmons (2012). Til slutt vil jeg kort innlemme motivasjonsteori av Davis (1989) for bedre å forstå hvilke faktorer som kan påvirke at man bruker et informasjonssystem eller ikke.

4.1. Informasjonsadferd

Wilson definerer informasjonsadferd slik: «By information behaviour is meant those activities a person may engage in when identifying his or her own needs for information, searching for such information in any way, and using or transferring that information» (1999, s. 249). Det finnes flere ulike forståelser av og definisjoner på informasjonsadferd. I Case et al. sin definisjon av begrepet informasjonsadferd legger de til at informasjonsadferd også kan være at man unngår informasjon. «Information behavior encompasses information seeking as well as the totality of other *unintentional* or *serendipitous* behaviors [...] as well as purposive behaviors that do not involve seeking, such as *avoiding* information [...]» (Case et al., 2016, s. 6). Case et al. (2016) har en bredere definisjon av begrepet enn Wilson og inkluderer også at informasjonsadferd er hvordan individer håndterer informasjon i sine liv. Derav inkluderer man i større grad hvordan konteksten påvirker informasjonsadferden (Case et al., 2016, s. 6).

På grunn av oppgavens begrensninger har jeg valgt å studere informasjonsadferd og ikke informasjonspraksis. Begge disse begrepene omhandler hvordan man forholder seg til informasjon og blir ofte brukt om hverandre (Savolainen, 2007, s. 125). Savolainen framhever at forskjellen mellom disse blant annet er at innenfor informasjonsadferd-diskursen mener man at måten man forholder seg til informasjon er påvirket av ulike motiv og informasjonsbehov. Innenfor informasjonspraksis-diskursen er man mer fokusert på måten man forholder seg til informasjon henger tettere sammen med den kulturelle og sosiale konteksten (Savolainen, 2007, s. 126).

I artikkelen *Models in information behaviour research* tar Wilson for seg ulike modeller for informasjonsadferd og prøver å integrere disse i et felles rammeverk (Wilson, 1999, s. 294). I likhet med Case et al. påpeker Wilson at informasjonssøkeadferd springer ut ifra et behov hos en bruker. For å dekke dette behovet bruker man formelle eller uformelle kilder eller ressurser (Wilson, 1999, s. 251). Wilson fremlegger at i de fleste studier av informasjonssøkeadferd vektlegges personlige nettverk og dette bør reflekteres i IR-systemene (1999, s. 258). Ut ifra ulike teorier og modeller i fagfeltet utvikler han en overordnet modell for forskningen på informasjonsadferd og informasjonssøking, kalt «*nested model*» eller nøstede modell på norsk (min oversettelse):

Figur 1. Wilsons nøstede modell (Wilson, 1999, s. 263).

Information behaviour (informasjonsadferd) er det mer generelle feltet man forsker på, mens *information seeking behaviour* er et mer underordnet felt som fokuserer på de ulike metodene man bruker for å finne informasjon. *Information search behaviour* er mer konkret mot brukerens interaksjon med et informasjonssøkesystem (Wilson, 1999, s. 263). Wilson påpeker at denne modellen bør minne forskerne på at et forskningstema på et nivå bør bli sett i relasjon til de andre nivåene i modellen (Wilson, 1999, s. 264).

4.2. Ellis' adferdsmodell

Ellis utviklet en adferdsmodell for informasjonssøking ut i fra hvordan samfunnsvitenskapelige forskere fant informasjon (Ellis, 1989, s. 171). Ellis gjennomførte i

1989 en kvalitativ studie av informasjonssøkeadferden til forskerne ved Sheffield universitetet i England. Ellis benyttet seg av semi- strukturerte intervju som metode i denne studien (1989, s. 173). Metodevalget var med på å markere et skille innenfor studiene av informasjonssøkeadferd (Meho & Tibbo, 2003, s. 570). I denne perioden begynte man å fokusere mer på *brukerne* av systemene, i tillegg til å benytte seg mer av kvalitative metoder i et fagfelt hvor kvantitative studier hadde vært dominerende (Meho & Tibbo, 2003, s. 571; Wilson, 1999, s. 250). Ellis' studie skulle også fungere som en guide for hvordan man designet søkesystem og som grunnlag for videre forskning på hvordan vitenskapelig kommunikasjon foregår (Ellis, 1989, s. 202). Ut ifra resultatene fra denne studien utviklet Ellis seks karakteristikk for forskernes informasjonssøkeadferd: *starting*, *chaining*, *browsing*, *differentiating*, *monitoring* og *extracting* (Ellis, 1989, s 178).

Starting: Dette er en adferd hvor man leter etter litteratur på et nytt tema eller fagområde. I denne fasen bruker man ulike metoder, for eksempel spurte man fagpersoner om de hadde tips til forfattere, startreferanser o.l. (Ellis, 1989, s. 180). Fordelen med dette er som Ellis påpeker, at det allerede her har foregått en kvalitetsevaluering av andre over hva som er relevant i sammenhengen. Gjennomgang av *review*-artikler, indekser og bruk av bibliotekskataloger var også ofte en del av startfasen. De fleste i Ellis studie hadde gjennomført litteratursøk i denne fasen. Meningene var delte om bruken av databaser. Flere påpekte vanskeligheter med søkingen og forklarte dette med mangler i systemet. Men allikevel hadde forskerne funnet materiale som var relevant. Søkene ble ofte gjennomført i starten av et prosjekt for å ha noen startreferanser å jobbe ut ifra, som en basis for neste fase: *chaining* (Ellis, 1989, s. 180).

Chaining: I denne fasen ser man på og følger opp tidligere siteringer og siteringsmønstre (Ellis, 1989, s. 183). Alle deltakerne i studien benyttet seg av denne metoden. Søkesystemer bør legge til rette for *chaining* viser Ellis studie. Dette var kanskje ikke like godt utviklet den gangen, men i dag er dette på plass. For eksempel kan man se hvor mange ganger en artikkel er sitert og av hvem i Web of Science. I dag gir også, som nevnt, sosiale medier som ResearchGate og Academia.edu mulighet til å følge siteringer for en publikasjon (Meishar-Tal & Pieterse, 2017, s. 4).

Browsing: Denne adferden kan innebære mange ulike aktiviteter og er ofte semi- strukturert leting etter informasjon innenfor et emne. De fleste deltakerne i studien hadde benyttet seg av

denne aktiviteten og ble sett på som en slags *current awareness* eller nåværende bevissthet på norsk (min oversettelse). På 1980-tallet var en typisk måte å «browse» på for eksempel å studere innholdsfortegnelsen i et tidsskrift eller en bok, eller å «gresse» på hyllene i biblioteket for å identifisere interessant materiale og for å skille mellom de ulike kildene (Ellis, 1989, s. 188).

Differentiating: Man skiller mellom de ulike kildene ut ifra forskjellige kriterier i denne adferden. Kriteriene som viste seg mest viktig for filtreringen i denne studien var: emne, perspektivet i studien (ulike «skoler» i fagfeltet) og kvalitet (Ellis, 1989, s. 191). Som Ellis nevner er det innenfor de fleste fagfelt velrennomerte forskere og tidsskrifthierarkier som forskerne navigerer innenfor. Forskerne har en slags taus kunnskap om forskningsfeltet sitt og hvilke forskere og tidsskrifter som har høy status (Ellis, 1989, s. 190). Denne prosessen kaller altså Ellis *differentiating*.

Monitoring: I Ellis' studie svarte forskerne at de overvåket fagfeltet blant annet ved hjelp av uformelle kontakter, tidsskrifter, aviser og forlagskataloger (Ellis, 1989, s. 194). Mange i Ellis' studie brukte i varierende grad uformelle kontakter (*gatekeepers*) for å holde seg oppdatert på utviklingen i fagfeltet. Desto mer inkludert man var i fagfeltet, desto mer benyttet man seg av uformelle kontakter og nettverk viste studien (Ellis, 1989, s. 195).

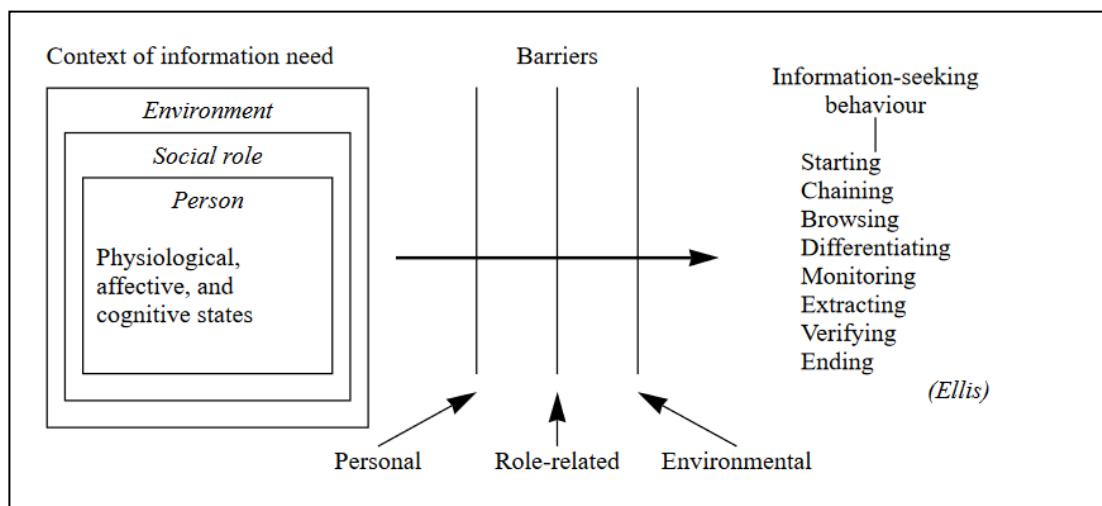
Extracting: Denne adferden refererer til den prosessen hvor man går i gjennom en spesifikk ressurs for å finne relevant materiale, en slags utvelgelse. Det kan være en tidsskriftserie, en bok, et arkiv e.l. (Ellis, 1989, s. 198). Denne fasen er tett forbundet med overvåkningsfasen (*monitoring*), men er mer konsentrert og målrettet.

Disse seks hovedkarakteristikkene kan brukes på individnivå, mener Ellis, men vil avhenge av den unike konteksten som personen er involvert i der og da (Ellis, 1989, s. 178). De ulike karakteristikkene må oppfattes som en mer generell og abstrakt modell som bare kan gi indikasjoner på hvordan informasjonssøkeadferden faktisk foregår. Forholdene mellom de ulike karakteristikkene vil variere og kan foregå i ulik rekkefølge. Dette er ikke en hierarkisk modell påpeker Ellis, men kan brukes for å bedre beskrive, analysere og kanskje forklare individuelle mønstre for hvordan man søker etter informasjon (Ellis, 1989, s. 179).

4.3. Revisjoner av Ellis' modell

Savolainen påpeker i artikkelen *Contributions to conceptual growth: The elaboration of Ellis's model for information-seeking behavior* at det innenfor studiene av informasjonssøkeadferd er utviklet mange ulike modeller. 1980 og 1990-tallet omtaler Savolainen som en gullalder hvor klassiske modeller i fagfeltet ble utviklet, for eksempel ASK (Anomalous state of Knowledge)- modellen av Belkin og Kuhlthaus ISP (Information Search Process)- modell (Savolainen, 2017, s. 594). Allikevel mener Savolainen at det mangler et mer teoretisk grunnlag i studiene av informasjonssøkeadferd (2017, s. 594). Ellis modell er en av de få klassiske modellene i studiene av informasjonssøkeadferd som har blitt videreutviklet over flere år (Savolainen, 2017, s. 595). I 2017 foretok Savolainen en gjennomgang av alle, til da, ni studiene som hadde moderert eller videreutviklet Ellis' modell (Savolainen, 2017, s. 596). Av de revisjonene som Savolainen går igjennom vil jeg i denne oppgaven ta for meg Wilson- og Meho og Tibbo sine videreutviklinger. Wilson modell kan belyse ulike aspekter ved informasjonssøkeadferd som jeg anser som relevante i relasjon til min studie. Meho og Tibbo ser særlig på Ellis' modell i relasjon til utviklingen av digital teknologi som også er relevant i denne sammenhengen.

Wilson inkluderer altså også Ellis' karakteristikk i en av sine modeller. Figur 2 viser Wilsons modell på informasjonssøkeadferd hvor han inkluderer Ellis' modell.

Figur 2. Wilsons modell på informasjonssøkeadferd (Wilson, 1999, s. 252).

Wilson går ut fra oppfattelsen om at et informasjonsbehov, i likhet med barrierene for et informasjonssøk, kan springe ut ifra det personlige plan, som for eksempel det affektive, men

også ut ifra sosiale roller og kontekst. Disse faktorene kan påvirke selve informasjonssøkingen i positiv eller negativ retning (Wilson, 1999, s. 252- 253). Selve informasjonssøket setter han i sammenheng med Ellis' karakteristikker. Wilson påpeker at dette er en modell på makronivå og at den må forstås mer som en hypotese. I sammenheng med Wilsons integrasjon med Ellis' modell er det verdt å nevne at Ellis' modell ikke var ment som en kronologisk modell. Ellis lagde ikke en grafisk framstilling av sin modell da denne modellen ikke var ment som en kronologisk sekvens av hendelser (Savolainen, 2017, s. 599). Disse karakteristikkene kunne gjentas og varieres i ulike sekvenser.

Få har prøvd å gjenta studien i dag sett i forhold til utviklingen av hypertext og internett generelt (Meho & Tibbo, 2003, s. 571). Meho og Tibbo gjennomførte en studie i 2003 som så Ellis' modell i lys av utviklingen av internett. Som Meho og Tibbo fremhever er mange av de forslagene til systemforbedringer som Ellis viser til i sin studie nå er en naturlig del av de fleste søkemotorer (2001, s. 571). Allikevel viste deres studie at Ellis' modell fortsatt er aktuell. Meho og Tibbo utvidet Ellis modell med fire nye karakteristikker; *accessing*, *networking*, *verifying* og *information managing* (Meho & Tibbo, 2003, s. 570). Verifisering er aktiviteter som er knyttet til om man kan stole på kildene. Nettverksbygging er karakterisert med kommunikasjon og relasjoner med venner, kollegaer og andre som jobber med de samme temaene. Disse kontaktene og nettverkene opprettholdes ikke bare for å få tak i informasjon, men også for å dele informasjonen (Meho & Tibbo, 2003, s. 582). Som Meho og Tibbo påpeker gjør internett det enda enklere å opprettholde nettverk. Informasjonshåndteringen er knyttet til behovet for å filtrere, arkivere og organisere all informasjonen de samler og bruker i forskningen (Meho & Tibbo, 2003, s. 282).

I denne sammenhengen er det kanskje særlig interessant å se på dette med *accessing* eller tilgang, fordi dette har blitt et større tema i dag hvor de fleste ressursene er elektronisk tilgjengelig, men ofte låst bak dyre abonnementsordninger. I Meho og Tibbo's studie viser deltakernes svar at tilgangen til litteraturen ofte er vanskelig. De seks karakteristikkene til Ellis fører ikke nødvendigvis til selve forskningsdokumentene og var et problem for mange av informantene i Meho og Tibbo's studie (2003, s. 581).

Savolainen anser Meho og Tibbo's modell som mer dynamisk og fleksibel da den muliggjør mange ulike stadier man beveger seg inn og ut av (Savolainen, 2017, s. 600). Meho og Tibbo's utvikling av Ellis' modell kombinerer både det lineære og det tilfeldige ved

informasjonssøking (Savolainen, 2017, s. 601). «Thus, it is not possible to predict the order in which the categories appear in an individual-seeking process» (Savolainen 2017 s. 604).

Som Savolainen viser til er det mange studier som har utvidet Ellis' modell da man har sett på ulike gruppers informasjonssøking. Nye kontekster gir nye karakteristikk til Ellis' modell (Savolainen, 2017, s. 605). Savolainen ser derav behovet for mer hypotese-testing i relasjon til Ellis' modell slik at man kan utvikle en valid teori i fagfeltet (2017, s. 607).

Hvordan kan man relatere Ellis' modell inn i sosiale medier- konteksten? Dette kommer jeg tilbake til i diskusjonsdelen.

4.4. Sosial informasjonssøking

Ellis' studie fra slutten av 1980-tallet, før de digitale teknologiene, viste altså at det var et sosialt aspekt ved hvordan forskere fant informasjon. Kollegaer var en viktig kilde til ny informasjon og litteratur. Shah et al. påpeker at det å søke informasjon også blir sett på av mange forskere som en sosial aktivitet (2017, s. 141). I boka *Social Information Seeking* (2017) tar Shah for seg hvordan man søker og finner informasjon via sosiale plattformer på nett. Shah utvider Wilsons nøstede modell (1999) ved å blant annet inkludere sosiale medier (2017, s. 30). *Social information seeking* eller sosial informasjonssøking (SIS) (min oversettelse) handler om situasjoner hvor man bruker sine sosiale kontakter til å søke, dele og prosessere informasjon (Shah, 2017, s. 3). At man søker informasjon gjennom å bruke sitt sosiale nettverk blir ofte beskrevet som såkalt sosialt søk (Evans & Chi, 2010, s. 657). Denne sosiale informasjonssøkingen kan altså skje på sosiale nettverkssider (Shah, 2017, s. 5). I motsetning til søkemotorer eller søkedatabaser, gir sosiale medier brukerne muligheten til å søke med et mer naturlig språk og svarene man får blir mer personlige (Shah, 2017, s. 6). Søkemotorer er designet for å gi finne informasjon og gir mer objektive svar enn når man stiller ett spørsmål til sine kontakter via sosiale medier. «The information seeking process is made social by linking the seeker with those who can potentially satisfy their information need» (Shah, 2017, s. 6).

Men det er ikke en konsensus i fagmiljøet på en definisjon av sosiale informasjonssøking påpeker Shah (2017, s. 5). Det har vært to forskningsområder som særlig har sett på hvordan folk finner informasjon ved hjelp av andre, det ene området er sosial informasjonssøking (SIS) og det andre er *collaborative information seeking (CIS)*, samarbeidende informasjonssøking (min oversettelse) (Shah et al., 2017, s. 141). Innenfor SIS-forskningen

studerer man ofte hvordan man søker informasjon fra eller gjennom andre personer, mens i CIS fokuserer man mer på informasjonssøking i samarbeid med andre. Shah et al. argumenterer for at SIS og CIS bør slås i sammen til sosial og samarbeidende informasjonssøking (CSIS) fordi de er vanskelig å skille fra hverandre og begge områdene handler om hvordan folk finner, identifiserer og skaper mening av informasjon (Shah et al., 2017, s. 140-141). Shah et al. argumenterer for at disse må bli studert som integrerte aspekter for å bedre å kunne studere informasjonssøking. Bruken av sosiale medier for å finne informasjon kan være et eksempel på dette og Shah et al. argumenterer for at studier av sosiale medier bør inngå i dette studieområdet (2017, s. 141).

4.5. Digital vitenskap

Boka *The Digital Scholar: how technology is transforming scholarly practice* av Weller fra 2011 omhandler hvordan akademisk praksis har endret seg som følge av digital innovasjon og teknologi. Weller har ingen streng definisjon av hva *digital scholarship* eller digital vitenskapelig praksis (min oversettelse) er, men karakteriserer en *digital scholar*, digital akademiker (min oversettelse) som en som innehar en digital, netteverksbyggende og åpen tilnærming for å demonstrere sin spesialitet innenfor et fagfelt (2011, s. 4). Vitenskapelig praksis innehar mange ulike praksiser og får stadig nye som følge av den digitale innovasjonen, fremhever Weller. Tidligere forbant man akademikere med en akademisk institusjon. I en digital og åpen verden blir også akademia mer demokratisert og åpnes opp for personer som ikke nødvendigvis er tilknyttet en institusjon (Weller, 2011, s. 4). Weller tar også for seg hvordan sosiale nettverk påvirker den vitenskapelige praksisen og muliggjør interaksjon med en større gruppe av fagkollegaer (2011, s. 7).

I forlengelsen av blant annet Weller tar Veletsianos og Kimmons (2012) for seg hvordan en ny form for vitenskapelig praksis vokser fram som følge av de nye teknologiene og sosiale nettverkssidene. De kaller den nye praksisen for *networked participatory scholarship*, netteverksbasert deltakende vitenskapelig praksis (min oversettelse). Veletsianos og Kimmons definerer netteverksbasert deltakende vitenskapelig praksis hvor akademikere deltar i online sosiale nettverk for å dele, reflektere, kritisere, forbedre, validere og på andre måter utvikle deres vitenskapelige praksis (2017, s. 766). De fokuserer særlig på hvordan disse sosiale netteverksverktøyene påvirker den vitenskapelige praksisen. Når teknologien og kulturene i akademia endres krever disse endringene nye kunnskaper for å kunne operere i

jobbsammenheng (2012, s. 769). Et eksempel på dette som de trekker fram er hvordan akademikere i økende grad bruker sosiale nettverkssider av flere ulike grunner. De peker blant annet på Veletsianos tidligere studier av Twitter og hvordan det blir brukt til å finne informasjon og ressurser og gir større mulighet til interaksjon med fagfeller en tidligere (Veletsianos, 2012; Veletsianos & Kimmons, 2012). Veletsianos og Kimmons mener denne forandringen bør innlemmes i diskusjoner rundt høyere utdanning og vitenskapelig praksis (2012, s. 772).

4.6. Motivasjonsteori

For å bedre forstå hvorfor eller hvorfor ikke stipendiater bruker sosiale medier til å finne faglitteratur kan det også være fruktbart å se resultatene fra min undersøkelse i lys av motivasjonsteori. Hvilke faktorer påvirker motivasjonen for å bruke et system eller ikke?

I en studie fra 1989 ved universitetet i Michigan, USA, studerte Davis i hvilken grad ulike faktorer motiverte til å bruke et system (Davis, 1989). Davis studerte de to variablene; *perceived usefulness*, opplevd nytteverdi (min oversettelse) og *perceived ease of use*, opplevd enkel å bruke (min oversettelse). Innenfor studiene av ulike informasjonssystem ønsket man å finne ut hva som bidro til at noen valgte å bruke et system (Davis, 1989, s. 319). Davis ønsket med sin studie å utvikle bedre konkrete mål for å kunne forutsi og forklare bruk av ulike informasjonssystem. Den første variabelen opplevd nytteverdi, er graden av tro på at man kan gjøre jobben bedre ved å bruke systemet (Davis, 1989, s. 320). Opplevd enkel å bruke-variabelen er i hvilken grad en bruker av et system tror at det blir enkelt å bruke. Dersom et system blir oppfattet som enkelt å bruke kan man tenke at det er større sjanse for at det blir brukt. Allikevel påpeker Davis at dersom et system anses som veldig nyttig å bruke, kan det være en viktigere faktor enn at det er enkelt å bruke (1989, s. 320). Nytteverdien kan være viktigere enn at systemet er enkelt i bruk. Davis ser disse variablene i sammenheng med mestringsevne den enkelte kan ha i møte med et system (1989, s. 321). Mestringsevne kan sidestilles med opplevd enkel å bruke-variabelen, da man har en tiltro til at man enkelt klarer å bruke et system. Davis' studie viste at begge variablene var gode indikatorer på bruk av et system (1989, s. 333). Men nytteverdi indikerte til en viss grad høyere bruk enn at det var enkelt å bruke.

4.7. Oppsummering teori

Jeg har basert det teoretiske grunnlaget for min masteroppgave på Wilson og Case sine definisjoner av begrepet informasjonsadferd og på Ellis' adferdsmodell. Selv om Ellis' modell ikke er en ny modell, kan den belyse hvordan forskere finner informasjon også i dag. Wilson og Meho og Tibbo's utvidelser av Ellis' modell er også nyttig for bedre å forstå hvilke karakteristikk som preger forskeres informasjonssøkeadferd etter utviklingen av internett. Sosiale nettverkssider har også påvirket hvordan man finner informasjon i dag og Shah utvider Wilsons nøstede modell med det han omtaler som sosial informasjonssøking. Sosial informasjonssøking handler om hvordan man søker informasjon gjennom sitt sosiale nettverk (Shah, 2017, s. 3). Som følge av den teknologiske utviklingen og de sosiale nettverkssidene har det utviklet seg en ny deltakende vitenskapelig praksis påpeker Veletsianos og Kimmons (2012, s. 766). De definerer deltakende vitenskapelig praksis som en praksis hvor forskerne deltar i sosiale nettverkssider blant annet for å dele, reflektere, kritisere og validere, for derav å utvikle den vitenskapelige tradisjonen (Veletsianos & Kimmons, 2012, s. 766). Dette kan igjen påvirke forskernes informasjonsadferd. Davis utviklet på slutten av 1980-tallet to variabler som kunne indikere om man valgte å bruke et informasjonssystem eller ikke. De to variablene opplevd nytteverdi og opplevd enkel å bruke fant Davis ut fra sin studie var gode indikatorer på bruk av et system (1989, s. 333). Davis sine variabler kan peke på faktorer som påvirker om man velger å bruke ulike akademiske ressurser for å finne faglitteratur. Bruker man sosiale medier fordi det oppleves som enkelt å bruke eller har det en begrenset nytteverdi?

5. Tidligere forskning

I min gjennomgang av tidligere forskning har jeg søkt spesielt etter forskning på stipendiater og forskere og deres informasjonssøkeadferd og bruk av sosiale medier. Jeg har særlig søkt etter artikler som tar for seg bruk av sosiale medier i sammenheng med søk etter faglitteratur. Jeg har hovedsakelig foretatt søk i biblioteksdatabasen Oria, Web of Science og i den biblioteksfaglige databasen LISTA. Mye forskning er gjort på ulike aspekter ved bruken av sosiale medier og det kan synes som det er et økende fokus i forskningen på forskeres bruk av nye teknologier, derav også sosiale medier (Kjellberg et al., 2016; Nicholas et al., 2017; Spezi, 2016). Allikevel har jeg ikke funnet mange studier som isolert ser på bruken av sosiale

medier hos stipendiater i sammenheng med hvordan de finner faglitteratur. Jeg har heller ikke funnet norske og nordiske studier som tar for seg bruken av sosiale medier i sammenheng med forskeres eller stipendiaters informasjonsadferd. Noen av studiene jeg har funnet fokuserer mer generelt på stipendiaters informasjonsadferd, og de inkluderer i varierende grad bruken av sosiale medier (Bøyum & Aabø, 2015; Gullbekk et al., 2013; Nicholas et al., 2017; Spezi, 2016). Jeg har også inkludert studier på forskere i min litteraturgjennomgang for å få et større bilde av bruken av sosiale medier i forskningssammenheng.

I denne litteraturgjennomgangen vil jeg først gjøre rede for forskning på forskeres og stipendiaters informasjonssøkeadferd generelt. Deretter vil jeg vise til forskning på forskere og stipendiater og deres bruk av sosiale medier for å finne faglitteratur. Jeg vil videre presentere studier som kan si noe om motivasjonen forskerne kan ha for å bruke sosiale medier til å finne informasjon og ulike holdninger til denne bruken. Jeg har valgt å inkludere Sci-Hub i min undersøkelse og jeg vil til slutt vise til utvalgte studier som er gjort på bruken av Sci-Hub blant forskere.

5.1. Forskere og stipendiaters informasjonssøkeadferd

Det er gjennomført mange studier med fokus på hvordan forskere og stipendiater søker etter informasjon og litteratur (Catalano, 2013; Spezi, 2016). Som tidligere gjort rede for er Ellis' studie fra 1989 en sentral studie innenfor informasjon- og bibliotekvitenskapen (Ellis, 1989; Meho & Tibbo, 2003).

Flere studier av forskeres informasjonssøkeadferd peker blant annet på at mengden informasjon man finner er et problem. Funn i studiene av Pontis et. al (2017) og Gordon et. al (2020) viser at forskerne synes de finner for mye informasjon og at det er vanskelig å filtrere. Pontis et al. (2017) gjennomførte en holistisk studie i 2015 av hvordan forskere holder seg faglig oppdatert. Studien inneholdt 31 semi-strukturerte intervju med 31 forskere på ulike nivåer. Studien viste blant annet at forskerne hadde et økende behov for å filtrere all informasjonen de finner heller enn å ha flere digitale verktøy (Pontis et al., 2017, s. 22). De påpeker at det er vanskeligere i dag å holde seg oppdatert på grunn av at så mye er tilgjengelig. Derfor er kollegaer og andre fagfeller nyttige verktøy for å peke på de viktige ressursene. Forskere stoler på de sosiale kontaktene for å få anbefalinger, funn, validering og filtrering av informasjon (Pontis et al., 2017, s. 34).

Gordon et al. studerte informasjonssøkadferden til matematikere ved fire universitet i Canada (Gordon et al., 2020, s. 253). De ønsket blant annet å finne ut hvordan matematikerne søkte etter informasjon, hvilke ressurser de brukte og om de var fornøyde med praksisen. De inkluderte spørsmål om sosiale medier i spørreundersøkelsen. Resultatene viste at mange av de som deltok ikke var fornøyd med egen praksis og ikke fikk dekket sitt informasjonsbehov. De uttrykte at de fant for mye informasjon og hadde for liten tid til å se på det de fant. Hovedvekten av de som deltok på spørreundersøkelsen brukte Google Scholar mest, deretter arXiv.org og MathSciNet (Gordon et al., 2020, s. 272). Matematikerne i denne studien satte pris på både formell og uformell kommunikasjon for å finne informasjon. De søkte også i mer formelle databaser, men satte pris på informasjonen de fikk ved for eksempel å snakke med kollegaer på konferanser. Som jeg skal komme nærmere inn på fikk man noen av de samme funnene i andre studier på stipendiater informasjonsadferd (Moore & Singley, 2019). På ulikt vis ser man i disse studiene at kontakt med andre fagpersoner er viktig i informasjonsinnhentingen.

I review- artikkelen *Is Information-Seeking Behavior of Doctoral Students Changing?* undersøker Spezi (2016) om det har vært merkbare forandringer i stipendiater informasjonsadferd fra 2010-2015. Denne litteraturgjennomgangen bygger videre på Catalanos litteraturgjennomgang fra årene 1997- 2011 (Catalano, 2013; Spezi, 2016, s. 80). I Spezi sin litteraturgjennomgang peker hun på en del fundamentale endringer som har skjedd innenfor vitenskapelig kommunikasjon i disse årene. Spezi nevner blant annet sosiale medier, dominansen til Google, Open Access og nye publiseringsmodeller, digital humanities, mobilteknologi og endringer i bibliotekenes digitale kataloger (Spezi, 2016, s. 79). Spezi gjennomgår studier med ulik vinkling på stipendiater informasjonsadferd; hvilke kilder de bruker mest, hvor og hvordan de søker, fagforskjeller og likheter, påvirkningen av sosiale medier og andre teknologier. Det er særlig interessant å legge merke til at flere studier viser at de ressursene som oppleves som mest bekvemmelige å bruke, og har et brukervennlig grensesnitt, ofte blir foretrukket når stipendiatene søker etter informasjon. (Spezi, 2016, s. 82). Derfor er Google og Wikipedia populært, særlig når man ikke vet noe om et tema fra før. Forskningen viser også at det er en sterk indikasjon på at de fleste forskere begynner sine informasjonssøk på internett eller biblioteksdatabasen. Biblioteksdatabasene prøver å ligne Google mer og mer, men er allikevel ikke like intuitive (Spezi, 2016, s. 84). Spezi hevder at bibliotekarene bør ha en større forståelse av stipendiater informasjonsadferd for å bedre kunne hjelpe dem i de ulike fasene (2016, s. 102). Spezi konkluderer med at hennes

litteraturgjennomgang viser at informasjonsadferden ikke har endret seg massivt i denne perioden og at endringene skjer i et rolig tempo. Det er en viss økning i bruken av Twitter og andre verktøy, men hele bildet av bruken av sosiale medier og Web 2.0 teknologi er fortsatt uklart.

Det er også gjort noen studier på stipendiaters informasjonsadferd i Norge og Norden. Blant annet ønsket Gullbekk et al. (2013) å studere stipendiaters informasjonsadferd i et prosjekt som var et samarbeid mellom Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen, Aalborg universitet, Norges Handelshøgskoles bibliotek og Høgskolen i Bergens bibliotek. Prosjektets mål var å få en forståelse av hvordan stipendiater søkte, valgte ut og evaluerte informasjon i tillegg til hvordan de publiserte. Prosjektet inneholdt en litteraturgjennomgang og kvalitative fokusgruppeintervjuer (Gullbekk et al., 2013, s. 12). Disse studiene skulle danne grunnlaget for materiell og kursmoduler tilpasset denne brukergruppen (Gullbekk et al., 2013, s. 9). Fra intervjuene er særlig spørsmålene omkring hvordan de finner forskningslitteratur relevant i denne oppgaven. De bruker mange ulike kanaler for å finne faglitteratur. Blant annet sender de e-poster til relevante forskere, besøker bibliotek og bokhandlere og rådfører seg med andre. De bruker altså ulike kilder til ulike formål (Gullbekk et al., 2013, s. 66). En strategi for å holde seg oppdatert var blant annet å følge referanser. Gullbekk et al. inkluderte spørsmål om sosiale medier i intervjuguiden, men dette ble ikke vektlagt i rapporten.

I 2014 gjennomførte Bøyum og Aabø en studie av norske stipendiater og deres informasjonsadferd. Respondentene var åtte stipendiater ved den norske Handelshøgskolen, BI (Bøyum & Aabø, 2015, s. 187). Bøyum og Aabø bygger blant annet videre på Gullbekk et al sine studier av informasjonspraksisen hos norske stipendiater. Stipendiatene ble intervjuet om hvordan de fant, valgte og brukte informasjon og litteratur til sin forskning. Få studier er gjort på denne gruppen studenter, og kunnskap om hvordan de finner og søker etter informasjon og litteratur er nyttig for bibliotekene (Bøyum & Aabø, 2015, s. 187). De ønsket å få svar på i hvilken grad stipendiatene vektla bibliotekets ressurser, hvilken rolle formell og sosial informasjonssøking spilte i deres forskningsprosess, hvordan er deres søkeadferd og hvordan rangerer de bibliotekressursene sammenlignet med Google?

Bøyum og Aabø skiller mellom formell informasjonssøking og sosial informasjonssøking ut ifra Seldens inndeling (2015, s. 187). Formell informasjonssøking karakteriseres kort fortalt som bruk av bibliotekressurser, emnesøk og siteringssøk (Bøyum & Aabø, 2015, s. 188).

Sosial informasjonssøking kjennetegnes av anbefalinger fra kollegaer og utveksling av informasjon. Forskningen på hvilke kilder som stipendiatene bruker peker i ulike retninger. Mange synes å tro at Google og Google Scholar er det man foretrekker, men forskningen viser at dette varierer blant annet ut ifra erfaring, kontekst og fag (Bøyum & Aabø, 2015, s. 191). Det er verdt å nevne at, i likhet med Spezi sin litteraturgjennomgang, peker Bøyum & Aabø på flere studier som viser at man synes det er vanskelig å bruke bibliotekressursene og at de kan oppfattes mer som en hindring enn ett hjelpemiddel for å finne litteratur. Funnene i Bøyum & Aabøs studie viste at mange uttalte at de ikke brukte bibliotekressursene, men at det samtidig viste seg at de gjorde det allikevel. Underveis i intervjuene ble bibliotekressursene omtalt som både nyttige og viktige i forskningsprosessen. Formell informasjonssøking ble omtalt som en sentral del av informasjonssøkeprosessen og generelt var dette noe studentene likte å gjøre (Bøyum & Aabø, 2015, s. 193). Mange brukte også referansesporing for å finne relevant litteratur. Biblioteksdatabasen ble brukt mest til emnesøk. Den daværende nasjonale biblioteksdatabasen for fagbibliotek i Norge, Bibsys, ble kritisert av mange da de synes den var vanskelig å bruke. Dette kan ha forandret seg med dagens Oria, som ligner mer på søkemotorer som Google. Studien viste at man brukte både Google og biblioteksdatabasen, men at det avhenger av kontekst og oppgave. De rangerte biblioteksdatabaser høyere enn Google Scholar, men bruken av Google Scholar var høyere enn svarene tilsa (Bøyum & Aabø, 2015, s. 195). Alle deltakerne i studien foretrakk elektroniske ressurser.

Bruk av sosial informasjonssøking for å finne ny litteratur ble av noen av respondentene i Bøyum og Aabøs studie sett på som en god metode, mens andre mente at deres forskningstema var så smalt at det var vanskelig å få anbefalinger fra andre (Bøyum & Aabø, 2015, s. 197). Et viktig moment fra funnene i deres studie er hvordan tilgang synes å bli et viktigere og viktigere kriteriet, kanskje viktigere en kvalitetskriteriet (Bøyum & Aabø, 2015, s. 197). Hvis man ikke får tilgang til litteraturen, går man ikke videre. I denne studien fant Bøyum & Aabø også at stipendiatene manglet kunnskap om systematisk søking, og derav har adferden forandret seg fra en lineær søking og *browsing* til en mer fragmentert søking og lesing. Avslutningsvis konkluderer Bøyum & Aabø med at formell informasjonssøking fortsatt er en viktig del av informasjonsadferden til disse stipendiatene. Men studien viste også en tendens mot en mer uformell informasjonspraksis. Her inngår kanskje bruken av sosiale medier, men disse ressursene var ikke vektlagt i denne studien.

Moore og Singley gjennomførte i 2018 en studie av stipendiaters informasjonsadferd (Moore & Singley, 2019). Dette er en ganske ny studie av stipendiaters informasjonsadferd i USA. Moore og Singley gjennomført ustrukturerte intervjuer med Ph.d.-studenter over en periode. Noen av funnene de gjorde var at informasjonsadferden var sterkt influert av å følge den akademiske dialogen og personer i deres faglige og personlige omgangskrets. En informant fremhever: «The biggest resource have been people» (Moore & Singley, 2019, s. 285). Bibliotekets ressurser var bare en liten del av deres varierte bruk av det de omtaler som en «*world collection*». Med det menes at stipendiatene i denne studien brukte mange ulike kanaler og ressurser for å dekke sitt informasjonsbehov i forskningsarbeidet (Moore & Singley, 2019, s. 289).

5.2. Forskeres bruk av sosiale medier

I review-artikkelen *Researchers use of social network sites* av Kjellberg et al. fra 2016 peker de på at det mangler en del forskning og studier på bruken av sosiale nettverkssider blant forskere (Kjellberg et al., 2016). De foretar en gjennomgang av forskningen på dette området fra 2004-2014 og på bruken av teorier og metoder i denne forskningen. Kjellberg et al. finner at det mangler en metodisk, teoretisk og empirisk koherens (2016, s. 224). Gjennomgangen av forskningen på dette området viste at det var mange ulike typer studier som gjorde det vanskelig å sammenligne. Men Kjellberg et al. fant også at forskningen på dette området var økende. Sosiale nettverk og sosiale medier er en del av det akademiske liv, men blir brukt på ulike måter trolig relatert til fagforskjeller og ulike forskningspraksiser (Kjellberg et al., 2016, s. 231). I likhet med Bøyum og Aabø ser de denne nye forskningspraksisen i spenningen mellom det formelle og uformelle. “It is exactly here, in the space between formal and informal scholarly communication, that social network sites and social media in academic settings are found [...]” (Kjellberg et al., 2016, s. 225).

Rowlands et al. så nærmere på bruken av sosiale medier i forskningssammenheng. Rowlands et al. fant at forskerne brukte web 2.0 verktøy i alle faser i forskningsprosessen (Rowlands et al., 2011; Spezi, 2016). Funnene i Rowlands et al. sin studie fra 2011 viste en økt bruk av sosiale medier for å formidle og oppdage ny forskning. Bruken av sosiale medier påvirket alle fasene i «livssyklusen» til forskningen viste deres studie (Rowlands et al., 2011, s. 183).

Cann et al. sin studie viste at sosiale medier spiller en viktig rolle fordi de minker følelsen av

informasjons-*overload*, gjør det lettere å administrere informasjonen og gir mer effektiv tidsbruk (Cann et al., 2011; Spezi, 2016). Dette kan man se i sammenheng med tidligere nevnte studier hvor informasjons-*overload* nevnes som et problem blant forskerne (Gordon et al., 2018; Pontis et al., 2017). Cann et al. sin studie viste også at sosiale medier brukes til å lære om forskningsmiljø utenfor sitt eget, samt til å finne informasjon innenfor et nytt forskningsområde i et tidlig stadium av forskningsprosessen.

Kramer og Bosman (2016) ved Utrecht Universitetsbibliotek i Nederland gjennomførte i 2015-2016 en større undersøkelse av forskere i ulike land og deres bruk av nettbaserte verktøy. De undersøkte blant annet i hvilken grad forskere tok i bruk nye nettbaserte verktøy, som sosiale medier. Et av funnene fra studien viste at Academia.Edu har flere registrerte medlemmer, men ResearchGate er dobbelt så populær. Særlig er ResearchGate populært i land som Kina og Japan (Kramer & Bosman, 2016).

5.3. Stipendiaters bruk av sosiale medier

Verken Gullbekk et al. eller Bøyum og Aabø satte søkelys på sosiale medier i sine studier på stipendiaters informasjonssøkeadferd. De fleste studiene som fokuserer på sosiale medier jeg har funnet omhandler forskere og ikke stipendiater spesielt, med unntak av Harbingersprosjektet. Dette forskningsprosjektet hadde som mål å studere forskere tidlig i karrieren (*early career researchers*) og deres vaner når det gjaldt informasjonssøking, bruk, deling og publisering av vitenskapelig informasjon (Nicholas et al., 2017, s. 19). Man kan se på stipendiater som slike tidlig-i-karrieren forskere (min oversettelse).

Flere relevante artikler for mitt masterprosjekt er publisert i forbindelse med Harbingers forskningsprosjekt som var et treårig, kvalitativt og longitudinell studieprosjekt som startet i 2015 (Nicholas et al., 2017, s. 19). Nicholas et al. (2017) ønsket å studere om og eventuelt hvordan tidlig-i-karrieren forskernes informasjonssøkingsvaner var i forandring. Studien var internasjonal med deltakere fra syv ulike land (England, USA, Kina, Frankrike, Malaysia, Polen og Spania). Forskerne intervjuet de 116 studiedeltakerne flere ganger over flere år. Et av hovedfunnene fra dette prosjektet var at disse tidlig-i-karrieren forskerne driver fram en endringen særlig i forhold til viljen til å bruke sosiale-mediabaserte verktøy og plattformer, åpen vitenskap og en økt vilje til å dele og samarbeide (Nicholas et al., 2020, s. 208).

I artikkelen *Where and how early career researchers find scholarly information* redegjør de for funnene de gjorde i forhold til hvordan disse forskerne fant og fikk tilgang til vitenskapelig informasjon (Nicholas et al., 2017, s. 19). Deres funn bekrefter at Google og Google Scholar er populære ressurser (s. 20). I tillegg er sosiale medier mye brukt til å oppdage vitenskapelig informasjon (Nicholas et al., 2017, s. 19). ResearchGate er populær, og bruken øker i de landene som er en del av denne studien. I tillegg til at Google og Google Scholar er populære er akademiske ressurser som Web of Science og Scopus noe disse tidlige-karrieren forskerne stoler på og bruker ofte. I alle landene som er med i studien blir sosiale medier brukt til å finne vitenskapelig informasjon. Nicholas et al. påpeker at Google Scholar og ResearchGate henger tett sammen fordi man ofte blir ledet til ResearchGate fra Google Scholar (2017, s. 22). Google Scholar blir også sett på som den beste plattformen for å finne forskning som er åpent tilgjengelig (Open Access). Ut ifra denne bruken kan man se at Google blir en mer dominerende aktør generelt når det gjelder informasjonsinnhenting (Nicholas et al., 2017, s. 27).

Når det gjelder bibliotek og deres databaser ble de i denne studien ofte sett på som noe for studenter på lavere grader, og det å besøke biblioteket fysisk er noe man sjelden gjør som forsker (Nicholas et al., 2017, s. 25). Biblioteksplattformene og andre nettbaserte verktøy blir lite vektlagt av forskerne. Forskerne i studien hadde heller ikke mye kunnskap om hvor mye biblioteket er involvert i de plattformene de faktisk bruker. De så tradisjonelt på biblioteket og mange var ikke klar over at den tilgangen de får i ulike databaser skyldes bibliotekets abonnement (Nicholas et al., 2017, s. 25). I likhet med funn i andre studier (Bøyum & Aabø, 2015; Gardner & Gardner, 2017; Spezi, 2016), viser også denne studien at mange synes bibliotekskatalogen er for vanskelig og for tidkrevende å søke i, derfor velger de noe som er lettere å bruke (Nicholas et al., 2017, s. 25). Nicholas et al. påpeker også at veldig få nevner bibliotekets nettside som en ressurs for å oppdage ny vitenskapelig informasjon (2017, s. 28). Når det gjelder søkepraksisen er det interessant at denne studien viser at den er preget av å få tak i fulltekst så fort som mulig. Hvis man ikke finner PDF til en artikkel i første ressurs man bruker går man raskt til Sci-Hub (Nicholas et al., 2017, s. 27). Studien viser også at de leter mer etter enkeltartikler enn tidsskrift. En interessant tolkning fra denne studien er at det kan synes som at sosiale medier og andre nettbaserte fellesskap er blitt det nye mellomledet mellom forskerne og den vitenskapelige informasjonen hvor man tidligere brukte bibliotekene og forlagene (Nicholas et al., 2017, s. 28).

På grunnlag av resultatene fra Harbingersprosjektet gjennomførte de samme forskerne en global spørreundersøkelse om disse tidlig-i-karrieren forskernes søke- og leseadferd, publiseringspraksis og bruk av sosiale medier (Nicholas et al., 2020, s. 197). Denne spørreundersøkelsen bekrefter en del av funnene fra Harbingersprosjektet om at nye forskere i økende grad tar i bruk nye kommunikasjonsstrategier (Nicholas et al., 2020, s. 198). Noen av hovedfunnene er igjen at Google Scholar er den dominerende søkeplattformen for de fleste fagfelt, bortsett fra humanistiske fag som ser ut til å bruke Google mer. Nicholas et al. (2020) fant også at Google Scholar er særlig dominerende i ingeniørfag og fysikk. Enkel tilgang er hovedgrunnen til at man leser en publikasjon, og sosiale medier er viktige for nettverksbygging og holde seg oppdatert. ResearchGate og Twitter er de mest brukte sosiale medieplattformene (Nicholas et al., 2020, s. 198). I denne studien fant de at 63% av deltakerne brukte sosiale medier til ulike forskningskommunikasjonsformål (Nicholas et al., 2020, s. 205). De ble spurt om til hvilke formål de brukte sosiale medier og å holde seg oppdatert og få oversikt, samarbeid, deling, nettverksbygging og å finne forskningsinnhold var noen av de viktigste formålene (Nicholas et al., 2020, s. 207). Studien viser altså at sosiale medieplattformer er plattformer som møter disse nye forskeres informasjonsbehov. Disse funnene kan sees i sammenheng med tidligere nevnte faglige debatt om sosiale nettverkssider er informasjonshåndteringssystem med vekt på samarbeid (Bullinger et al., 2010; Meishar-Tal & Pieterse, 2017).

5.4. Motivasjon for å bruke sosiale medier til å finne informasjon og faglitteratur

I mange av de studiene jeg har gjort rede for viser blant annet at tilgang og brukervennlighet er faktorer som motiverer til bruken av sosiale medier for å finne informasjon og litteratur (Nicholas et al., 2020; Spezi, 2016). Kontakt med andre fagpersoner var også en motiverende faktor i flere studier (Gordon et al., 2020; Moore & Singley, 2019; Pontis et al., 2017).

I tidligere nevnte studie av Meishar-Tal og Pieterse fra 2017, spør de hvorfor akademikere bruker sosiale nettverkstjenester. De ønsket å finne ut hva som motiverer forskere til å bruke sosiale nettverkstjenester, hvordan de bruker det og hva de får ut av å bruke disse tjenestene (Meishar-Tal & Pieterse, 2017, s. 6). Meishar-Tal og Pieterse ser på resultatene fra sin spørreundersøkelse av forskere ved tre akademiske institusjoner i Israel i lys av ulike teorier på mediebruk (2017, s. 7). I denne studien svarte 65% av forskerne at de brukte akademiske sosiale nettverkssider, men ikke så ofte. Halvparten svarte at de brukte det hver måned eller

mindre. Hovedgrunnene til at de brukte disse tjenestene var for å få informasjon eller dele informasjon. Denne studien peker på at i motsetning til andre sosiale nettverk er ikke det sosiale aspektet hovedmotivasjonen for å bruke disse (2017, s. 17). Selvpromotering, kunnskapsinnhenting og få tilhørighet til et fagfelleskap var de motiverende faktorer blant deltakerne i denne studien. Meishar-Tal og Pieterse konkludere med at denne studien kan indikere at slike nettverk er motivert av å skape sosiale kapital og transformere den til en profesjonell kapital (2017, s.18). Siden antall publiseringer har blitt så viktig i den akademiske verden kan bruken av sosiale medier påvirke forskernes synlighet og øke antall siteringer.

Shah og Cox gjennomførte en studie på hvordan forskere bruker Twitter og hvordan dette forandrer den vitenskapelige kommunikasjonen (Shah & Cox, 2017). Tidligere forskning har vist at Twitter er en av de mest brukte sosiale mediene (Shah & Cox, 2017, s. 94). Shah og Cox påpeker at dybdestudier på bruken av Twitter mangler i Storbritannia. De intervjuet derfor forskere ved et britisk universitet som brukte Twitter av akademiske eller ikke-akademiske årsaker. Funnene viste at forskerne hadde mange fordeler av å bruke Twitter. Fordelene var blant annet å dele informasjon, ressurser og media relatert til et emne (Shah & Cox, 2017, s. 95). Twitter ble også brukt for å ha profesjonelle og akademiske samtaler, skape nettverk og for å kommunisere på konferanser. Et interessant poeng som studien viste, var at Twitter fungerer som en uformell akademisk diskusjonsarena og løser derav opp den akademiske diskursen. Hierarkiske strukturer ble redusert når man brukte Twitter (Shah & Cox, 2017, s. 99). Allikevel framhevet også Shah og Cox at det er bekymringer rundt bruken av Twitter og at det fortsatt er en minoritet som bruker det (Shah & Cox, 2017, s. 104).

5.5. Holdninger til bruk av sosiale medier

Jordan og Weller foretok i 2018 en sekundær analyse av et større datasett publisert av Nature Publishing Group (Jordan & Weller, 2018). Dette datasettet bestod av data fra en større spørreundersøkelse blant akademikere og deres bruk av sosiale nettverkssider. I Jordan og Wells undersøkelse fokuserte de på de kvalitative dataene og analyserte de åpne svarene fra datasettet. De ønsket å finne ut av hvilke fordeler og problemer akademikerne kunne se i relasjon til bruk av sosiale nettverkstjenester (2018, s. 2). 72% (345) av de som hadde kommentert beskrev problemer knyttet til denne bruken, mens 39% av akademikerne beskrev

ulike fordeler (Jordan & Weller, 2018, s. 3). Det var altså en ganske stor skjevfordeling i svarene hvor flest så problemer knyttet til bruk av sosiale nettverkssteder. Tidsbruk var det flest som oppga som ett problem (31%). I tillegg oppga 20% at det de fant ikke var nyttig (s. 3). Når det gjelder fordeler var formidling det flest oppga som en fordel (14%). 12% av akademikerne oppga at det å finne samarbeidspartnere var en fordel ved å bruke sosiale nettverkssteder og å holde seg oppdatert. 9% av akademikerne oppga at det var en fordel at man fant informasjon og artikler. Jordan og Weller påpeker ut ifra deres analyse at det er en konsensus i akademia omkring fordelene, men mindre enighet omkring problemene (2018, s. 6).

5.6. Forskeres bruk av Sci-Hub

Bohannon publiserte i 2016 artikkelen *Who's downloading pirated papers? Everyone*. I denne studien har han undersøkt hvem som er brukerne av Sci-Hub og hva de leser. Ved hjelp av grunnleggeren Alexandra Elbakyan fikk han tilgang til data på hvem som brukte Sci-Hub. Denne undersøkelsen viste at Sci-Hub hadde 28 millioner nedlastninger fra alle deler av verden og innenfor de fleste fagområder (Bohannon, 2016, s. 509). Bohannon hevder i denne artikkelen at Sci-Hub er verdens de facto åpne forskningsbibliotek. Bohannon påpeker også at det ikke bare er tilgangen som gir den høye bruken, men også at det er bekvemt og lett å bruke. Han setter dette i sammenheng med diskusjoner som har vært omkring bibliotekene og at bibliotekarene bør gjøre deres ressurser lettere å bruke (Bohannon, 2016, s. 512).

I artikkelen *Gold, green, and black open access* peker Björk på tre hovedgrunner til at akademiske sosiale nettverk (ASN) og piratnettsteder har blitt så populære i forskningsmiljø (Björk, 2017, s. 174). De er lette å bruke, det er moralsk akseptert av de fleste forskere og det er liten risiko knyttet til det å publisere, dele eller laste ned forskning ulovlig. I 2017 publiserte Gardner og Gardner en lignende studie av hvilke faktorer som motiverer til deling av forskning ved hjelp av såkalte nettdugnadstjenester (Gardner & Gardner, 2017). I disse inngår sosiale medier. I denne studien ble det sendt ut et spørreskjema på internett via Twitter. Studien stilte blant annet spørsmålene; hvem bruker disse kanalene (utdanningsnivå, fagfelt, land og alder), hvor ofte brukte de disse kanalene og deres motivasjon og holdninger når det gjelder å dele forskning på denne måten. Nettdugnadsplattformene de undersøkte var Twitter, Facebook, Reddit Scholar, AvaxHome, LibGen og Sci-Hub. Gardner og Gardner

undersøkte også hva som gjorde at de valgte disse kanalene istedenfor de tradisjonelle kanalene for tilgang via bibliotekets ressurser og muligheter for fjernlån.

Det er vanskelig å generalisere av funnene de gjorde i spørreundersøkelsen da det er høyst uklare tall i forhold til hvor mange som faktisk bruker disse kanalene (utenom fjernlån). Språk er en annen faktor som gjør det vanskelig å generalisere. Undersøkelsen er gjort blant engelskspråklige, men trafikken på disse nettstedene er særlig fra land som Iran og Kina. Men man kan allikevel trekke ut noe av undersøkelsen. Blant annet så man at forskjellene er ganske store mellom de ulike fagfeltene. Livsvitenskapene og biomedisin bruker disse tjenestene i større grad enn andre fagfelt. 92% av respondentene oppga at de brukte disse kanalene av praktiske årsaker. Tilgang, hastighet og brukervennlighet var viktige motivasjonsfaktorer.

Forfatterne påpeker i diskusjonsdelen at man må se disse tjenestene i sammenheng med hva bibliotekene tilbyr. Ofte gir biblioteksdatabasene en dårlig brukeropplevelse og det krever blant annet mange klikk før man endelig får artikkelen. Nettdugnadtjenester blir et nyttig og raskt alternativ til bibliotekstjenestene (Gardner & Gardner, 2017, s. 142). Derav må bibliotekene sette denne bruken i sammenheng med arbeidet med informasjonskompetanse generelt, mener Gardner og Gardner. Gardner og Gardner avslutter med at denne undersøkelsen indikerer at den typiske brukeren av nettdugnadtjenester ikke nødvendigvis er en forsker i et utviklingsland, men en helt vanlig forsker med akademiske privilegier som velger nettdugnad fordi det som tidligere nevnt er praktisk på flere nivå.

Som en del av tidligere nevnte Harbingersprosjektet publiserte Nicholas, et al. artikkelen *Sci-Hub: The new and ultimate disruptor? View from the front* i 2019. I løpet av de tre årene som dette forskningsprosjektet foregikk økte bruken av Sci-Hub blant deltakerne (Nicholas et al., 2019). Av de 106 som deltok i studien, oppga 26 at de brukte Sci-Hub i 2018 (Nicholas et al., 2019, s. 149). Motivasjonen for å bruke Sci-Hub var at det er bekvemt og tidsbesparende, lik det både Bahannon og Gardner og Gardner påpeker fra funnene i sine studier. I Harbingerprosjektet seiler Sci-Hub, Google Scholar og ResearchGate opp som de viktigste kildene til å finne akademisk litteratur og ressurser for ferske forskere (Nicholas et al., 2019, s. 150). Nicholas et al. påpeker at ResearchGate har gått fra å være en *disruptor*, til å bli stuerent og noe som veldig mange bruker (2019, s.147). Studien ser også noe på hvordan bruken fordeler seg i de ulike landene. Frankrike skiller seg ut med sin høye bruk. Kina har en egen ekvivalent til Sci-Hub, www.91lib.com (Nicholas et al., 2019, s. 148). Et annet

interessant funn i denne studien er at deltakerne «søker» på en ny måte når man bruker Sci-Hub. Man bruker i større grad DOI-nummer som gjør det enda enklere å få tilgang i Sci-Hub. Forfatterne av denne artikkelen hevder at Sci-Hub, ikke ResearchGate, er den største trusselen til forlag og bibliotek i dag (Nicholas et al., 2019, s. 148).

5.7. Oppsummering

Flere studier i min litteraturgjennomgang viser at stipendiatenes og forskernes informasjonsadferd er i endring, med økt bruk av sosiale medier til ulike formål deriblant å finne informasjon og faglitteratur (Bøyum & Aabø, 2015; Nicholas et al., 2017; Nicholas et al., 2020; Rowlands et al., 2011; Spezi, 2016). Som Bøyum og Aabø og Kjellberg et al. påpeker kan det virke som informasjonsadferden er blitt mer preget av en uformell praksis. Bruken av Google Scholar og ResearchGate er økende og tilgang og brukervennlighet er motiverende faktorer for å bruke sosiale medier (Bøyum & Aabø, 2015; Gardner & Gardner, 2017; Gordon et al., 2020; Nicholas et al., 2017; Nicholas et al., 2020; Spezi, 2016). Den samme motivasjonen kan trolig sies å ligge bak bruken av Sci-Hub (Björk, 2017; Bohannon, 2016; Gardner & Gardner, 2017). Stipendiatene og forskerne bruker mange ulike ressurser for å hente informasjon (Moore & Singley, 2019). I flere studier blir bibliotekets ressurser vurdert som vanskelige å bruke (Bøyum & Aabø, 2015; Gardner & Gardner, 2017; Nicholas et al., 2017; Spezi, 2016). Kommunikasjon med andre fagpersoner er også en motiverende faktor for bruk av sosiale medier (Gordon et al., 2020; Meishar-Tal & Pieterse, 2017; Moore & Singley, 2019; Pontis et al., 2017; Shah & Cox, 2017). I denne kommunikasjonen får man også tilgang til vitenskapelig informasjon og derav ofte faglitteratur.

6. Metode

I denne delen vil jeg presentere metoden jeg har valgt for å besvare min problemstilling og forskningsspørsmål. Jeg vil først gjøre rede for valg av metode og diskutere om det er en fruktbar metode for å besvare min problemstilling. Deretter vil jeg gå nærmere inn på selve metodedesignet. Til slutt vil jeg reflektere over gjennomføringen av datainnsamlingen og forskningsetiske problemstillinger.

6.1. Valg av metode

Formålet med min masteroppgave var å få mer kunnskap om stipendiaters informasjonsadferd i relasjon til bruken av sosiale medier. Jeg ønsker å undersøke hvor utbredt bruken av sosiale medier er blant stipendiater for å finne faglitteratur sammenlignet med andre kilder. Gjennom å tallfeste i hvilken grad stipendiatene bruker de ulike sosiale mediene sammenlignet med andre mer formelle kilder, kan man bedre beskrive utbredelsen av denne praksisen. Jeg har derfor valgt spørreundersøkelse som metode. Jeg har også valgt å inkludere den ulovlige nettdelingsplattformen Sci-Hub i undersøkelsen. Sci-Hub kan ikke regnes som et sosialt medium og heller ikke som formell kilde, men har allikevel noen likheter med sosiale medier. Sci-Hub er en nettdelingstjeneste som i likhet med sosiale medier kan gi lett tilgang til digital faglitteratur. Derfor inkluderte jeg Sci-Hub i undersøkelsen for å få et mer helhetlig bilde av hvordan stipendiater finner faglitteratur.

Samfunnsvitenskapelig forskning skal bidra til økt forståelse og kunnskap om den sosiale virkeligheten rundt oss (Johannessen et al., 2016, s. 25). Det er vanlig å skille mellom kvantitativ og kvalitativ metode for å studere denne virkeligheten. Valget mellom disse to retningene henger ofte sammen med forskerens kunnskapssyn, men er også et pragmatisk valg (Ringdal, 2018, s. 109). I kvantitative undersøkelser ønsker man å telle opp hvor utbredt et fenomen er i motsetning til i kvalitativ metode hvor målet er en dypere forståelse av et fenomen det kanskje er forsket lite på (Johannessen et al., 2016, s. 28). Bruk av spørreundersøkelse er en systematisk kvantitativ metode for å samle inn data om et utvalg av populasjonen for å kunne gi en statistisk beskrivelse av denne populasjonen (Ringdal, 2018, s. 191).

Datainnsamlingen er ofte det som skiller disse to metoderetningene fra hverandre (Dalland, 2017, s. 53). Kvalitative data skal gi kunnskap om meninger og opplevelser, mens kvantitative data er i større grad målbare og kan brukes til sammenligninger og generaliseringer (Dalland, 2017, s. 52). Men skillelinjene mellom kvalitativ og kvantitativ metode er ikke alltid like klare. Som Dalland påpeker gir begge metoder en økt forståelse av samfunnet rundt oss og hvordan vi samhandler innenfor denne konteksten (2017, s. 52). Ringdal påpeker at de i dag ofte blir sett på som komplementære, heller enn to motsetninger (2018, s. 109). Begge metoder har sine fordeler og ulemper og gir ulike data å analysere ut ifra. Ved bruk av kvalitative metoder, som deltakende observasjon og intervju, får man mer nærhet til studieobjektene og dermed dypere kunnskap om deltakerne i studien (Ringdal,

2018, s. 112). Mens kvantitative undersøkelsesmetoder har mer avstand til sine studieobjekter. Kvantitativ forskning er ofte teoristyrte eller deduktive, mens kvalitativ forskning er induktiv, mer for å oppdage nye begreper og lage nye teorier (Ringdal, 2018, s. 110).

Man kan også for eksempel benytte seg av såkalt metodetriangulering hvor man blander disse to metodereiningene (Walliman, 2016, s. 33). Metodetriangulering er kort forklart at man bruker ulike forskningsstrategier fra både kvalitativ og kvantitativ metode for å samle inn data for å se et fenomen fra flere ulike ståsted (Johannessen et al., 2016, s. 424).

Jeg har altså valgt å bruke kvantitativ metode og spørreskjema som forskningsstrategi, men inkluderer allikevel elementer fra kvalitativ metode ved å benytte meg av åpne svar i spørreskjemaet. Dette for å få bedre svar på forskningsspørsmålet om hvorfor eller hvorfor ikke stipendiater bruker sosiale medier til å finne faglitteratur. Jeg skal komme nærmere inn på spørreskjemaet senere i oppgaven. Min undersøkelse vil være en tversnittundersøkelse. Et såkalt tversnittdesign er vanlig i kvantitativ forskning og betyr at man utfører undersøkelsen på ett tidspunkt, ikke på flere ulike tidspunkt som ved longitudinelle design (Ringdal, 2018, s. 112-113).

Kvalitativ metode og for eksempel intervju med stipendiater kunne også vært fruktbart å bruke for å besvare min problemstilling, særlig knyttet til dette med hvorfor de eventuelt bruker sosiale medier til å finne faglitteratur. Intervju som metode blir ofte benyttet når man ønsker å forstå ulike aspekter av menneskelig erfaring (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 135). Som tidligere nevnt ønsker jeg hovedsakelig å finne svar på hvor utbredt bruken av sosial medier er for å finne faglitteratur sammenlignet med andre kilder. Derfor tror jeg kvantitativ metode og spørreundersøkelse er best egnet. I likhet med bruken av sosiale medier for å finne faglitteratur kan det være noe tabubelagt å innrømme at man bruker for eksempel Sci-Hub til dette formålet. Det kan kanskje være lettere å få ærlige svar i en spørreundersøkelse enn et intervju med en bibliotekar?

6.2. Spørreskjemaet

Det er fordeler og ulemper med bruk av spørreskjema som metode. En av fordelene med spørreskjema er at man kan hente mye informasjon fra mange informanter (Dalland, 2017, s. 123). Informantene svarer på de samme spørsmålene og det er derav lettere å sammenligne og analysere tallene man får fra undersøkelsen (Dalland, 2017, s. 124). Man kan gjennomføre en spørreundersøkelse på mange ulike måter, for eksempel via telefon eller utsendelse i

posten av spørreskjema. Jeg har valgt å bruke e-post som utsendelsesmåte. Fordelen med denne metoden er at man enkelt kan sende ut skjemaet til mange, det koster lite, respondenten kan svare i eget tempo og man kan sikre respondentene full anonymitet (Dalland, 2017, s. 126). Men en ulempe kan være at respondenten ikke har mulighet til å spørre dersom noe er uklart. Den høye graden av standardisering kan være positivt for den statistiske analysen, men man har ikke samme muligheten, som for eksempel i et intervju, til å følge opp interessante vinklinger som kan dukke opp (Ringdal, 2018, s. 125). Det er også et problem med frafall ved bruk av spørreundersøkelser. Ringdal hevder at det er vanlig med mer enn 50% frafall (2018, s. 126). Lav svarprosent og liten grad av kontroll på for eksempel hvem som faktisk gjennomfører undersøkelsen er en av ulempene ved å sende ut et spørreskjema via e-post ifølge Dalland (2017, s. 126).

Når man skal sende ut et spørreskjema bør man tilpasse spørsmålene etter hvilken type informasjon man trenger for å besvare problemstillingen. Jeg ønsker hovedsakelig å finne mer ut av en atferd, ikke en holdning. Det kunne vært interessant å undersøke nærmere stipendiatenes holdninger til å bruke for eksempel Twitter til å finne faglitteratur. Er det god forskningspraksis? Jeg velger å ikke inkludere dette i min undersøkelse på grunn av undersøkelsens omfang og metodevalg, men også fordi jeg tror det kanskje kan være vanskeligere å få ærlige svar på hvilke kilder man bruker. Jeg er usikker på om det kan oppleves som noe ubehagelig å innrømme at man bruker sosiale medier eller Sci-Hub til å finne faglitteratur? Dette bør jeg ta hensyn til i hvordan jeg stiller spørsmålene, kanskje særlig med tanke på Sci-Hub som jo er en ulovlig nettdelingstjeneste. Dersom disse spørsmålene kan oppleves som truende bør de formuleres annerledes og komme mot slutten av skjemaet (Ringdal, 2018, s. 207).

Ved bruk av spørreskjema som metodedesign skiller man ofte mellom åpne og lukkede svar. Ved bruk av åpne svar kan respondenten selv formulere sitt svar. Ved bruk av lukkede svar må respondenten bare krysse av for ulike forhåndsdefinerte alternativ (Dalland, 2017, s. 129). Lukkede svar gir mulighet for å produsere kvantitative data, mens åpne svar genererer kvalitative data (Kelly, 2009, s. 91). Lukkede svar gir altså data som er numeriske og dermed bedre grunnlag for sammenligninger. Åpne spørsmål gir mer innsikt i respondentenes egne holdninger og man kan bedre forstå årsakene bak ulike holdninger og adferd (Kelly, 2009, s. 91). Jeg har valgt å inkludere forskningsspørsmål om hvorfor de bruker/ikke bruker sosiale medier til å finne faglitteratur i min problemstilling. Derfor vil jeg benytte meg av et semistrukturert spørreskjema hvor man kombinerer åpne og lukkede svar (Johannessen et al.,

2016, s. 263). Man bør være oppmerksom på å ikke bruke for mange åpne svarmuligheter fordi det blant annet kan vanskeliggjøre muligheten til å generalisere (Johannessen et al., 2016, s. 264). For mange åpne svar kan også virke demotiverende på de som skal svare på undersøkelsen, da den da trolig tar lengre tid å gjennomføre. Kanskje bør man da velge kvalitativ metode? Jeg har derfor begrenset bruken av åpne svar og bare benyttet dem der det best kunne gi svar på problemstillingen.

Lukkede svar i et spørreskjema kan ha ulik utforming og skalering. Mest kjent er å bruke Likert-skala (Ringdal, 2018, s. 200). Likert-skalaen består ofte av tre til syv svarkategorier. Man kan velge på en skala fra for eksempel helt enig til helt uenig (Ringdal, 2018, s. 204). Ofte er det sterkt enig, enig, nøytral, uenig og sterkt uenig. Jeg brukte denne skaleringen i noen av spørsmålene.

Jeg benyttet meg også av en del oppfølgingsspørsmål i spørreskjemaet. Hvis man svarte ja at man brukte et sosialt medium, for eksempel Twitter, fikk man oppfølgingsspørsmål som gjaldt bruken.

I utformingen av spørreskjemaet har jeg hentet inspirasjon fra andre undersøkelser på stipendiaters informasjonsadferd. Spørsmålene i spørreskjemaet er blant annet inspirert av Ellis' studie fra 1989 og Ge's studie fra 2010, selv om begge disse benyttet seg av kvalitative intervjuer i sine studier (Ellis, 1989; Ge, 2010). Kort fortalt studerte Ge forskere i humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag ved et amerikansk universitet og hvordan deres informasjonssøkeadferd ble påvirket av bruken av elektroniske ressurser (Ge, 2010, s. 435). I tillegg foretok Ge en utvidelse av Ellis' modell for informasjonssøkeadferd.

Jeg inkluderte også noen påstander i spørreskjemaet som stipendiatene skulle ta stilling til. Disse påstandene er påvirket mer generelt av den forskningen jeg har gjennomgått på informasjonsadferd og bruk av sosiale nettverkssider i forskningssammenheng.

Koronapandemien brøt ut da jeg jobbet med å utarbeide spørreskjemaet. Jeg valgte å inkludere ett spørsmål om bruken av sosiale medier til å finne faglitteratur hadde endret seg etter koronapandemien.

6.3. Gjennomføring og rekruttering

Jeg ønsket å sende ut et spørreskjema via e-postlister til alle stipendiater ved to norske universitet. Jeg har valgt min egen arbeidsplass, Norges miljø- og biovitenskapelige

universitet (NMBU) og OsloMet – Storbyuniversitetet (OsloMet). Det er knyttet noe usikkerhet til eksakt hvor mange stipendiater det er ved de to institusjonene. Jeg fikk oppdaterte tall på antall stipendiater fra administrasjonene ved NMBU og OsloMet. Det er 499 stipendiater ved NMBU og 256 ved OsloMet pr. 2020.

Jeg har valgt NMBU og OsloMet fordi de har noe ulik faglig profil. NMBU er en tidligere landbrukshøgskole og har i dag en fagprofil mot livsvitenskapene. Dette inkluderer blant annet fag som biovitenskap, miljøvitenskap, veterinærmedisin, naturforvaltning, teknologi, matvitenskap og husdyrfag. OsloMet er også en tidligere høgskole, men mer rettet mot blant annet samfunnsfag, pedagogiske fag, helsefag og ingeniørutdanninger. NMBU er også valgt fordi det er særlig interessant og nyttig for min arbeidsplass å vite mer om stipendiatenes informasjonsadferd for bedre å kunne tilpasse sine ressurser og tjenester til denne gruppen. I tillegg er det også et element av bekvemmelighet å velge både OsloMet og NMBU. Siden jeg er student ved OsloMet og jobber ved NMBU er det lettere å få tak i e-postadresser for å sende ut spørreundersøkelsen. Rekrutteringen av informanter vil derfor foregå etter det såkalte *convenience*-prinsippet. Man rekrutterer da de personene som faktisk er tilgjengelig (Wildemuth, 2009, s. 121).

Man kunne også ha rekruttert respondenter ved å sende ut skjemaet via sosiale medier, for eksempel via grupper for stipendiater på Facebook. Men dette kan ha følger for å sikre anonymiteten i undersøkelsen, for eksempel hvis man kommenterer på innlegget.

Nettskjema ble brukt til å samle inn data til selve undersøkelsen. Nettskjema er utviklet av Universitetet i Oslo og er et system særlig utarbeidet for å sende ut spørreundersøkelser på nett.⁴ Sammen med et informasjonsskriv om undersøkelsen ble en lenke til henholdsvis det norske og det engelske skjemaet sendt ut til stipendiater ved OsloMet og NMBU. Skjemaet var åpent fra til 4. juni-23. juni 2020. Ved OsloMet ble skjemaet sendt ut på e-post til alle stipendiater ved OsloMet av en rådgiver ved avdeling for Forskning og utvikling, Fakultet for samfunnsvitenskap. Hun sendte også ut en påminnelse etter en uke. Ved NMBU ble skjemaet også sendt ut via e-post, men her ble denne ikke sendt ut via en person til alle stipendiatene ved NMBU. Jeg måtte be studierådgiverne ved hvert fakultet om å sende ut undersøkelsen. Jeg kontaktet de samme rådgiverne da jeg ønsket at det ble sendt ut en påminnelse.

Skjemaet ble ikke delt på noen annen måte enn via e-post. Jeg vurderte å dele skjemaet på

⁴ <https://www.uio.no/tjenester/it/adm-app/nettskjema/mer-om/>

sosiale medier. Stipendiatene ved NMBU har en egen Facebook-gruppe, men denne gruppen inkluderer også post-doc studenter. Jeg fryktet at det kunne bli noen feilbesvarelser og valgte derfor å ikke dele skjemaet på denne gruppen. Jeg fant ikke en tilsvarende gruppe på sosiale medier for stipendiatene ved OsloMet.

For å øke motivasjonen for å besvare en undersøkelse på nett opererer man noen ganger med premier. Det var ikke aktuelt i denne sammenhengen da undersøkelsen var anonym.

Siden skjemaet ikke ble sendt ut av meg via e-postlister verken ved OsloMet eller NMBU er det vanskelig for meg å vite nøyaktig hvor mange som har mottatt undersøkelsen. En av rådgiverne ved NMBU informerte også om at hun hadde delt undersøkelsen i et Canvas-rom for fakultetets stipendiater. Det gjør det vanskelig å kontrollere antall mottakere og svarprosenten blir usikker. Johannessen et.al. påpeker at svarresponsen i undersøkelser har blitt lavere med årene og at det er sjeldnere med høy svarprosent, som for eksempel 80% (2016, s. 247). Det er mer vanlig med en svarprosent på 30-40% (Johannessen et al., 2016, s. 247).

6.4. Pilot

For å sikre at spørreskjemaet fungerer slik som man ønsker og forhåpentligvis kan besvare problemstillingen må man sørge for at spørsmålene er klart formulert. Derfor er det viktig å sende ut en pilotstudie til et utvalg respondenter som kan komme med tilbakemeldinger (Ringdal, 2018, s. 194). I en pilotstudie ønsker man å forberede og å pre-teste studiens design (Tashakkori & Teddlie, 2010, s. 350). Man kan sende ut til andre fagfolk eller man kan også sende ut spørreskjemaet til 4-5 personer som er i målgruppen, kollegaer eller medstudenter som kan kommentere på spørreskjemaet (Johannessen et al., 2016, s. 277; Walliman, 2016, s. 126). Jeg ønsket å få testet om spørsmålene ble forstått slik jeg ønsket og om oppsettet i undersøkelsen fungerte til formålet. I tillegg ønsket jeg å finne ut av hvor lang tid det tok å besvare undersøkelsen. Jeg brukte Nettskjema til utformingen av pilotundersøkelsen. Jeg sendte 23. mars 2020 ut en e-post med lenke til pilotundersøkelsen til 30 faglig ansatte ved OsloMet, Institutt for arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag (ABI). Jeg fikk personlig tilbakemelding på e-post fra to faglig ansatte i tillegg til 5 besvarelser i Nettskjema. Pilotundersøkelsen ble ikke sendt ut til stipendiatene ved OsloMet, ABI. Besvarelsene og tilbakemeldingene jeg fikk var nyttige og gjorde det lettere å gjøre endringer og forbedringer i spørreskjemaet. Pilotundersøkelsen ble sendt ut på norsk. I selve

undersøkelsen har jeg valgt å sende ut et skjema på norsk og et på engelsk. Det kunne derfor også vært nyttig å sende ut ett pilotskjema på engelsk.

6.5. Analyse

Jeg har brukt Nettskjema for innsamlingen av dataene og har også brukt Nettskjema og Excel for analyse og bearbeiding av de kvantitative dataene fra spørreskjemaet. Jeg har også brukt Excel for utarbeiding av grafer og diagrammer. For å analysere/fortolke de kvalitative dataene i spørreskjemaet har jeg benyttet meg av en kombinasjon av del- og helhetsanalyse (Halvorsen, 2008, s. 210-211). Jeg har delt opp de ulike utsagnene i de åpne spørsmålene inn i ulike kategorier, i tillegg til at jeg har prøvd å danne meg et helhetsinntrykk av de ulike utsagnene.

6.6. Refleksjoner rundt datainnsamlingen

I ettertid ser jeg at jeg kunne ha valgt å sende ut flere påminnelser og delt lenkene til undersøkelsen flere steder for å få en høyere svarprosent. Noen fagområder er dårlig representert i svarene og det kan tyde på at delingen av spørreskjemaet har vært noe ulik. Man kan også tenke seg at det kunne vært en fordel å dele spørreskjemaet på sosiale medier, men den kunne da kanskje bli for sterkt preget av de som bruker sosiale medier. I tillegg kan man risikere at de som svarer ikke er i målgruppen.

Til tross for at jeg sendte ut en pilot ser jeg i ettertid at noen av spørsmålene kanskje kunne vært formulert annerledes. Jeg fikk to kritiske tilbakemeldinger på skjemaet etter første utsendelse som gjorde at jeg bare sendte ut en påminnelse på e-post. Kritikken gikk på utformingen av spørsmålene. En av de kritiske tilbakemeldingene var begrunnet i forståelsen av begrepet sosiale medier. Siden det finnes så mange sosiale medier med ulike funksjonaliteter, kan det være vanskelig å svare på spørsmålene om sosiale medier sett over ett. Dette er et godt poeng og er en begrensende faktor for resultatene av denne undersøkelsen.

I analysen av resultatene opplevde jeg at noen av spørsmålsalternativene var noe uhensiktsmessige eller uklare. For eksempel i spørsmålet om fagtilhørighet og alder. Kanskje hadde det vært enklere å heller spørre om fakultetstilhørighet? Da kunne man lettere regnet ut svarprosentfordelingen pr. fakultet og pr. institusjon. Det er vanskelig å vite nøyaktig hvor

mange stipendiater det er pr. fagområde da det kan tenkes at noen stipendiater oppgir et annet fagområde enn det fakultetet de tilhører. Noen svarte flere fagområder på dette spørsmålet. Det hadde også kanskje vært mer eksakt om respondentene selv oppga sin alder. Da kunne man regnet ut gjennomsnittsalder for de som besvarte undersøkelsen. Det kunne kanskje også vært fruktbart å spurt om hvor lenge de har hatt konto på de ulike sosiale mediene og hvor ofte de bruker hvert enkelt sosiale medium.

I tillegg kan begrep som søke etter og å finne litteratur kanskje virke forvirrende å skille mellom for respondentene. Som jeg skal komme inn på i diskusjonsdelen kan dette oppfattes som uklart, kanskje særlig ved bruk av sosiale medier.

6.7. Forskningsetiske betraktninger

Forskningsetikk handler mye om personvern og at de som deltar i forskningen blir ivarettatt og ikke påføres belastninger og skade (Dalland, 2017, s. 236). Personopplysningsloven krever at man ved elektronisk behandling av personopplysninger er meldepliktig til Datatilsynet eller Norsk Senter for forskningsdata (NSD) (Ringdal, 2018, s. 63). Hvis en person er mulig å identifisere, direkte eller indirekte i undersøkelsen, må prosjektet meldes til NSD (Ringdal, 2018, s. 63). Som tidligere nevnt er en av fordelene med utsendelse av spørreskjema via e-postlister at det er mulig å sikre respondentene full anonymitet. Jeg har derfor valgt å ikke melde mitt prosjekt til NSD. I mitt spørreskjema vil det sannsynligvis ikke være mulig å kunne identifisere enkeltpersoner. Jeg har vurdert om bruken av åpne svar i spørreskjemaet kan gjøre at man kjenner igjen personer. Dersom dette skulle skje må svaret anonymiseres i oppgaven slik at personen ikke kan gjenkjennes.

I tillegg til personvern bør jeg ta i betraktning de etiske dilemmaene det kan være å studere organisasjonen der man jobber. Det kan tenkes at min rolle som bibliotekar ved NMBU kan påvirke deltakelsen og svarene jeg fikk i spørreskjemaet. Jacobsen (2015) påpeker at det kan være både fordeler og ulemper ved å studere egen organisasjon. En av fordelene kan være at man kjenner organisasjon godt og lettere kan få tak i informasjon (Jacobsen, 2015, s. 56). Ulempene kan være at man som forsker er forutinntatt. I tillegg kan det være at respondentene ikke føler at du som forsker er helt nøytral og har en «skjult» hensikt med forskningen (Jacobsen, 2015, s. 57). Det kan kanskje være tilfelle i min undersøkelse. Det å bruke sosiale medier og Sci-Hub til å finne faglitteratur kan for noen være kontroversielt, og kan bidra til at man ikke velger å besvare undersøkelsen. Det kan også tenkes at det kan være

en underrapportering i besvarelsene på i hvilken grad man bruker sosiale medier og Sci-Hub til å finne faglitteratur.

Man må tilstrebe en nøytralitet i forskningen, men allikevel være sine egne fortolkninger bevisst. Kvalitative data er ustrukturert informasjon som kan bli preget av den personen som faktisk gjør analysen (Halvorsen, 2008, s. 210). Særlig er analysedelen av de kvalitative dataene preget av mine personlige fortolkninger.

7. Resultater

I denne delen vil jeg legge fram resultatene fra spørreskjemaet jeg sendte ut om hvordan sosiale medier påvirker stipendiaters informasjonsadferd og i hvilken grad stipendiater bruker sosiale medier til å finne relevant faglitteratur. Jeg vil først presentere svarprosent, respondentens alder, kjønn, utdanningslengde og institusjon- og fagtilhørighet. Deretter vil jeg presentere resultatene fra de ulike spørsmålene i undersøkelsen i den rekkefølgen som de ble stilt.

Etter de demografiske opplysningene vil jeg presentere hvilke dokumenttyper og akademiske ressurser stipendiatene svarer at de bruker mest. Hvilke problemer stipendiatene opplever når de skal finne faglitteratur blir videre framlagt. Videre vil jeg se på spørsmålene som omhandlet bruken av sosiale medier. Jeg vil presentere resultatene fra spørsmålene om de ulike sosiale mediene både samlet og hvert sosialt medium for seg. I denne delen vil jeg også presentere resultatene fra spørsmålene med åpne svarmuligheter. For å besvare forskningsspørsmålene om hvorfor de bruker eller ikke bruker sosiale medier inkluderte jeg noen åpne spørsmål i spørreskjemaet.

Deretter legger jeg fram svarene på hvilke andre akademiske ressurser de bruker. Stipendiatene ble også bedt om å rangere viktigheten av de ulike akademiske ressursene inkludert sosial medier. Jeg legger fram disse resultatene etterfulgt av resultatene fra spørsmålet om hvor ofte de brukte de ulike ressursene og i hvilken grad de var enig eller uenig i noen ulike påstander som gjelder sosiale medier.

Min problemstilling er:

I hvilken grad bruker stipendiater sosiale medier til å finne relevant faglitteratur sammenlignet med andre kilder?

Forskningsspørsmål:

- a. Hvorfor bruker stipendiater sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?
- b. Hvorfor bruker stipendiater *ikke* sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?
- c. Hvordan påvirker sosiale medier stipendiaters informasjonsadferd?

7.1. Hvem svarte på undersøkelsen?

Som tidligere nevnt er det knyttet noe usikkerhet til hvor mange stipendiater som faktisk fikk undersøkelsen tilsendt, men hvis man går ut fra at det er 499 stipendiater ved NMBU og 256 ved OsloMet blir svarprosenten på undersøkelsen 15%. Det er vanlig at svarprosenten er på rundt 30-40% for spørreundersøkelser (Johannessen et al., 2016, s. 247). Den lave svarprosenten for min undersøkelse gjør det derfor vanskeligere å generalisere ut i fra resultatene.

54% av stipendiatene som svarte på undersøkelsen tilhørte NMBU, og 45% av stipendiatene tilhørte OsloMet. En stipendiat svarte at hen ikke tilhørte noen av disse institusjonene. Ut ifra antallet stipendiater ved de ulike institusjonene kunne man forvente flere svar fra NMBU enn OsloMet. 35 stipendiater svarte på det engelske skjemaet, og 80 stipendiater svarte på det norske skjemaet.

Tabell 1 viser antall svar og svarprosent for de ulike fagområdene.

Fagområde:	Antall svar	Prosent
Naturvitenskap	39	34%
Samfunnsvitenskap	24	21%
Medisin	23	20%
Pedagogikk og psykologi	11	10%
Økonomi	10	9%
Humaniora	6	5%

Teknologi	4	3%
-----------	---	----

Tabell 1. Fagtilhørighet

Det var flest svar fra stipendiater med fagområdet naturvitenskap (34%). Fagtilhørigheten til medisin og samfunnsvitenskap fordelte seg ganske likt, med henholdsvis 20% og 21% av stipendiatene. Teknologi var det fagområdet med færrest svar. 3% av stipendiatene svarte at de tilhørte dette fagområdet.

Fagområde:	OsloMet:	NMBU:
Samfunnsvitenskap	20	4
Medisin	10	13
Naturvitenskap	3	36
Humaniora	6	0
Økonomi	0	10
Pedagogikk og psykologi	11	0
Teknologi	4	0

Tabell 2. Fagtilhørighet fordelt på institusjonene

Tabell 2 viser at det var en viss forskjell mellom institusjonene og fordelingen av fagtilhørighet. Av de som svarte på undersøkelsen, og hadde fagtilhørighet naturvitenskap, var flest svar fra NMBU. Ved OsloMet var fagområdet samfunnsvitenskap det mest dominerende blant de som svarte på undersøkelsen. Når det gjelder medisin var fordelingen av stipendiater ganske likt mellom institusjonene. Alle respondentene som svarte at de tilhørte fagområdet teknologi var fra OsloMet. Fra NMBU oppga ingen stipendiater tilhørighet til fagområdene humaniora, pedagogikk og psykologi og teknologi. Ved OsloMet var det ingen svar fra fagområdet økonomi. Siden man ikke vet nøyaktig hvor mange stipendiater som tilhører de ulike fagområdene, fikk jeg ikke utregnet tallene i prosent. Som nevnt i metoddelen hadde det derfor vært mer hensiktsmessig å spurt etter fakultetstilhørighet.

Tabell 3 viser studielengden til stipendiatene som valgte å svare på undersøkelsen. 57% av stipendiatene oppga at de hadde vært stipendiater i 2- 4 år, (65 besvarelser). Det var få forskjeller mellom institusjonene på dette spørsmålet.

Antall år:	Antall svar:	Prosent:
0-1 år	37	32%
2- 4 år	65	57%
5-7 år	12	10%
8-10 år	1	1%
Mer enn 10 år	0	0%

Tabell 3. Studielengde

Tabell 4 viser aldersfordelingen på stipendiatene som svarte på undersøkelsen. Det var flest svar fra stipendiater mellom 31-40 år. 46% av stipendiatene svarte at de var mellom 31- 40 år.

Alder:	Antall svar:	Prosent:
20-30 år	40 (+1 uten institusjonstilhørighet)	36%
31-40 år	53	46%
41-50 år	14	12%
51-60 år	6	5%
61-70 år	1	1%

Tabell 4. Aldersfordeling

Det var en viss forskjell mellom institusjonene i aldersfordelingen. 31 av de som svarte i alderen 20-30 år tilhørte NMBU, mens det var 9 i samme aldersspenn fra OsloMet. Det var en større andel yngre stipendiater fra NMBU enn fra OsloMet som svarte på undersøkelsen. Det var 6 i aldersspennet 51-60 fra OsloMet mot ingen fra NMBU.

Alder:	OsloMet:	NMBU:
20-30	9	31
31-40	27	26
41-50	9	5
51-60	6	0
61-70	1	0

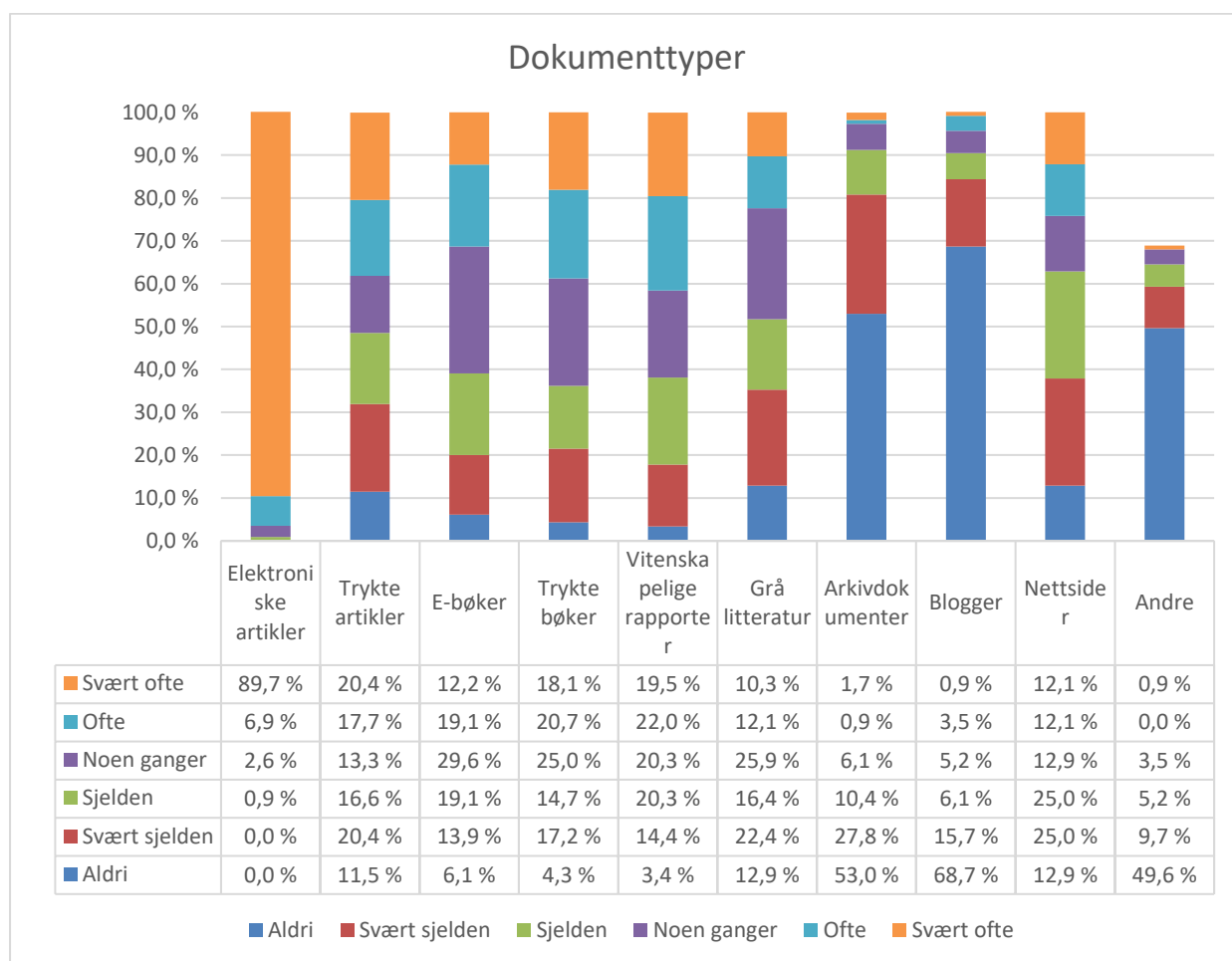
Tabell 5. Aldersfordeling pr. institusjon

Når det gjelder kjønnsfordelingen var 71% av besvarelsene fra kvinner og 27% fra menn. 2% valgte ikke-binær eller ønsket ikke svare.

7.2. Bruk av ulike dokumenttyper

I spørsmålet om ulike kilder ble stipendiatene bedt om å rangere hvilke dokumenttyper de bruker oftest i sitt forskningsprosjekt. Respondentene ble bedt om å rangere svarene fra 1-5, hvor 1 betyr at man bruker dokumenttypen svært sjelden og 5 betyr at man bruker dokumenttypen svært ofte. For lesbarheten i figuren har jeg erstattet tallene med kategoriene svært ofte (5), ofte (4), noen ganger (3), sjelden (2), svært sjelden (1) og aldri.

Figur 3 viser svarenes fordeling på dette spørsmålet.

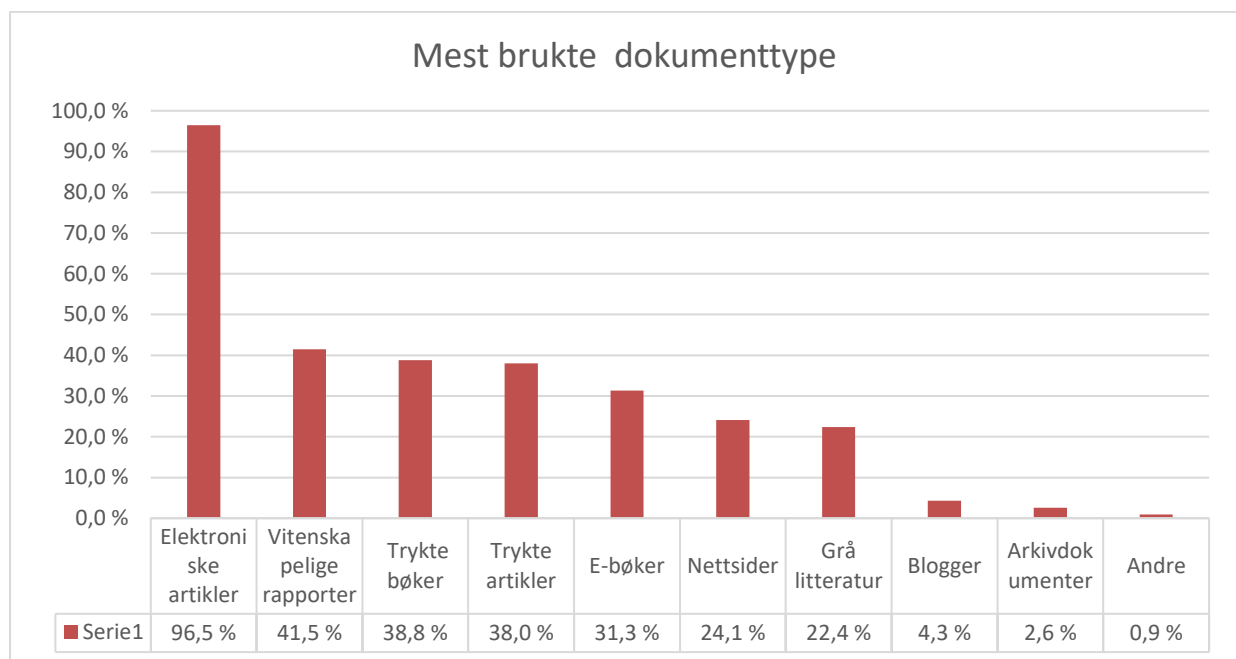

Figur 3. Dokumenttyper

90% av stipendiatene bruker elektroniske artikler svært ofte. 20% av stipendiatene svarte at de bruker trykte artikler svært ofte. Videre ble vitenskapelige rapporter rangert som brukt ofte av 22% av stipendiatene som svarte på undersøkelsen. 21% av stipendiatene bruker trykte bøker ofte og 19% bruker e-bøker ofte. 30% bruker e-bøker noen ganger.

Hvis man ser på tallene for de dokumentene som blir oppgitt som brukt sjelden, eller svært sjelden, er nettsider den minst brukte. 50% av stipendiatene oppgir at de bruker nettsider sjelden eller svært sjelden. 39% av stipendiatene oppgir at de bruker grå litteratur sjelden eller svært sjelden, og 38% oppgir at de bruker arkivdokumenter sjelden eller svært sjelden.

Av de dokumenttypene som man aldri bruker ble blogger (69%) og arkivdokumenter (53%) rangert av flest som noe man aldri brukte. Ingen rangerte elektroniske artikler som noe de aldri brukte.

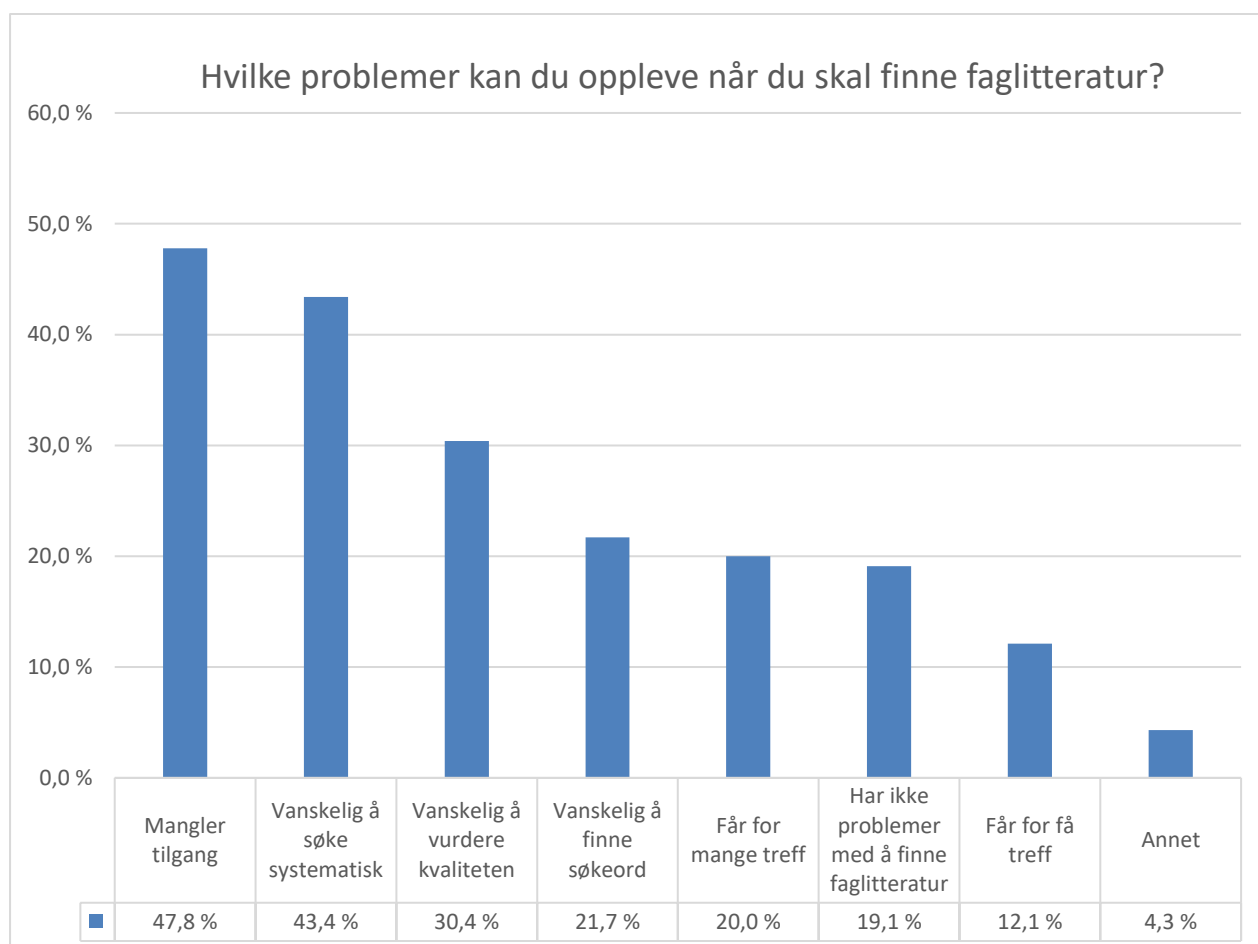

Figur 4. Mest brukte dokumenttype

I figur 4 har jeg slått sammen hvilke dokumenttyper som ble rangert som brukt ofte og svært ofte. Ved å slå sammen disse tallene får man en litt annen fordeling mellom bruken av de ulike dokumenttypene. Her ser man at elektroniske artikler fortsatt er den kilden som blir brukt mest. 97% bruker denne dokumenttypen ofte eller svært ofte. Vitenskapelige rapporter blir også brukt mye. 42% svarte at de bruker denne dokumenttypen ofte eller svært ofte. 39% av de som svarte bruker trykte bøker ofte eller svært ofte, mens elektroniske bøker brukes ofte eller svært ofte av 32% av stipendiatene. Det er altså ingen stor forskjell i bruken av trykte og elektroniske bøker.

7.3. Problemer med å finne faglitteratur

Stipendiatene fikk videre i spørreskjemaet spørsmål om hvilke problemer de kan oppleve når de skal finne faglitteratur. Disse problemene kan tenkes å kunne innvirke på hvilke kilder og akademiske ressurser de velger å bruke. På dette spørsmålet kunne stipendiatene velge flere alternativ.

Figur 5. Problemer med å finne faglitteratur

Som figur 5 viser svarer flest, 48% av stipendiatene, at manglende tilgang var det vanligste problemet de hadde når de skal finne faglitteratur. 43% av stipendiatene som svarte på undersøkelsen synes det var vanskelig å søke systematisk. Videre svarte 30% at de synes det var vanskelig å vurdere kvaliteten. Et problem kan være at man får for få treff når man søker etter litteratur, men dette alternativet oppga færrest som et problem (12%).

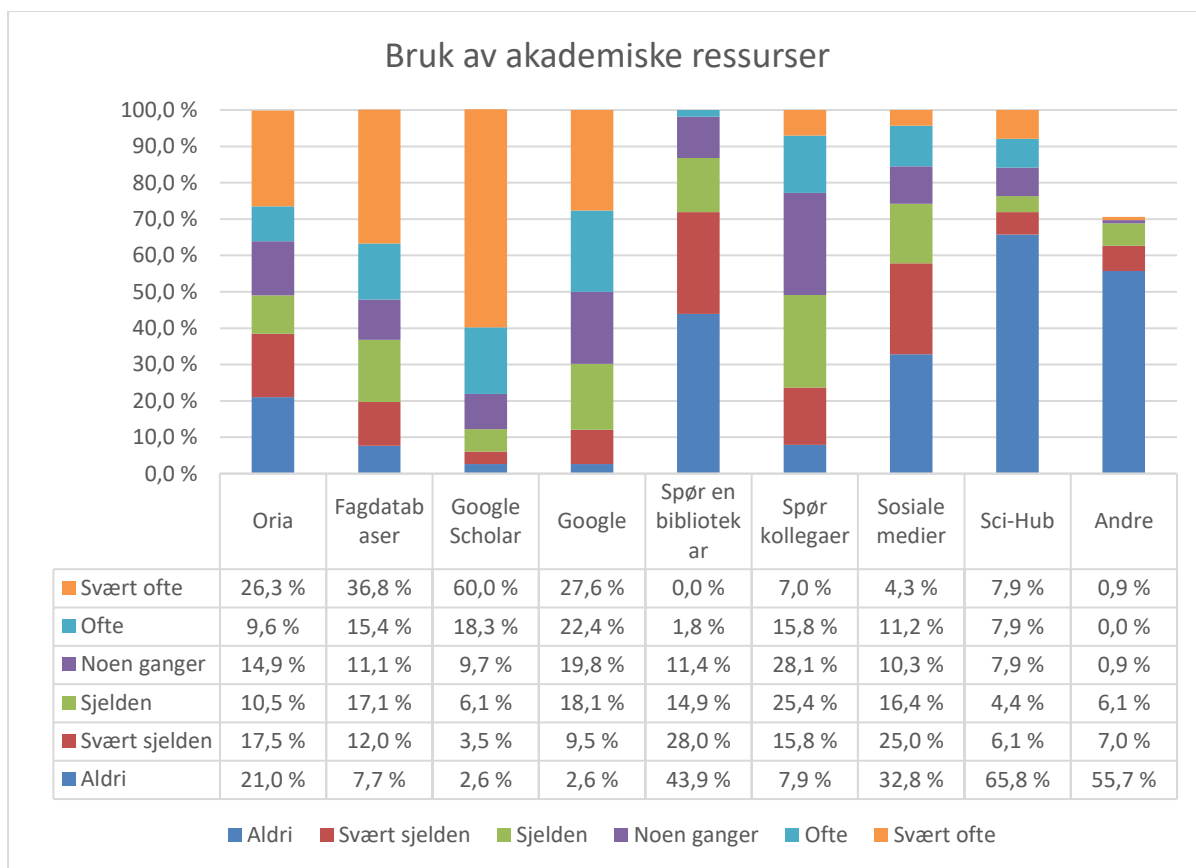
Fem valgte å skrive andre problemer de kunne oppleve når de skulle finne faglitteratur enn de som var alternativer i spørsmålet. To av disse svarene omhandlet problemer med Oria. En av

stipendiatene skriver: «Oria er upålitelig og ustabil.» En annen utdyper sine problemer: «Complicated setup, need to use VPN off campus. Oria sucks». Flere nevner tilgang utenfor campus som ett problem, i tillegg til at man må kjøpe tilgang til enkelte ressurser.

Elektroniske tilganger til akademisk litteratur kan variere mellom hver institusjon og det kan derfor være interessant å undersøke om det var noen forskjeller mellom institusjonene på de to problemene flest oppga at de hadde, tilgang og systematiske søk. I min gjennomgang av tallene var det en viss forskjell mellom institusjonene når det gjaldt tilgang. Av de stipendiatene som tilhørte NMBU svarte halvparten at de hadde problemer med å finne faglitteratur på grunn av at de manglet tilgang, mens 40% av stipendiatene fra OsloMet svarte at tilgang var ett problem. 40% er 20% mindre enn 50%, dermed kan man kanskje hevde at det er en viss forskjell mellom institusjonene. Det var ingen store forskjeller mellom NMBU og OsloMet når det gjaldt hvor mange som oppga at de hadde problemer med å søke systematisk.

7.4. Bruk av ulike akademiske ressurser

Respondentene ble på dette spørsmålet bedt om å oppgi hvilke ressurser de bruker mest og minst for å finne faglitteratur til sitt doktorgradsprosjekt. Figur 6 viser hvordan stipendiatene rangerte de ulike ressursene. Respondentene ble bedt om å rangere svarene fra 1-5, hvor 1 betyr at man bruker den akademiske ressursen svært sjelden og 5 betyr at man bruker ressursen svært ofte. Jeg har i figur 4 erstattet tallene med kategoriene svært ofte (5), ofte (4), noen ganger (3), sjelden (2) og svært sjelden (1).

Figur 6. Bruk av akademiske ressurser

Google Scholar var den akademiske ressursen som ble rangert som svært ofte brukt av flest, 60% av stipendiatene. Deretter var fagdatabaser rangert som en ressurs man svært ofte bruker av 37% av stipendiatene. 8% av stipendiatene oppgir at de bruker Sci-Hub svært ofte til å finne faglitteratur. 4% av stipendiatene svarer at de bruker sosiale medier svært ofte til dette formålet. Den ressursen som flest bruker noen ganger av er å spørre kollegaer (28%). 44% av stipendiatene oppga at de bruker ressursen spør en bibliotekar svært sjelden. 25% svarte at de svært sjelden brukte sosiale medier til å finne faglitteratur.

Av de som har svart at de bruker andre ressurser enn de som er oppført i spørreskjemaet, nevnes Mendeley, Scifinder, svenske bibliotekdatabasen Libris, PubMed, Youtube, konferanser, kurs, webinar og foredrag.

For å få en mer oversikt over tallene og hvordan bruken av de ulike akademiske ressursene fordeler seg har jeg trukket ut noen tall. Jeg har laget to tabeller over de fire mest brukte akademiske ressursene og de fire akademiske ressursene som flest sa de aldri brukte. Jeg har også sett på hvordan bruken av disse fordeler seg mellom NMBU og OsloMet.

Fire mest brukte akademiske ressursene (5):

Google Scholar	60%
Fagdatabaser	36,8%
Google	27,6%
Oria	26,3%

Tabell 6. Mest brukte akademiske ressurser

Som tidligere nevnt er Google Scholar og fagdatabaser de mest brukte ressursene. I denne sammenhengen kan det være interessant å se på om det var noen markante forskjeller mellom institusjonene. Av de fire mest brukte akademiske ressursene var det to interessante forskjeller mellom OsloMet og NMBU. Bruken av Google Scholar og fagdatabaser var nokså lik ved de to institusjonene, men Oria ble mer brukt ved OsloMet. Av de som svarte at de tilhørte OsloMet og brukte Oria svært ofte var det 48%, mens det bare var 8% av stipendiatene som tilhørte NMBU som brukte Oria svært ofte. Når det gjelder Google var det 37% av stipendiatene fra NMBU som brukte den svært ofte, mens 15% av stipendiatene fra OsloMet oppga at de brukte den svært ofte.

En annen interessant forskjell mellom institusjonene var bruken av Sci-Hub. 1 stipendiat fra OsloMet oppga at hen brukte Sci-Hub svært ofte. Det var 8 stipendiater fra NMBU som oppga at de brukte Sci-Hub svært ofte.

Fire minst brukte akademiske ressursene (Aldri):

Sci-Hub	65,8%
Spør en bibliotekar	43,9%
Sosiale medier	32,8%
Oria	21,0%

Tabell 7. Minst brukte akademiske ressurser

Sci-Hub var altså den ressursen som flest oppga at de aldri bruker. Å spørre en bibliotekar svarte 44% av stipendiatene at de aldri gjorde. Sosiale medier ble besvart som en ressurs man aldri bruker av 33% av stipendiatene.

Det var ikke de store forskjellene mellom institusjonene i forhold til hvor mange som oppga at de aldri bruker Sci-Hub, spør en bibliotekar, sosiale medier eller Oria.

Sett over ett kan man se at bruken av de ulike ressursene er noe polarisert ved at noen oppgir at de bruker ressursen svært ofte mens andre oppgir at de bruker samme ressurs svært sjelden eller aldri. Særlig gjelder dette Oria, sosiale medier og Sci-Hub. 26% av stipendiatene oppgir at de bruker Oria svært ofte eller ofte. Samtidig oppgir 21% at de aldri bruker Oria. 33% av stipendiatene rangerte sosiale medier som noe de aldri bruker, allikevel er det en viss andel som bruker sosiale medier svært ofte og ofte. 15% av stipendiatene bruker sosiale medier svært ofte eller ofte til å finne faglitteratur til sitt doktorgradsprosjekt. Det samme gjelder til en viss grad Sci-Hub. 8% av stipendiatene bruker Sci-Hub svært ofte eller ofte. Dette kan man si er noe polarisert, men ikke i like stor grad som bruken av Oria. I motsetning oppgir ingen at de bruker ressursen spør en bibliotekar svært ofte. Til sammenligning er det få stipendiater som aldri bruker Google og Google Scholar til å finne faglitteratur.

Det er også viktig å påpeke at flere av ressursene blir rangert som ressurser stipendiatene bruker svært ofte eller ofte og disse tallene kan tyde på at stipendiatene bruker flere ulike ressurser relativt ofte for å finne faglitteratur.

7.5. Hjelp fra kollegaer

Respondentene fikk spørsmål om hvor ofte de spør kollegaer på eget fakultet om hjelp for å finne faglitteratur. Tabell 8 viser prosentfordelingen, også mellom institusjonene.

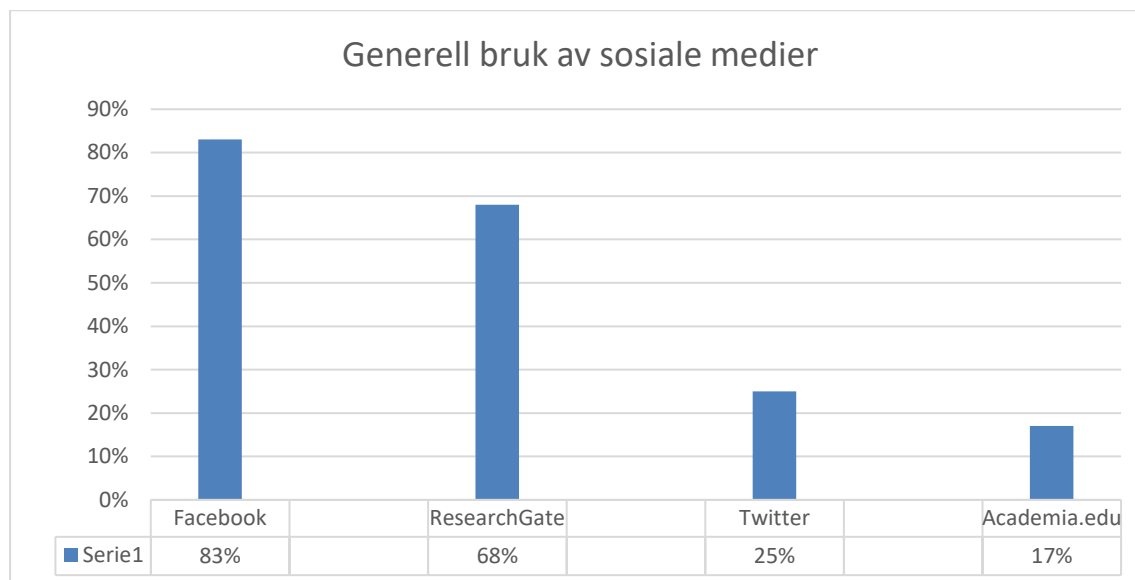
	OsloMet	NMBU	Sum	Prosent
Aldri	5	10	15	13%
Hver dag	0	0	0	0%
Hver uke	3	2	5	4%
Hver måned	14	20	34	30%
1-2 ganger i året	24	28	52 (+1 uten institusjonstilhørighet)	46%
Vet ikke	2	6	8	7%

Tabell 8. Hjelp fra kollegaer

Flest av stipendiatene oppgir at de spør kollegaer på eget fakultet om hjelp for å finne faglitteratur 1-2 ganger i året (53%). 13 % av stipendiatene svarte at de aldri gjør det. Det er ikke stor forskjell mellom institusjonene på dette spørsmålet. Det er noen flere stipendiater fra NMBU som oppgir at de spør kollegaer hver måned, enn fra OsloMet.

7.6. Bruk av sosiale medier

Stipendiatene fikk i denne delen av spørreskjemaet først spørsmål om de bruker sosiale medier generelt. Figur 7 er en oversikt over hvilket medium som ble brukt mest generelt.

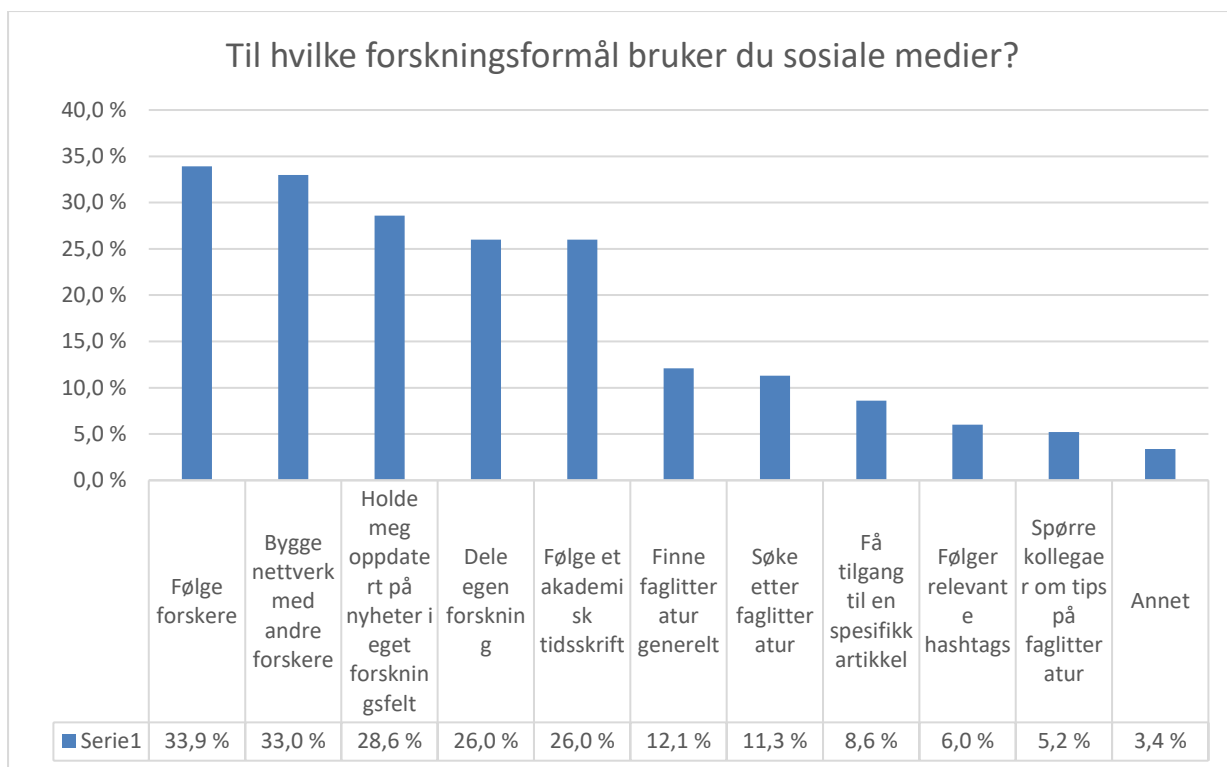
Figur 7. Generell bruk av sosiale medier

Facebook er det sosiale medium som blir mest brukt generelt (83%). Academia.edu er det sosiale mediet som færrest stipendiater bruker (17%). De som svarte ja på at de bruker de ulike sosiale mediene fikk oppfølgingsspørsmål om til hvilke formål de blir brukt.

Deretter fikk stipendiatene spørsmål om de bruker sosiale medier i forbindelse med egen forskning. 40% av stipendiatene oppga at de bruker det i forbindelse med egen forskning. 57% oppga at de ikke bruker sosiale medier i forbindelse med egen forskning. 3% av stipendiatene svarte at de ikke visste. Dersom man svarte ja på dette spørsmålet, fulgte flere oppfølgingsspørsmål om til hvilke forskningsformål stipendiatene bruker sosiale medier, hvilke sosiale medier de bruker til dette formålet og hvor lenge de har brukt sosiale medier til forskningsformål.

Jeg vil legge fram disse svarene etterfulgt av svarene gjeldende bruken av hvert enkelt sosialt medium jeg valgte å inkludere i studien. De som svarte ja på at de brukte Twitter, Facebook, ResearchGate og Academia.edu fikk samme oppfølgingsspørsmål om til hvilke forskningsformål de brukte disse.

Figur 8 viser hvilke ulike forskningsformål de som svarte ja på at de bruker sosiale medier til forskningsformål bruker det til. På dette spørsmålet kunne de velge flere alternativ.

Figur 8. Sosiale medier og ulike forskningsformål

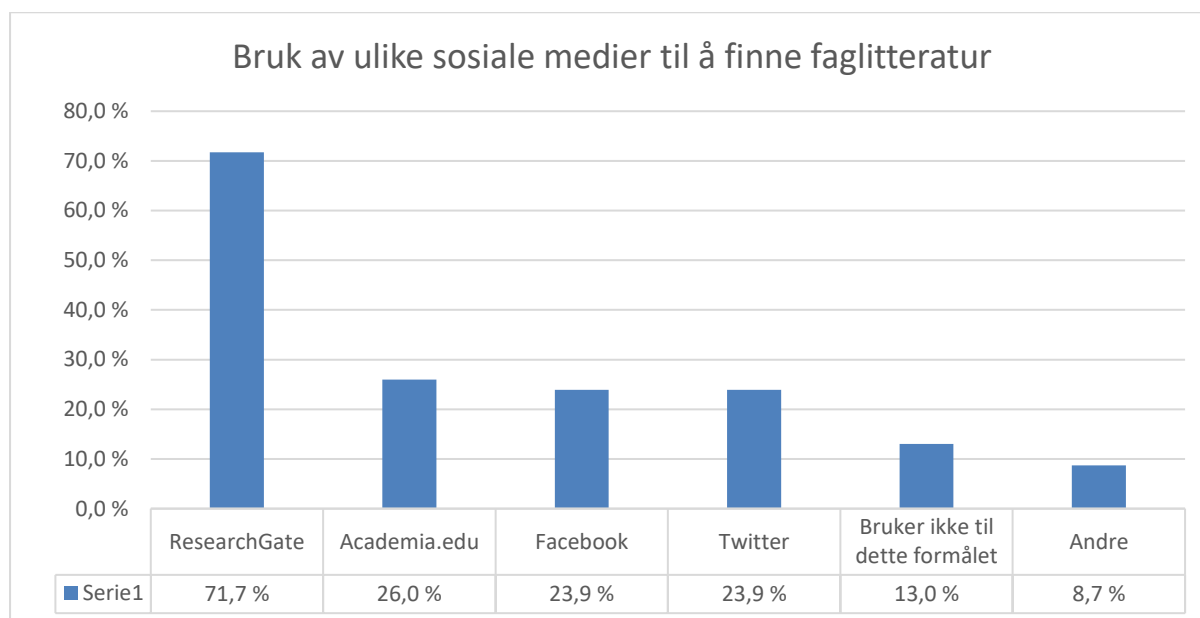
Av de forskningsformålene jeg valgte å inkludere i spørreskjemaet var å følge andre forskere i eget forskningsfelt og å bygge nettverk med andre forskere, det flest stipendiater oppga, henholdsvis 34% og 33%.

I denne studien er jeg særlig interessert i å finne ut i hvilken grad sosiale medier brukes til å finne faglitteratur. 12% svarte at de bruker sosiale medier til å finne faglitteratur generelt. 11% svarte at de bruker sosiale medier til å *søke* etter relevant faglitteratur. 5% av stipendiatene svarte at de spurte andre kollegaer på nett om tips på faglitteratur.

Stipendiatene som svarte annet på dette spørsmålet oppga at de også bruker sosiale medier til å rekruttere deltakere til forskning, publisere deler av Ph.d.-prosjektet og å holde kontakt med personer i fagfeltet.

På spørsmålet om hvor lenge de har brukt sosiale medier til forskningsformål svares det helt likt mellom alternativene siden de var masterstudenter og stipendiater. 46% oppga at de hadde brukt sosiale medier til forskningsformål siden de var master- eller doktorgradsstudenter. 11% svarte at de hadde brukt sosiale medier siden de var bachelorstudenter.

Deretter fikk stipendiatene spørsmål om hvilke sosiale medier de bruker til å finne faglitteratur. I figur 9 har jeg laget en oversikt over hvert sosialt medium og regnet ut prosenten ut ifra de som svarte ja på at de bruker de ulike sosiale mediene til forskningsformål.

Figur 9. Sosiale medier og faglitteratur

ResearchGate blir brukt mest av de sosiale mediene til å finne faglitteratur av de jeg har valgt å inkludere i studien. 72% av stipendiatene oppga at de bruker ResearchGate til å finne faglitteratur. 26% av stipendiatene som svarte at de bruker sosiale medier til forskningsformål svarte at de bruker Academia.edu til å finne faglitteratur. Andelen som oppga at de bruker Facebook og Twitter til å finne faglitteratur fordeler seg ganske likt.

De som svarte at de bruker andre sosiale medier til å finne faglitteratur oppga blogger og Instagram. De som svarte at de ikke bruker sosiale medier til dette formålet ble spurt om de kunne oppgi hvorfor de ikke gjorde det. Fem av deltakerne valgte å svare på dette. En nevner at det akademiske nettverk ikke er stort nok til at man kan bruke faglitteratur man finner der. En annen bruker ikke andre sosiale medier enn ResearchGate og er usikker på om ResearchGate virkelig er et sosialt medium. Det blir også nevnt at sosiale medier er mer til inspirasjon, ikke til å finne faglitteratur spesifikt.

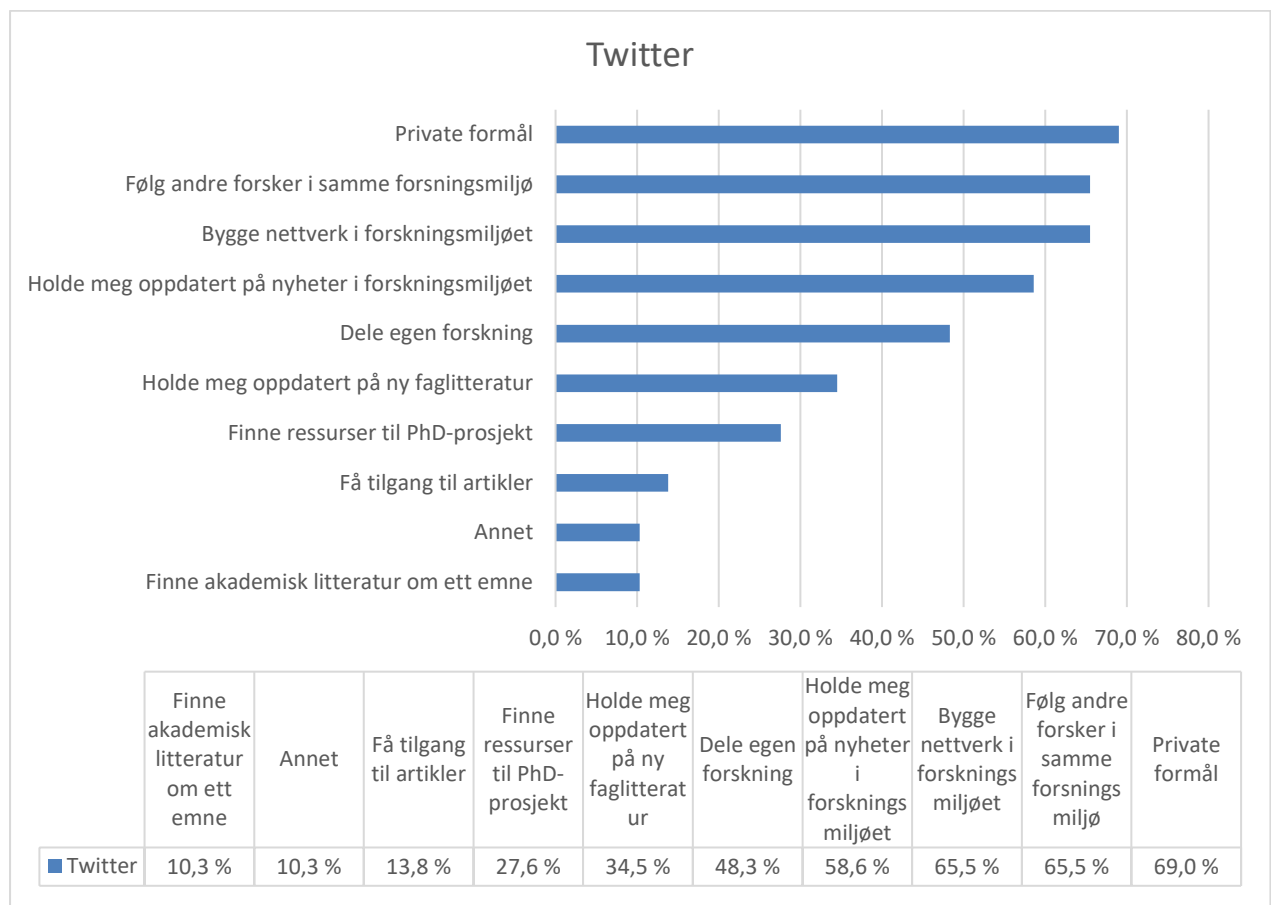
Av alle stipendiatene som svarte på hele undersøkelsen er det ut i fra dette spørsmålet, 29% som oppgir at de bruker ResearchGate til å finne faglitteratur. Av totalt antall besvarelser på

undersøkelsen svarer 10% av stipendiatene at de bruker Academia.edu, Twitter og Facebook til dette formålet.

I spørreskjemaet fulgte deretter spørsmål om hvert enkelt sosialt medium som jeg har valgt å inkludere i undersøkelsen. For hvert sosialt medium fikk de spørsmål om de bruker det og deretter oppfølgingsspørsmål dersom man svarte at man bruker det.

7.6.1. Twitter

Av de som svarte på undersøkelsen oppga 25% at de bruker Twitter generelt, mens 75% oppga at de ikke bruker det. Det var altså bare 29 respondenter som oppga at de bruker Twitter. De som svarte ja på dette spørsmålet, fikk et oppfølgingsspørsmål vedrørende hvilke formål de bruker Twitter. På dette spørsmålet kunne man velge flere alternativ.

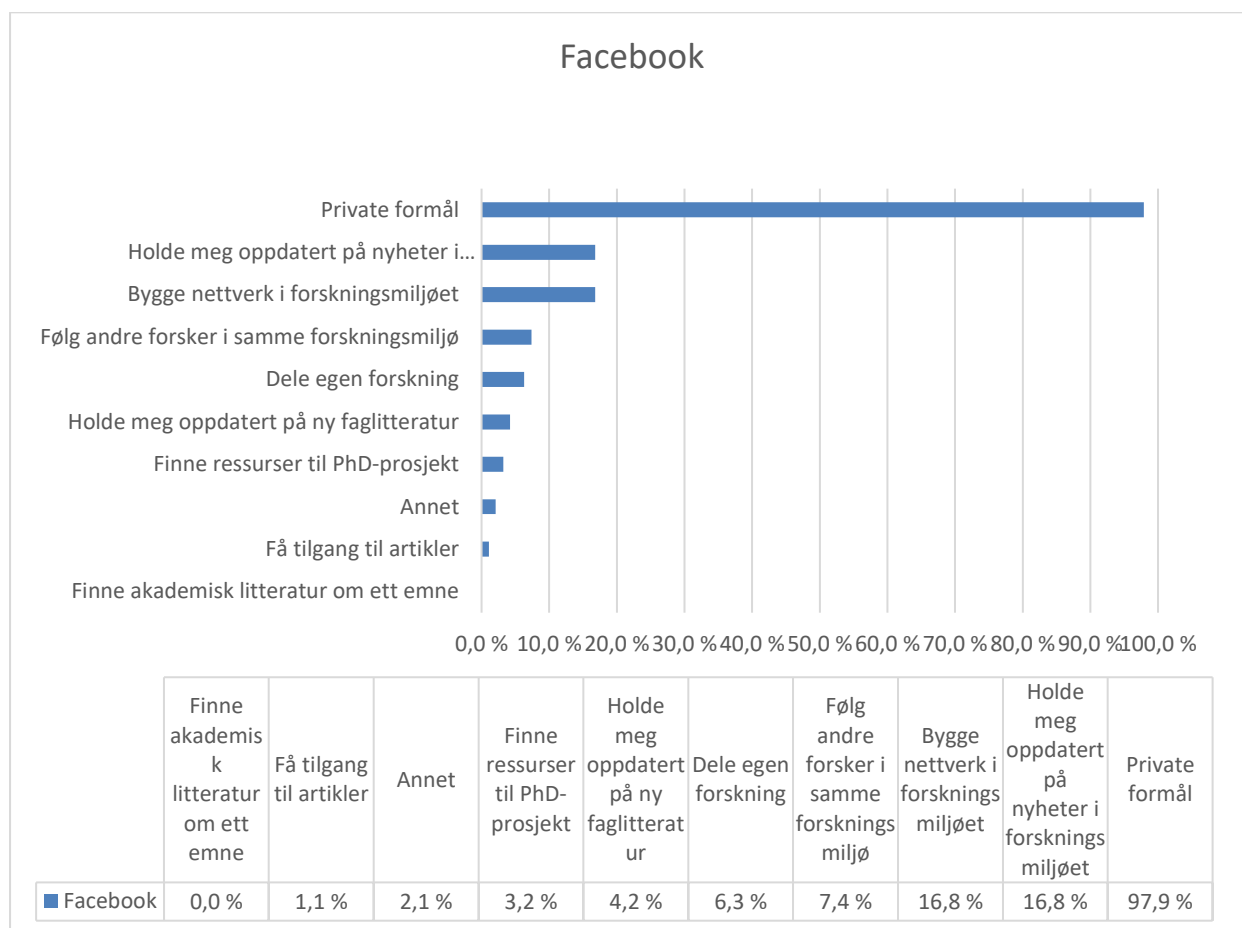
Figur 10. Bruk av Twitter

Figur 10 viser at Twitter blir mest brukt til private formål. 69% svarte at de bruker det til private formål. 66% svarte at de bruker Twitter til å bygge nettverk og følge andre forskere i samme forskningsmiljø. 10% oppga at de bruker Twitter til å finne forskningslitteratur om et

emne. Av de som svarte at de bruker Twitter til andre formål oppga at de bruker Twitter på konferanser for å kommentere på det som skjer der, til politikk og aktivisme og til kunnskapsformidling generelt.

7.6.2. Facebook

83% av stipendiatene bruker Facebook generelt.

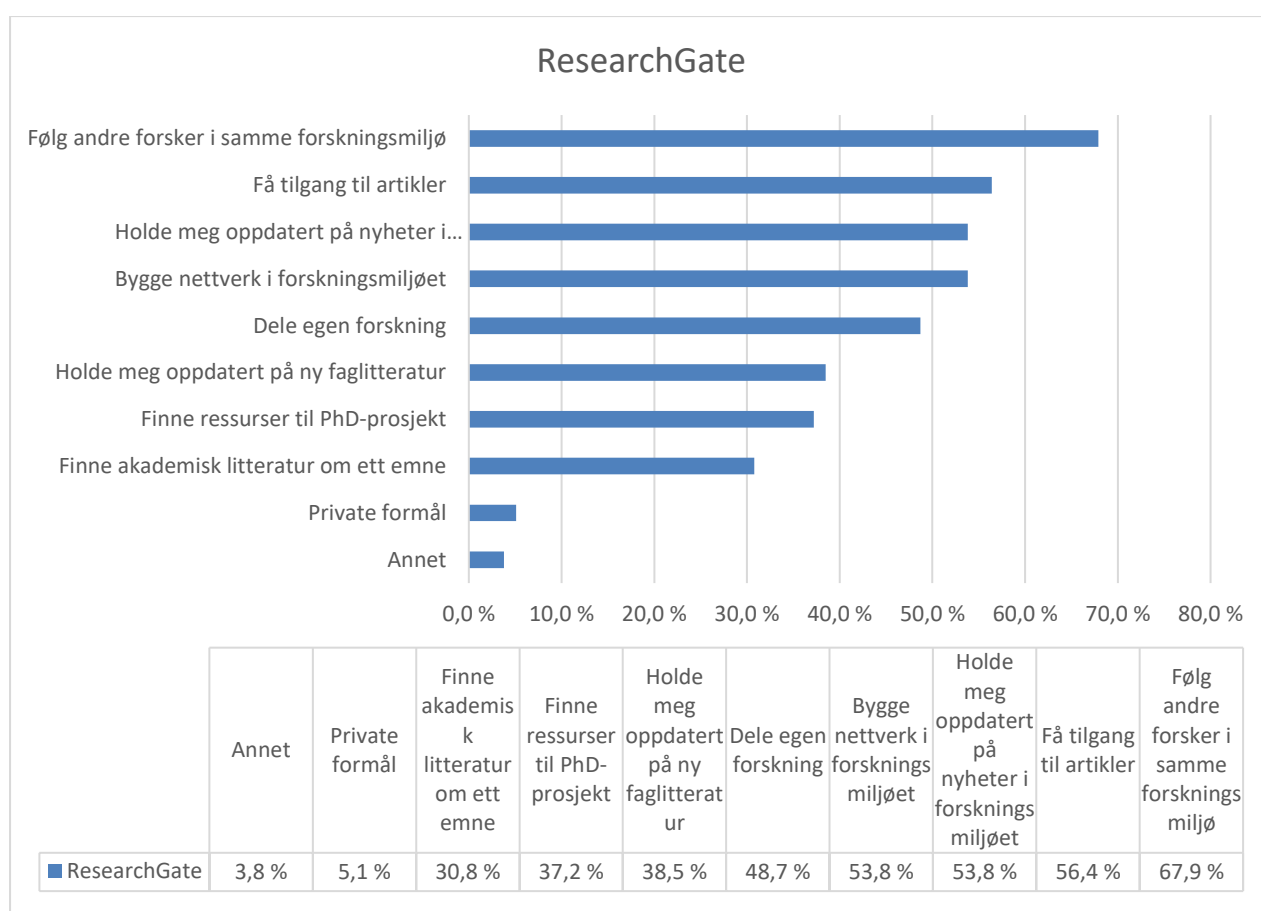

Figur 11. Bruk av Facebook

Figur 11 viser at av de som svarte at de bruker Facebook oppga flest at de bruker Facebook til private formål. I tillegg var det å bygge nettverk og holde seg oppdatert på nyheter i forskningsmiljø det flest oppga at de bruker Facebook til relatert til forskning. Ingen oppga at de bruker Facebook til å finne akademisk litteratur om ett emne, men 4% svarte at de bruker Facebook til å holde seg oppdatert på ny faglitteratur. Av de som svarte «annet» på sin bruk av Facebook ble andre bruksområder beskrevet: aktivisme og å holde seg oppdatert på praksisfeltet knyttet til egen forskning.

7.6.3. ResearchGate

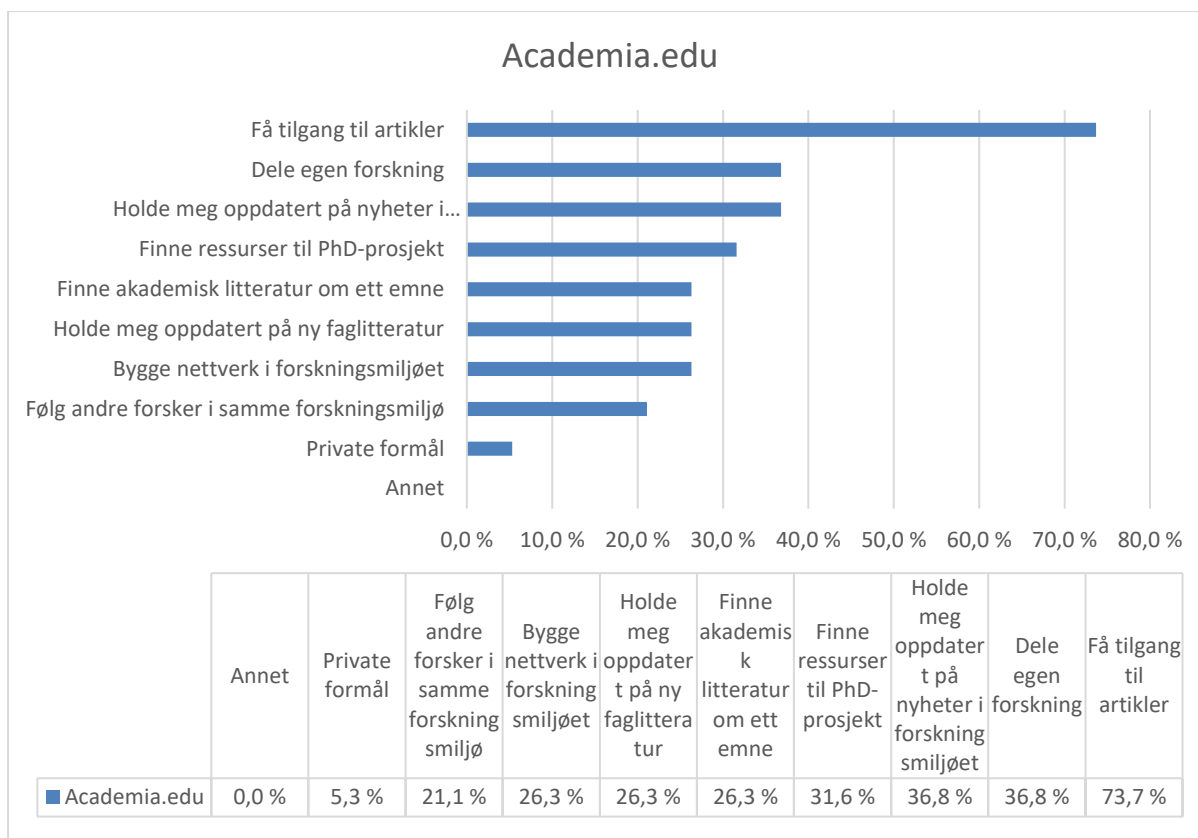
68% av stipendiatene oppga at de bruker ResearchGate. I motsetning til Facebook og Twitter viser figur 10 at ResearchGate ikke blir brukt mest til private formål. 5% av stipendiatene oppga at de bruker ResearchGate til private formål. Flest av de som svarte, 68% av stipendiatene, bruker ResearchGate til å følge andre forskere i samme forskningsmiljø. Få tilgang til artikler er også et viktig formål som 56% av stipendiatene svarer at de bruker ResearchGate til. 54% oppgir at de bruker ResearchGate til å bygge nettverk og holde seg oppdatert på nyheter i eget forskningsmiljø. De som svarer «annet» bruker ResearchGate til å holde kontakt med andre forskere, stille spørsmål og starte diskusjoner, se på Q&A, se på statistikk og metoder i faget.

Figur 12. Bruk av ResearchGate

7.6.4. Academia.edu

17% av stipendiatene oppga at de bruker Academia.edu generelt.

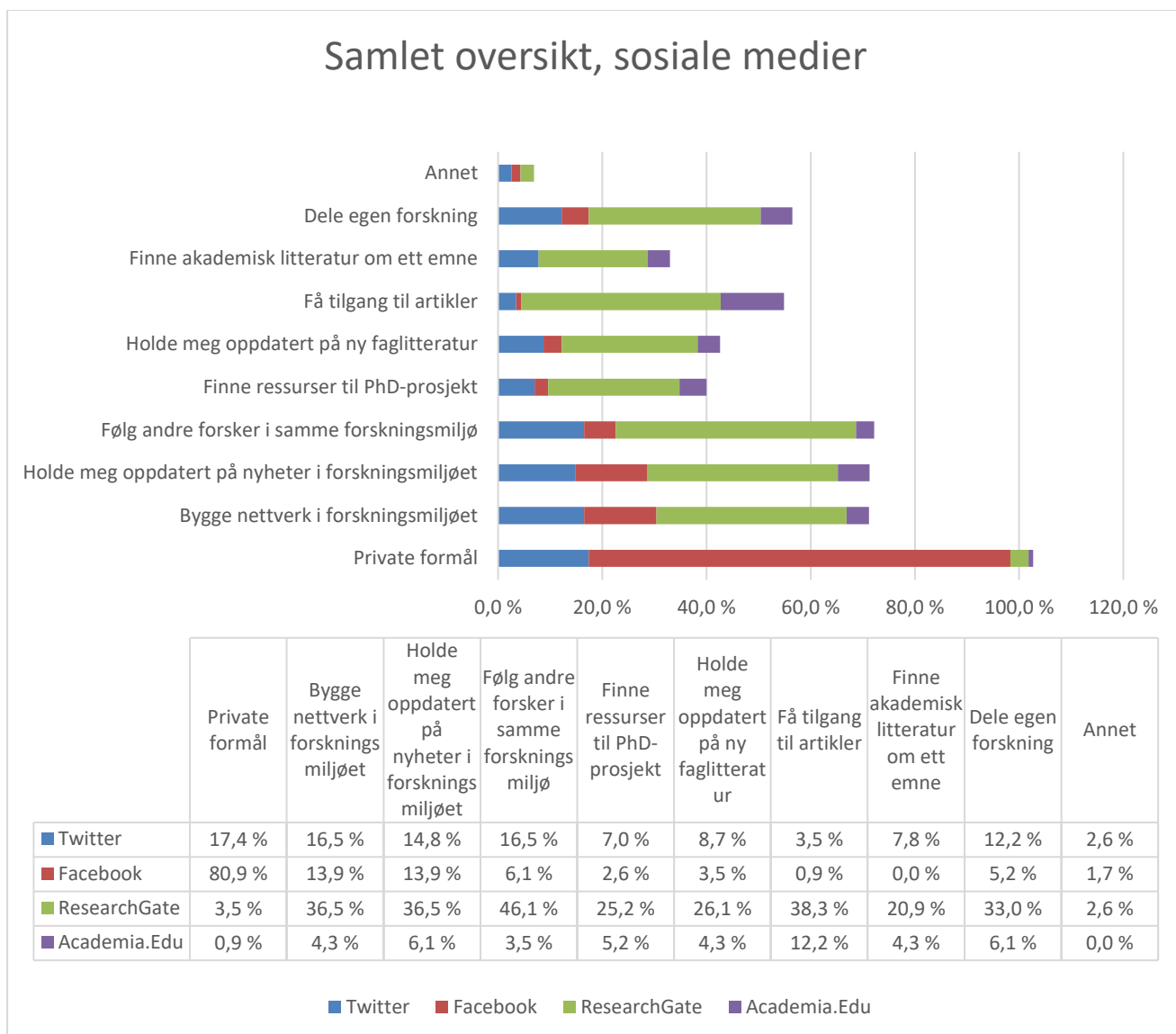

Figur 13. Bruk av Academia.edu

Figur 13 viser at av de som svarte ja på at de bruker Academia.edu bruker flest av stipendiatene det til å få tilgang til artikler, 74%. 37% bruker det til å holde seg oppdatert på nyheter i forskningsmiljøet og å dele egen forskning. 26% oppga at de bruker Academia.edu til å bygge nettverk i forskningsmiljøet, holde meg oppdatert på ny faglitteratur og finne akademisk litteratur om ett emne. Ingen oppga at de bruker Academia.edu til andre formål.

7.6.5. Samlet oversikt over bruken av de ulike sosiale mediene

For å se bruken av de ulike sosiale mediene under ett kan det være fruktbart å se på prosentfordelingen på de ulike formålene ut ifra alle som har svart på undersøkelsen. Figur 14 viser en samlet oversikt over bruken av de ulike sosiale mediene til ulike formål.

Figur 14. Samlet oversikt over bruk av sosiale medier

Figur 14 viser at blant de som svarte på undersøkelsen er Facebook det sosiale mediet stipendiatene bruker mest. Facebook blir mest brukt til private formål (81%). ResearchGate brukes av flest til å bygge nettverk i forskningsmiljøet (37%). ResearchGate er også det sosiale mediet som flest bruker til å holde seg oppdatert på nyheter i forskningsmiljøet og til å følge andre forskere i samme forskningsmiljø. 26% av stipendiatene oppgir også at de bruker ResearchGate til å holde seg oppdatert på ny faglitteratur. ResearchGate er det sosiale mediet flest av stipendiatene oppgir at de bruker til å finne faglitteratur. 21% oppgir at de bruker det til dette formålet. For å få tilgang til artikler og å dele artikler var også ResearchGate det sosiale mediet som flest av stipendiatene brukte, med henholdsvis 38% og 33%.

Når det gjelder bruken av sosiale medier til å finne faglitteratur peker ResearchGate seg klart ut i denne undersøkelsen. Den blir som tidligere nevnt brukt av flest til både å få tilgang, holde seg oppdatert på ny faglitteratur og til å finne faglitteratur om ett emne. I motsetning til dette oppga ingen av stipendiatene at Facebook ble brukt som kilde til å finne faglitteratur om ett emne.

Når det gjelder Twitter er det flest som oppgir at de bruker det til private formål, bygge nettverk og å følge andre forskere, med 17% på alle bruksområdene. 15% av stipendiatene oppgir at de bruker Twitter til å holde seg oppdatert på nyheter i forskningsmiljøet. 8% av stipendiatene bruker Twitter til å finne akademisk litteratur om ett emne.

Academia.edu blir mest brukt til å få tilgang til artikler (12%) og mist brukt til private formål (1%).

7.7. Åpne svar

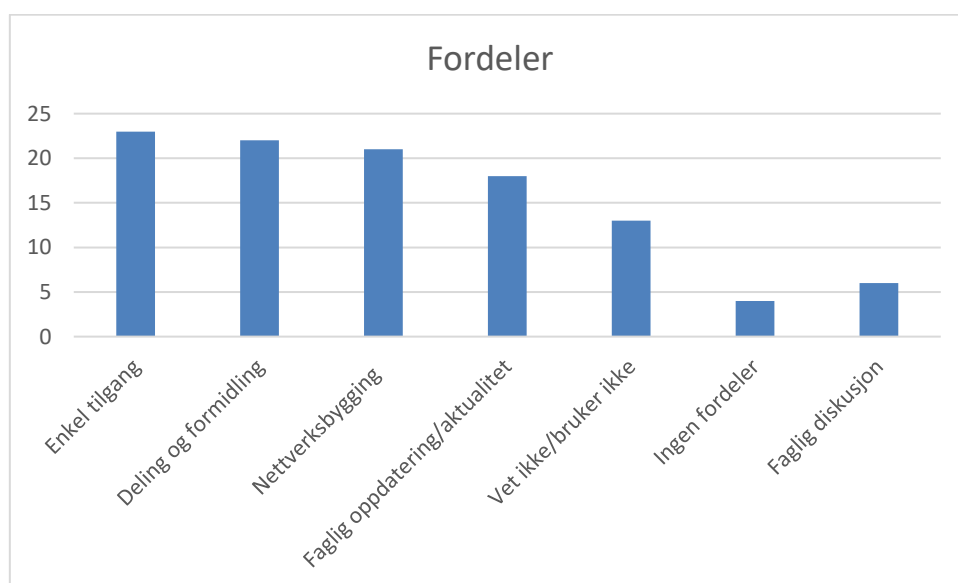
I spørreskjemaet valgte jeg å ha noen åpne spørsmål for bedre å kunne besvare mine forskningsspørsmål om hvorfor og hvorfor ikke man bruker sosiale medier til å finne faglitteratur. Jeg har tre spørsmål med åpne svar i spørreskjemaet. I spørsmålet om hvilke sosiale medier man bruker til å finne faglitteratur ble de som valgte at de ikke bruker sosiale medier til å finne faglitteratur bedt om å kort forklare hvorfor. Fem stipendiater valgte å svare på dette spørsmålet. Lite akademisk nettverk på sosiale medier oppgis som en grunn. «Ikke stort nok akademisk nettverk innenfor mitt felt på sosiale medier til at det er nok relevant faglitteratur som blir delt der for meg.» En annen stipendiat oppgir: «Jeg bruker andre ressurser til å finne faglitteratur, som jeg vurderer som mer relevant.» En stipendiat bruker sosiale medier mer som inspirasjonskilde og en svarer at hen bruker ResearchGate som hen er usikker på om regnes som sosialt medium: «Honestly I wouldn't know where to find it on social media a part from ResearchGate, which I'm not sure counts as a social media».

7.7.1. Fordeler og ulemper ved bruk av sosiale medier for å finne faglitteratur

I spørreskjemaet hadde jeg to spørsmål med åpne svar hvor jeg ba respondentene oppgi hvilke fordeler og ulemper de tenker det kan være ved å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur. Jeg fikk til sammen 68 svar på spørsmålet om hvilke fordeler det kan være, og

65 på hvilke ulemper det kan være å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur. Det var ikke obligatorisk å svare på disse spørsmålene. Mange av stipendiatene som har svart har oppgitt flere fordeler og ulemper i sine svar.

Jeg har gruppert svarene i noen enkle kategorier for å få mer oversikt over de ulike svarene, og for å lettere se om det er noen utsagn som går igjen. Jeg har prøvd å telle opp hvor mange som har svart innenfor hver kategori. Denne opptellingen er basert på min forståelse av utsagn som ikke er helt like, men som likevel kan tolkes å ha omtrentlig samme innhold. Jeg vil først gjøre rede for fordelene og deretter ulempene.

Figur 15. Fordeler

Figur 15 viser en oversikt over hvor mange av svarene som passer inn i de ulike kategoriene etter min forståelse. Kategoriene jeg har laget for fordelene er basert på svarenes fordeling. Jeg har valgt å kalle kategoriene for tilgang, deling og formidling, nettverksbygging, diskusjon og faglig oppdatering/aktualitet.

Når det gjelder spørsmålet om hvilke fordeler det kan være å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur svarer flest at den enkle tilgangen på artikler er en fordel. En respondent skriver: «I have gotten articles directly from authors. Articles that I don't have access to via my institution». En annen skriver at en av fordelene er: «Lett tilgang, blir presentert for deg så slipper du å søke selv». En annen påpeker: «It is very helpful in situations you can't get a paper you need the most».

Deling av artikler nevnes av flere: «Om man har ett nettverk av andre forskere, så kan deling av artikler være nyttig». En annen stipendiat skriver «It is an easy way to connect and share your work. It is “open access” and allows for debate». Når det gjelder formidling skriver en at fordelen med sosiale medier til dette formålet er: «Når ut til et bredt publikum. Enkelt og kjapt verktøy». En annen stipendiat skriver: «Bygge nettverk og fremme egen forskning». «Flere får kjennskap til min forskning og det er fint med oppdateringer når andre forskere publiserer relevante artikler» nevnes av en annen stipendiat. Formidling og deling av artikler sees i en sammenheng av denne respondenten: «Easy to promote, divulge, and share articles because nowadays people use social media every day. Also easier to get feedback or reach researchers».

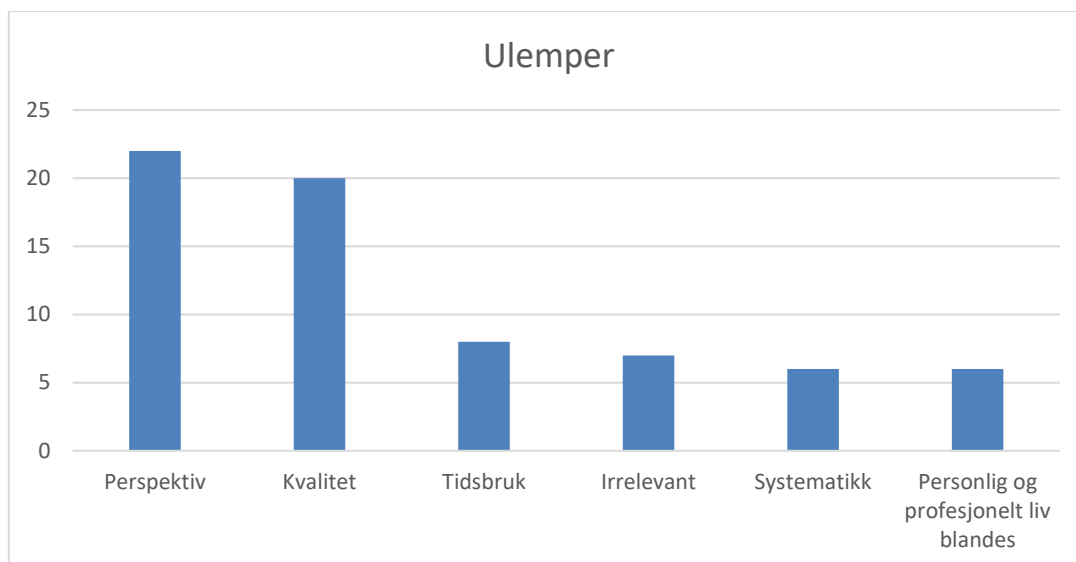
Nettverksbygging er også en av fordelene som nevnes ofte. En av respondentene skriver: «Komme over artikler og innfallsvinkler jeg ikke nødvendigvis hadde lett etter selv, men som kan være veldig nyttig for prosjektet mitt. Komme i kontakt med forskere innen mitt eget felt, og andre felt, som jeg vanligvis ikke ville ha møtt». En annen stipendiat utdyper at nettverksbygging er en fordel: «Creating useful networks and connections. Making yourself known to other people interested in the topic».

Det å holde seg oppdatert og få tips på ny faglitteratur nevnes også ofte som en fordel. «Keep up with the latest and best research in the field» skriver en stipendiat. Videre kommenterer en annen: «Man kan få informasjon om relevante artikler som faglig sterke personer i fagmiljøet går god for».

En respondent kommer inn på både nettverksbygging, diskusjoner, ny faglitteratur og holde seg oppdatert på nye trender i faget: «It is not only informing about relevant articles, but also one can follow the discussions around articles. It stimulates new ideas and collaborations for further research/papers, staying long enough, one can see the trends in a particular field too».

Flere av respondentene nevner diskusjon og debatt som en annen fordel. At man kan følge diskusjoner rundt artikler og kommentere for å øke kvaliteten på forskningen er en fordel skriver denne respondenten: «Dersom innhold er åpent for kommentarer kan kommentarfeltet bidra til å vurdere kvaliteten i innholdet dersom relevante fagpersoner er aktive i debatten».

En del av de som valgte å svare på dette spørsmålet oppgir at de ikke vet om noen fordeler eller at de ikke kjente til denne bruksmuligheten for sosiale medier. I tillegg svarer fire respondenter på spørsmålet om fordeler at de ikke ser at det er noen fordeler.

Figur 16. Ulemper

Kategoriene for ulemperne er perspektiv, kvalitet, tidsbruk, irrelevant, systematikk og at personlig og profesjonelt liv blandes. Figur 16 viser svarfordelingen for de ulike kategoriene. Når det gjelder ulemper er det flest som nevner at perspektiv og kvaliteten på forskningen kan være ulemper ved å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur. Jeg har valgt å kalle kategorien perspektiv da dette er kommentarer som omhandler at sosiale medier kan være personfokuseret, sensasjonspreget og forutinntatt (*biased*). En stipendiat kommenterer: «If you rely only on social media, you tend to get biased towards people you are following, may end up with a narrow perspective and ignore the other side». En annen stipendiat utdyper: «Man får ofte ikke oversikt over hele det relevante forskningsfeltet, da ofte bare de mest «spennende»/sensasjonelle studiene blir delt». I denne sammenhengen blir ekkokammer også nevnt av en respondent som en ulempe.

Mange av de som svarte på undersøkelsen nevner at kvaliteten på det du finner på sosiale medier kan være en ulempe: «Some social media releases untrustworthy and garbage literature which we may not be able to distinguish». Flere kommenterer dette med kvalitet som en ulempe: «Ingen kvalitetssikring» og «det er vanskelig å vurdere kvaliteten». En annen skriver: «Sikkerhet for kvalitet på kilden». En annen stipendiat ser ulempe både med kvaliteten og at man ikke får tilgang til all litteratur: «Noen artikler kan være av dårlig kvalitet og det er sjelden forskere deler artikler som er «lukket»». En annen stipendiat slår tvil om det hen finner på sosiale medier: «Kan få dårlig henvisninger til mye urelevant samt dårlig understøttede fakta. Fake news».

Tidsbruk blir også nevnt som en ulempe av flere med å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur. Flere nevner at sosiale medier er en tidstyv og at det er tidkrevende å lete etter artikler på sosiale medier. En stipendiat skriver: «It's not systematic, so you can't use it as the only source, and you might waste time reading something that's not relevant». Det at det ikke er noen systematikk ved å bruke sosiale medier nevnes også av flere.

I tillegg nevnes det at man finner mye irrelevant. En stipendiat kommenterer at det kan være vanskelig med kildekritikk: «At det er useriøst, vanskelig å sortere godt fra useriøst». En annen kommenterer: «Is not a substitute for a proper literature search». Sosiale medier oppfattes som useriøst og at man ikke stoler på sosiale medier er andre ulemper som påpekes.

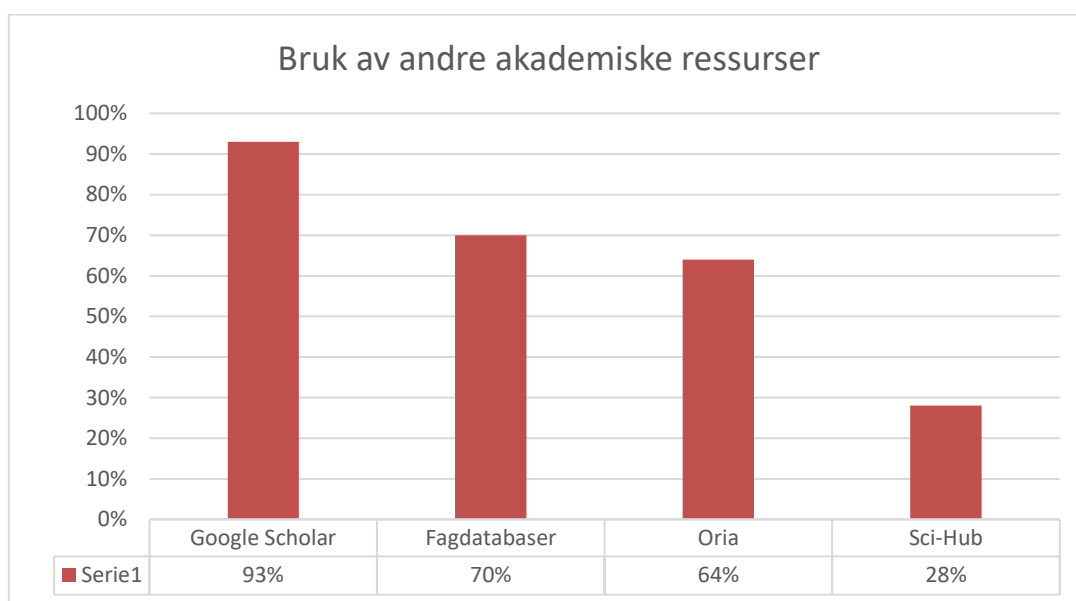
Sammenblanding av personlig og profesjonelt liv blir også nevnt som en ulempe av flere. En stipendiat stiller spørsmålstegn ved dette: «Lett å blande arbeid og fritid, vanskelig å holde seg profesjonell, kanskje?». En annen stipendiat påpeker: «[...] I also like to separate personal life and work, which can be difficult when using social medias». En annen er sterkt kritisk til en sammenblanding av privat og profesjonelt liv: «Private and professional sphere are sometimes getting blurred and I know of work places where employees/associates have been forced to use (their private!) Facebook accounts for work. That is NOT ok!».

Av andre enkeltstående kommentarer som ikke er innlemmet i figuren/diagrammet kommenterer en stipendiat at det kan være en skjevhet i forhold til alder. En stipendiat sier: «Eldre forskere er kanskje ikke like godt representert på disse plattformene som yngre». En annen stipendiat ser ulemper i forhold til forskningsstatistikk: «Social media has no index or structured database like Oria or Web of Science which may hamper the H-index of researchers and citation counts».

To nevner også at de ikke ser noen ulemper med å bruke sosiale medier til dette formålet. En av dem utdyper: «Ser ingen spesielle ulemper annet enn at det går noe tregere å kontrollsjekke kvalitet på journaler, forskere, og dermed forskningen. Dette er uansett mitt ansvar, uavhengig hvor faglitteraturen hentes fra». En annen interessant kommentar fra en annen stipendiat: «Vanskelig for å se noe negativt, synes de fyller en funksjon. Det kan kanskje være at privatliv og profesjonelt kan blandes sammen, det synes jeg i så fall er delvis negativt».

7.8. Bruk av andre akademiske ressurser

For å få svar på forskningsspørsmålet i hvilken grad de bruker sosiale medier til å finne faglitteratur sammenlignet med andre kilder inkluderte jeg spørsmål i spørreskjemaet om bruken av andre akademiske ressurser. Jeg valgte å inkludere Oria, fagdatabaser, Google Scholar og Sci-Hub. Jeg valgte disse fordi forskningen jeg har gått i gjennom har vist at dette er ressurser som stipendiater og andre forskere bruker i varierende grad.

Figur 17. Bruk av akademiske ressurser

Figur 17 viser en samlet oversikt over hvor mange som svarte at de bruker disse. I likhet med spørsmålene om bruken av sosiale medier fikk de som svarte ja på at de bruker de ulike akademiske ressursene oppfølgingspørsmål om til hvilke formål. De ulike alternativene var like bortsett fra i spørsmålet om bruken av Oria. Jeg valgte å inkludere et spørsmålsalternativ om de bruker Oria til å bestille dokumenter. Denne muligheten har man ikke på samme måte i de andre akademiske ressursene.

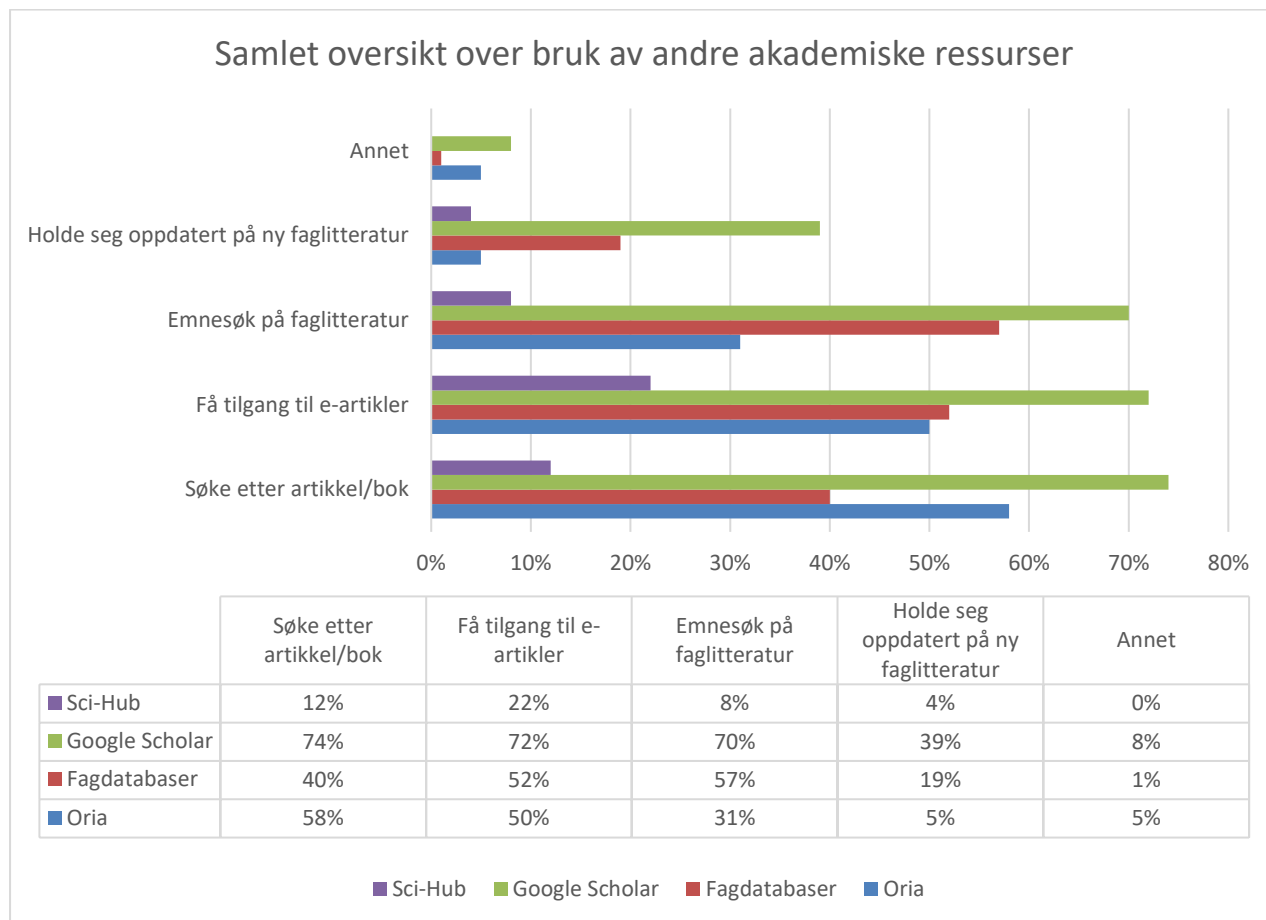
93% av stipendiatene svarte ja på at de bruker Google Scholar. Deretter ble fagdatabaser brukt av 70% av de stipendiatene som svarte på undersøkelsen. 64% oppga at de bruker Oria. Når det gjelder Sci-Hub svarte 28% av stipendiatene at de bruker denne ressursen.

Det var en viss forskjell på besvarelsene når det gjaldt det engelske og det norske skjemaet som kan være verdt å nevne. 70% av de som svarte på det norske skjemaet oppga at de bruker

Oria, mens på det engelske var det 49% svarte ja. 51% av stipendiatene svarte altså at de ikke bruker Oria.

7.9. Hva brukes de ulike akademiske ressurser til?

Figur 18 viser en samlet oversikt over hva de ulike akademiske ressursene brukes til. På oppfølgingsspørsmålene kunne de velge flere alternativ.

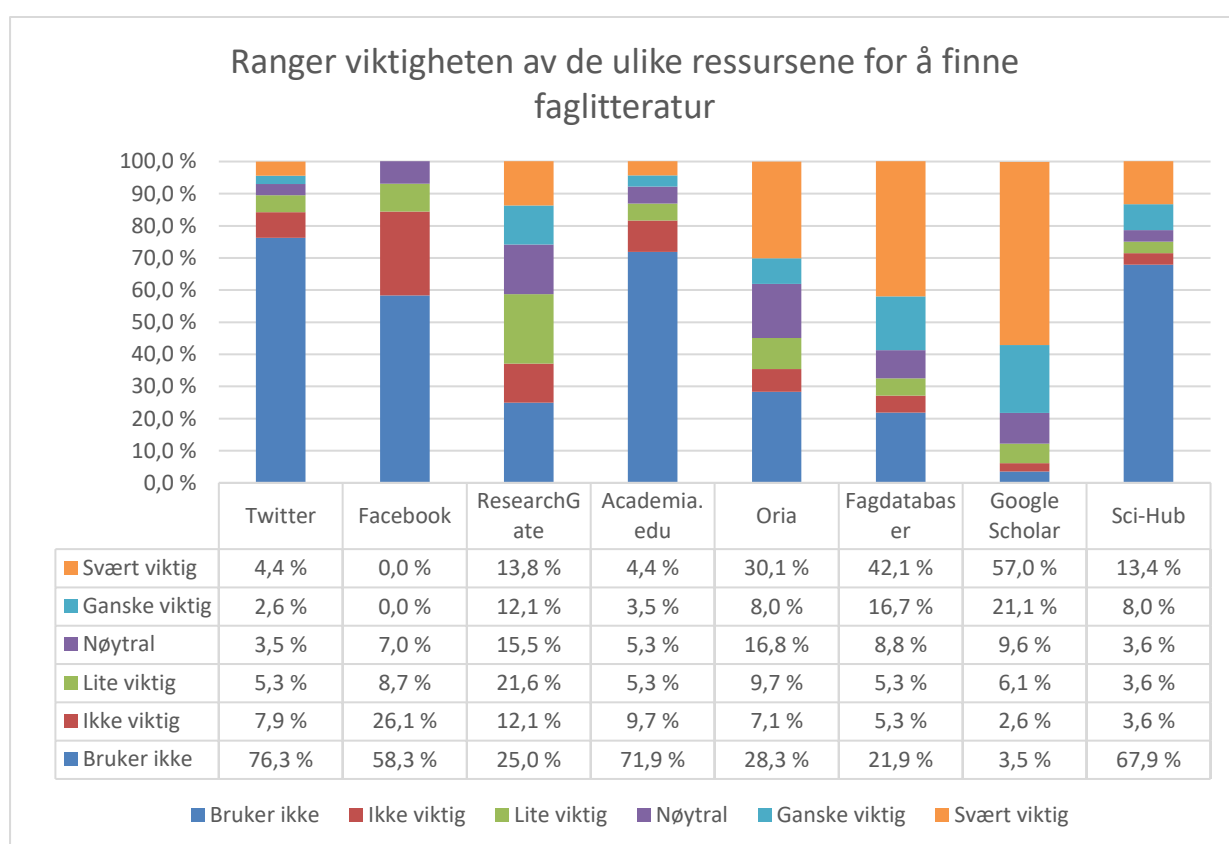
Figur 18. Samlet oversikt, akademiske ressurser

Google Scholar er den akademiske ressursen som blir mest brukt til alle de ulike formålene jeg har valgt å inkludere i spørreskjemaet. 74% av stipendiatene oppgir at de bruker Google Scholar til å søke etter en artikkel eller bok. Deretter svarer 58% av stipendiatene at de bruker Oria til dette formålet. Google Scholar blir av flest brukt til å få tilgang til artikler. Google Scholar blir også brukt mest til emnesøk og å holde seg oppdatert på ny faglitteratur, etterfulgt av fagdatabaser.

Fagdatabaser og Oria blir brukt av henholdsvis 52% og 50% av stipendiatene til å få tilgang. 22% oppgir at de bruker Sci-Hub til dette formålet. Av alle de ulike formålene er det å få tilgang til e-artikler Sci-Hub blir brukt mest til.

7.10. Rangering av de ulike ressursene, inkludert sosiale medier

Stipendiatene ble i spørreskjemaet bedt om å rangere viktigheten av de ulike ressursene inkludert sosiale medier for å finne faglitteratur. Figur 19 viser prosentfordelingen av svarene.

Figur 19. Rangering av ulike ressurser

Stipendiatene ble bedt om å rangere viktigheten av de ulike ressursene for å finne faglitteratur på en skala fra 1- 5, hvor 1 betyr at ressursen ikke er så viktig og 5 betyr at ressursen er veldig viktig. For lesbarheten i figuren har jeg erstattet tallene med kategoriene svært viktig (5), ganske viktig (4), nøytral (3), lite viktig (2) og ikke viktig (1).

Den ressursen som ble rangert som svært viktig av flest var Google Scholar. 57% av stipendiatene oppga Google Scholar som svært viktig. Fagdatabaser er også regnet som viktig

da 42 % av stipendiatene rangerte den som svært viktig. 30 % av stipendiatene rangerte Oria som svært viktig. 13 % av stipendiatene rangerte Sci-Hub som svært viktig for å finne faglitteratur. Av de ulike sosiale mediene er det ResearchGate som blir rangert som svært viktig av flest (14%) til å finne faglitteratur.

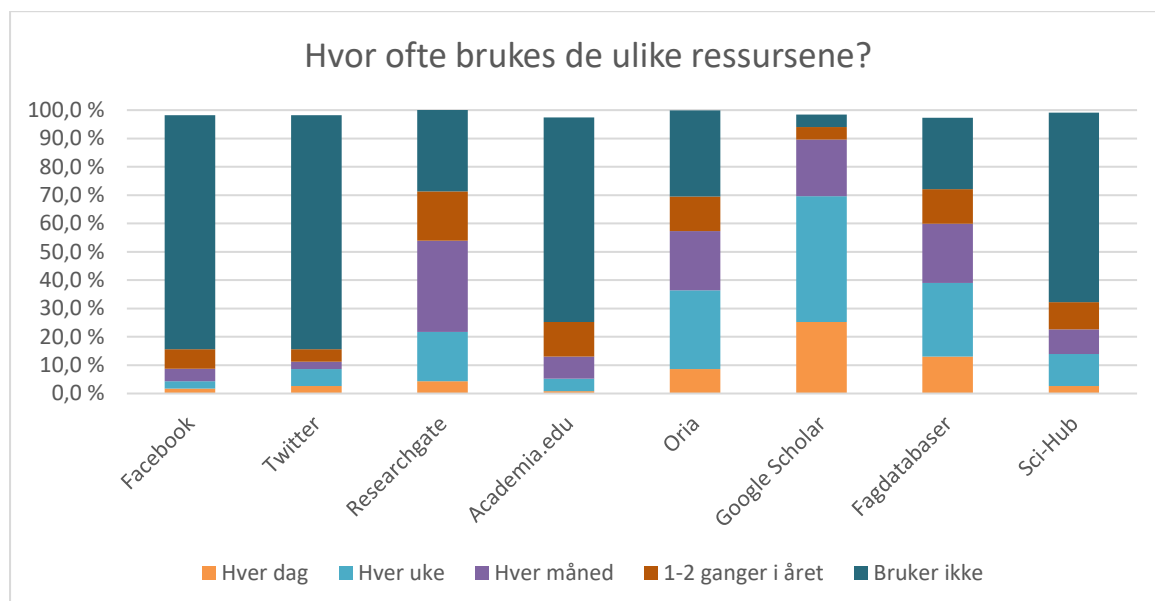
Facebook var den ressursen som ble rangerte som ikke viktig av flest av stipendiatene (26%). Av de andre akademiske ressursene (utenom sosiale medier) var Oria den ressursen som flest oppga som ikke viktig (7%).

Av de som oppga at de ikke bruker de ulike ressursene var det 76% som svarte at de ikke bruker Twitter til dette formålet. 72% av stipendiatene oppga at de ikke bruker Academia.edu og 28% av stipendiatene oppga at de ikke bruker Oria til å finne faglitteratur. 68% av stipendiatene svarte at de ikke bruker Sci-Hub til dette formålet. Til sammenligning rangerer som nevnt, 13% av stipendiatene Sci-Hub som en svært viktig ressurs for å finne faglitteratur.

Prosentfordelingen for dette spørsmålet viser noen av de samme tendensene som i figur 6 og bruk av akademiske ressurser. Det er en tendens til polarisering i bruken av for eksempel Oria både i figur 6 og figur 19. I figur 19 rangerer altså 30% Oria som svært viktig og 28% oppgir at de ikke bruker Oria.

7.11. Hvor ofte brukes de ulike ressursene?

Figur 20 viser hvor ofte brukes de ulike ressursene til å finne faglitteratur.

Figur 20. Bruksfrekvens

Google Scholar er den ressursen som flest av stipendiatene oppgir at de bruker hver dag til å finne faglitteratur. 25% av stipendiatene svarer dette. 44% av stipendiatene oppgir at de bruker Google Scholar hver uke til å finne faglitteratur. 32% av stipendiatene svarer at de bruker ResearchGate hver måned til å finne faglitteratur. Den ressursen som flest oppgir at de bruker 1-2 ganger i året er også ResearchGate.

30% av stipendiatene oppgir at de ikke bruker Oria. 9% bruker Oria hver dag til å finne faglitteratur. 28% av stipendiatene oppgir at de bruker Oria hver uke. Når det gjelder fagdatabaser oppgir 13% at de bruker denne ressursen hver dag til å finne faglitteratur. 26% oppgir at de bruker fagdatabaser hver uke. Til sammenligning svarer 25% at de ikke bruker fagdatabaser til å finne faglitteratur.

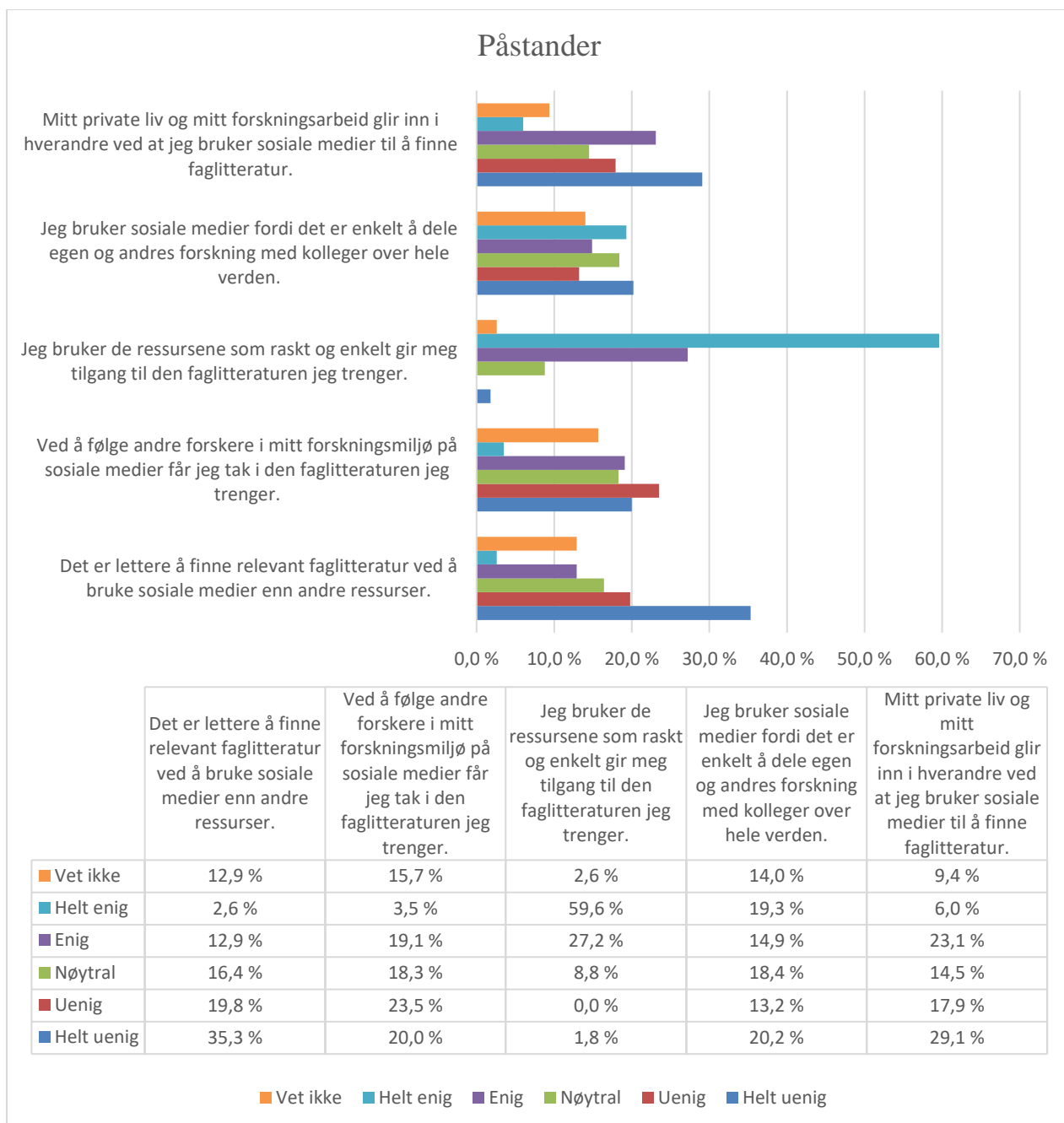
Facebook og Twitter er de ressursene som flest oppgir at de ikke bruker til å finne faglitteratur.

Når det gjelder Sci-Hub oppgir 67% av stipendiatene at de ikke bruker Sci-Hub til å finne faglitteratur. 3% bruker Sci-Hub hver dag og 11% av stipendiatene oppgir at de bruker Sci-Hub hver uke til å finne faglitteratur.

7.12. Påstander

I spørreskjemaet ble stipendiatene også bedt å rangere om de var enig eller uenig i noen påstander. For å bedre kunne svare på forskningsspørsmålene om hvorfor de brukte eller ikke brukte sosiale medier til å finne faglitteratur ba jeg stipendiatene ta stilling til noen påstander. Stipendiatene kunne også svare vet ikke på disse utsagnene.

I figur 21 ser man fordelingen på hvor uenig eller enig de var i de ulike påstandene.

Figur 21. Påstander

Den påstanden som flest var helt enig i var: *Jeg bruker de ressursene som raskt og enkelt gir meg tilgang til den faglitteraturen jeg trenger.* 60% av stipendiatene svarte helt enig på denne påstanden. Den påstanden som flest var uenig i var påstanden om at det er lettere å finne relevant faglitteratur ved å bruke sosiale medier enn andre ressurser. 35% av stipendiatene svarte at de var helt uenig i denne påstanden. 24% av stipendiatene var uenig i påstanden om at man får tak i den faglitteraturen man trenger ved å følge forskere i mitt forskningsmiljø på sosiale medier. 4% var helt enig og 19% var enig i denne påstanden.

19% var helt enig i påstanden om at man bruker sosiale medier fordi det er enkelt å dele egen og andres forskning med kolleger over hele verden. 20% var helt uenig i samme påstand. Her ser vi igjen en tendens til polarisering i svarene til stipendiatene.

Påstanden om at mitt private liv og mitt forskningsarbeid glir inn i hverandre ved å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur svarte 23% at de var enig i denne påstanden. 6% var helt enig i denne påstanden mot 29% som var helt uenig.

Av de fem påstandene var det flest som svarte vet ikke på påstanden, *ved å følge andre forskere i mitt forskningsmiljø på sosiale medier får jeg tak i den faglitteraturen jeg trenger.* 16 % svarte vet ikke på denne påstanden.

I tabell 9 har jeg slått sammen tallene for de som oppga at de var helt enig eller enig i de ulike påstandene og avrundet.

Jeg bruker de ressursene som raskt og enkelt gir meg tilgang til den faglitteraturen jeg trenger.	87%
Jeg bruker sosiale medier fordi det er enkelt å dele egen og andres forskning med kolleger over hele verden.	34%
Mitt private liv og mitt forskningsarbeid glir inn i hverandre ved at jeg bruker sosiale medier til å finne faglitteratur.	29%
Ved å følge andre forskere i mitt forskningsmiljø på sosiale medier får jeg tak i den faglitteraturen jeg trenger.	23%
Det er lettere å finne relevant faglitteratur ved å bruke sosiale medier enn andre ressurser.	16%

Tabell 9. Påstander, helt enig og enig

87% av stipendiatene er helt enig eller enig i påstanden om at de bruker de ressursene som raskt og enkelt gir tilgang til den faglitteraturen jeg trenger. 34% av stipendiatene er helt enig eller enig i påstanden om at de bruker sosiale medier for å enkelt kunne dele egen og andres forskning. 16% er helt enig eller enig i påstanden om at det er lettere å finne faglitteratur ved å bruke sosiale medier enn andre ressurser.

I tabell 10 har jeg trukket ut og summert tallene for de som var helt uenig eller uenig i de ulike påstandene.

Det er lettere å finne relevant faglitteratur ved å bruke sosiale medier enn andre ressurser.	55%
Mitt private liv og mitt forskningsarbeid glir inn i hverandre ved at jeg bruker sosiale medier til å finne faglitteratur.	47%
Ved å følge andre forskere i mitt forskningsmiljø på sosiale medier får jeg tak i den faglitteraturen jeg trenger.	44%
Jeg bruker sosiale medier fordi det er enkelt å dele egen og andres forskning med kolleger over hele verden.	33%
Jeg bruker de ressursene som raskt og enkelt gir meg tilgang til den faglitteraturen jeg trenger.	2%

Tabell 10. Påstander, helt enig og uenig

55% er helt uenig eller uenig i påstanden om at det er lettere å finne faglitteratur ved å bruke sosiale medier enn andre ressurser. 47% er helt uenig eller enig i påstanden om at mitt private liv og mitt forskningsarbeid glir inn i hverandre ved at jeg bruker sosiale medier til å finne faglitteratur. Det er interessant at 33% av stipendiatene er helt uenig eller uenig i påstanden om at man bruker sosiale medier fordi det er enkelt å dele egen og andres forskning med kolleger over hele verden. Som tidligere nevnt svarte 34% at de var helt enig eller enig i den samme påstanden (tabell 9).

7.13. Effekter av koronapandemien

Stipendiatene fikk også spørsmål om utbruddet av koronapandemien hadde påvirket bruken av sosiale medier i forskningssammenheng og om de hadde brukt sosiale medier mer, mindre eller at bruken ikke hadde endret seg. 10% av stipendiatene svarte at de brukte sosiale medier i større grad etter utbruddet av koronapandemien. Det var altså bare 12 av stipendiatene som svarte dette. Disse fikk oppfølgingsspørsmål om til hvilke forskningsformål de hadde brukt sosiale medier i større grad etter koronapandemien. Av de som hadde svart at de bruker sosiale medier i større grad, var det ganske jevnt mellom de ulike formålene. Over halvparten svarte at de brukte det mer til å bygge nettverk (67%), holde seg oppdatert på nyheter i forskningsmiljøet (67%) og følge andre forskere (58%) etter utbruddet av koronapandemien. 42% av stipendiatene svarte at de hadde brukt det mer til å få tilgang til faglitteratur, holde seg oppdatert på faglitteratur og finne akademisk litteratur om ett emne.

Flertallet av respondentene, 86%, svarte altså at bruken ikke hadde endret seg etter koronapandemien. 4% svarte at de bruker sosiale medier i mindre grad etter koronapandemien.

7.14. Kort oppsummering av resultatene

Av de som svarte på undersøkelsen hadde flest av stipendiatene fagtilhørighet til naturvitenskap og samfunnsvitenskap, de er mellom 31- 40 år og jeg fikk flest svar fra kvinner. Den mest brukte dokumenttypen er elektronisk artikkel. Den mest brukte akademiske ressursen er Google Scholar. Det var en viss polarisering i bruken av de ulike ressursene. Dette gjelder særlig for Oria og til en viss grad sosiale medier og Sci-Hub. Mange oppgir at de bruker det svært ofte eller ofte, mens andre oppgir at de bruker samme ressurs svært sjelden.

Når det gjelder sosiale medier er Facebook det sosiale mediet som flest bruker generelt, men ResearchGate er det flest bruker til å finne faglitteratur. ResearchGate blir også brukt av flest til å følge andre forskere, bygge nettverk og holde seg oppdatert på nyheter i eget forskningsmiljø.

Det var en ganske jevn fordeling av antall fordeler og ulemper som nevnes ved å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur. Enkel tilgang, deling, formidling og nettverksbygging er det flest nevner som fordeler ved å bruke sosiale medier til dette formålet. Perspektiv og kvalitet er det som flest nevner som ulemper.

Av de ulike akademiske ressursene er Google Scholar den mest dominerende til alle de ulike formålene som er inkludert i spørreskjemaet. I tillegg ble Google Scholar rangert av flest som svært viktig, 57% av stipendiatene. Google Scholar blir også brukt oftest, hvor 25% av stipendiatene svarer at bruker Google Scholar hver dag. 44% bruker denne ressursen hver uke. Det er også en viss polarisering i bruken av de ulike akademiske ressursene. For eksempel er det mange som oppgir at de ikke bruker Sci-Hub, allikevel oppgir 13% av stipendiatene at Sci-Hub er en svært viktig ressurs og 8 % ganske viktig for å finne faglitteratur.

Av de ulike påstandene var flest av stipendiatene enig i at de bruker de ressursene som raskt og enkelt gir tilgang. Videre er 15% enig eller helt enig i påstanden om at det er lettere å finne relevant faglitteratur ved å bruke sosiale medier enn andre ressurser. Samtidig er 55%

av stipendiatene uenig eller helt uenig i denne påstanden. Igjen kan man se at besvarelsene er noe polarisert. Særlig gjelder det påstanden om at man bruker sosiale medier fordi det er enkelt å dele egen og andres forskning med kolleger over hele verden som nevnt tidligere.

Det er lite endring i bruken av sosiale medier knyttet til egen forskning etter koronapandemien. 10% svarte at de hadde brukt sosiale medier mer etter utbruddet av pandemien.

8. Diskusjon

Jeg ønsket i mitt masterprosjekt å finne svar på i hvilken grad stipendiater bruker sosiale medier til å finne relevant faglitteratur sammenlignet med andre kilder. Jeg var interessert i å se nærmere på hvorfor de bruker eller ikke bruker sosiale medier til dette formålet og hvordan sosiale medier påvirker stipendiaters informasjonsadferd. Noen av resultatene fra min spørreundersøkelse var som forventet ut ifra min litteraturgjennomgang av tidligere forskning, mens andre resultater var mer overraskende. Jeg vil i min diskusjon drøfte resultatene fra min undersøkelse ut ifra min problemstilling og mine forskningsspørsmål. Jeg vil se disse i sammenheng med tidligere forskning og det teoretiske grunnlaget jeg har valgt for oppgaven.

8.1. I hvilken grad bruker stipendiater sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?

I min undersøkelse oppga 40% av stipendiatene at de bruker sosiale medier i forskningssammenheng. Det var altså et flertall av stipendiatene i min undersøkelse som ikke bruker sosiale medier i forskningssammenheng. 15% av stipendiatene oppga at de bruker sosiale medier svært ofte eller ofte til å finne faglitteratur. 33% av stipendiatene oppga at de aldri bruker sosiale medier til dette formålet. Selv om det var en overvekt av stipendiater som ikke bruker sosiale medier til å finne faglitteratur er det allikevel en viss andel som oppgir at de bruker sosiale medier svært ofte og ofte til det formålet. Dette kan det tyde på at bruken av sosiale medier i forskningssammenheng og til å finne faglitteratur er noe polarisert blant stipendiatene. De fleste bruker aldri sosiale medier til å finne faglitteratur, mens noen stipendiater bruker det svært ofte eller ofte. I flere av studiene jeg har gjennomgått fant man at sosiale medier brukes til informasjonshåndtering både blant forskere og stipendiater (Meho

& Tibbo, 2003; Meishar-Tal & Pieterse, 2017; Nicholas et al., 2020; Rowlands et al., 2011). I den tidligere forskningen jeg har sett på har man ikke funnet den samme tendensen til polariseringen i bruken av sosiale medier. Noen av studiene jeg fant kan tyde på en utstrakt bruk av sosiale medier til informasjonsinnhenting, for eksempel i Harbingersprosjektet, hvor man blant annet fant en utbredt bruk av ResearchGate (Nicholas et al., 2017). I Spezis litteraturgjennomgang fra 2016 pekte hun derimot på at informasjonsadferden ikke hadde endret seg massivt i perioden hun gjennomgikk, men at det var en viss økning i bruk av verktøy som sosiale medier. I Shah og Cox sin studie på bruken av Twitter fant man at det var et mindretall av forskerne som brukte Twitter (2017, s. 104). I tillegg til at forskningen viser ulik grad av bruk av sosiale medier i forskningssammenheng kan det også være vanskelig å sammenligne funnene fra min studie med tidligere forskning da få studier har fokusert isolert på bruken av sosiale medier til å finne faglitteratur. Flere av studiene jeg har gjennomgått har studert bruken av sosiale medier mer generelt til informasjonsadferd. Denne praksisen kan innebære mer enn bare å søke etter faglitteratur. Som Case et al. påpeker i sin definisjon kan informasjonsadferd, i tillegg til å søke etter informasjon, være en mer tilfeldig og utilsiktet adferd (2016, s. 6).

I spørsmålet om til hvilke forskningsformål de bruker sosiale medier svarte 12% av stipendiatene i min studie at de bruker det til å finne faglitteratur, 11% til å søke etter faglitteratur og 5% at de bruker sosiale medier til å spørre kollegaer om tips til faglitteratur. Flest oppga at de bruker sosiale medier til å følge andre forskere, bygge nettverk og holde seg oppdatert på nyheter i eget forskningsfelt. 26% av stipendiatene i min undersøkelse oppga at de bruker sosiale medier til å dele egen forskning. Det å dele forskning blir ofte trukket fram som en fordel med å bruke sosiale medier i flere studier (Jordan & Weller, 2018; Nicholas et al., 2020; Shah & Cox, 2017). Dersom forskere man følger deler egen eller andres forskning får man kanskje indirekte tips eller tilgang til faglitteratur som kan være relevant? Det er derfor vanskelig å vurdere i hvilken grad de faktisk får tilgang til faglitteratur via sosiale medier da det kan være ulikheter i forhold til om man søker aktivt etter faglitteratur eller om man finner det mer tilfeldig. Regner stipendiatene det da som å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur?

I min studie var 34% av stipendiatene helt enig eller enig i påstanden om at de brukte sosiale medier fordi det var enkelt å dele egen og andres forskning med kolleger over hele verden. 23% av stipendiatene var uenig eller helt uenig i samme påstand. Her ser man igjen en polarisering i svarene. Det er også en viss grad av polarisering i rangeringen av enighet med

påstanden om at de fikk tak i den faglitteraturen de trengte ved å følge andre forskere i sitt fagmiljø. 23% av stipendiatene var helt enig eller enig i denne påstanden og nesten halvparten av stipendiatene var uenig og helt uenig i samme påstand. Mine funn er derfor noe sprikende når det gjelder denne bruken av sosiale medier som indirekte kan føre til at man får tilgang til relevant faglitteratur.

Dette at man får tilgang til faglitteratur ved at andre deler og formidler sin forskning kan også trolig kobles til forskjellen mellom det å *søke* etter og det å *finne* faglitteratur som jeg har vært inne på. Kanskje blir det å *søke* etter faglitteratur et vanskelig begrep å bruke i sammenheng med sosiale medier? Det går trolig et skille mellom det å aktivt søke etter og det å finne faglitteratur mer tilfeldig. Nettopp derfor valgte jeg å ha to ulike spørsmål i mitt spørreskjema, et for om man søker etter faglitteratur og et for om man finner faglitteratur på sosiale medier. Nicholas et al. påpeker at man ikke skilte mellom begrepene å søke, finne osv. i deres studie da de mente at bevisstheten rundt selve søkingen er mindre i dag (2017, s. 19). Søking er noe man gjør hele tiden på nett. Nicholas et.al. (2017) påpeker at dette gjør at søking både blir lettere og mer komplisert på en gang. Det er vanskeligere fordi det er så mye informasjon. Dette gjør det også vanskelig å studere og derfor valgte de å bruke kvalitativ metode i Harbingersprosjektet. (Nicholas et al., 2017, s. 20).

De ulike akademiske ressursene og sosiale mediene er også ulike i forhold til hvor mye de er tilrettelagt for søk etter informasjon eller litteratur. Det er kanskje lettere å søke etter en artikkel i for eksempel ResearchGate og Academia.edu enn Facebook og Twitter? Samtidig gir Twitter mulighet til å for eksempel følge ulike emneknagger som kan lede til faglitteratur. Kan bruk av emneknagger karakteriseres som å søke eller finne informasjon og faglitteratur? I Case et al. definisjon av informasjonsadferd kunne informasjonssøkingen også innbefatte utilsiktede eller tilfeldige handlinger som leder til informasjon (2016, s. 6). Det er kanskje en større grad av at man tilfeldig eller indirekte finner en artikkel på sosiale medier enn hvis man bruker for eksempel Oria? Når man gjør et søk i Oria har man allerede anerkjent et behov for å finne faglitteratur. Når man bruker sosiale medier er man ikke nødvendigvis ute etter å finne faglitteratur, men kanskje heller å bygge nettverk og følge andre forskere. Dette oppga mange av stipendiatene i min studie som grunner til at de bruker sosiale medier. Informasjonsadferden på sosiale medier er derav sterkt knyttet til personene i det sosiale nettverket. Shah definerer denne praksisen som sosial informasjonssøking. Man bruker sine sosiale kontakter for å søke, dele og prosessere informasjon (Shah, 2017, s. 3).

Blant stipendiatene i min undersøkelse fant jeg at ResearchGate er det mest brukte sosiale mediet i forskningssammenheng. Av alle som deltok i undersøkelsen svarte 29% at de brukte ResearchGate. Av de som svarte at de bruker sosiale medier til forskningsformål oppga 72% av stipendiatene at de bruker ResearchGate til å finne faglitteratur. Det er kanskje ikke et overraskende funn da ResearchGate popularitet blir bekreftet i flere av studiene jeg har gjennomgått (Kramer & Bosman, 2016; Nicholas et al., 2017; Nicholas et al., 2020). Et interessant funn fra min undersøkelse var at ResearchGate var mye brukt blant stipendiatene, men få oppga den som en viktig ressurs. I spørsmålet hvor de skulle rangere viktigheten av de ulike ressursene til å finne faglitteratur ble Google Scholar rangert som svært viktig av 57% av stipendiatene, mens ResearchGate ble rangert som svært viktig av 14%. Det er kanskje ikke overraskende resultat da det er en direkte kobling mellom Google Scholar og ResearchGate. Dersom man søker i Google Scholar får man ofte treff fra ResearchGate (Nicholas et al., 2017, s. 22). I likhet med min undersøkelse viser andre studier som jeg har gjort rede for at ResearchGate og Google Scholar er to ressurser som blir stadig mer dominerende i stipendiater og forskeres informasjonsinnhenting (Bøyum & Aabø, 2015; Gordon et al., 2020; Nicholas et al., 2017; Nicholas et al., 2020).

I min studie var det en viss forskjell til hvilke formål de ulike sosiale mediene ble mest brukt. ResearchGate ble mest brukt til å følge andre forskere i samme forskningsmiljø. Deretter ble ResearchGate brukt mest til å få tilgang til artikler, bygge nettverk i forskningsmiljøet og holde seg oppdatert på nyheter i forskningsmiljøet. Bare 4% oppgir at de bruker ResearchGate til private formål. Videre oppgir kun 1% av stipendiatene at de bruker Academia.edu til private formål. Facebook blir i motsetning brukt mest til private formål av 81% av stipendiatene. Jeg hadde kanskje forventet ut ifra tidligere forskning og egne erfaringer at Twitter var et sosialt medium som ble brukt mye til forskningsformål, og til å finne faglitteratur på linje med ResearchGate (Nicholas et al., 2017). I min studie oppga flest av stipendiatene at de brukte Twitter til private formål (17%), bygge nettverk i forskningsmiljø (17%) og følge andre forskere i samme forskningsmiljø (17%). Twitter blir ikke brukt i like stor grad som ResearchGate og Academia.edu til å få tilgang til artikler. 4% oppga at de bruker Twitter til å få tilgang til artikler og 38% av stipendiatene bruker ResearchGate til samme formål. Til sammenligning oppga 12% av stipendiatene at de bruker Academia.edu til å få tilgang til artikler. I Nicolas et al. sin studie fra 2020 fant man at Twitter, i tillegg til ResearchGate, var en av de mest brukte sosiale medieplattformene, mens i Shah og Cox studie fra 2017 fant de at det bare var en minoritet av forskerne de intervjuet

som brukte Twitter (Nicholas et al., 2020; Shah & Cox, 2017).

8.2. Stipendiaters bruk av sosiale medier til å finne faglitteratur sammenlignet med andre kilder

Det kan være vanskelig å sammenligne de ulike akademiske ressursene da de er så ulike på flere måter. I mitt masterprosjekt ønsket jeg å finne ut hvor mye man bruker de ulike akademiske ressursene for å få et bilde av stipendiatenes informasjonssøkeadferd, og i hvilken grad de bruker sosiale medier til å finne faglitteratur. Det kompliserer også bildet at det er ulike forståelser av begrepet sosiale medier, hva som regnes som sosiale medier og at sosiale medier er ulike i seg selv.

De fire mest brukte akademiske ressursene i min undersøkelse var Google Scholar, fagdatabaser, Google og Oria. De fire minst brukte akademiske ressursene var Sci-Hub, spør en bibliotekar, sosiale medier og Oria. Google Scholar var også den ressursen flest av stipendiatene rangerte som svært viktig og ble rangert som oftest brukt av flest. Det var bare 3% av stipendiatene som oppga at de aldri bruker Google Scholar. Disse funnene bekreftes i flere studier, blant annet Harbingersprosjektet, som viste at Google og Google Scholar er svært populære ressurser blant de ferske forskerne, i tillegg til nevnte ResearchGate (Nicholas et al., 2017; Nicholas et al., 2020). Dette harmoniserer med funnene i min undersøkelse hvor Google Scholar og ResearchGate var de mest brukte ressursene. Gordon et al. studerte hvordan matematikere søkte informasjon, og fant blant annet ut at Google Scholar var den ressursen de brukte mest (2020, s. 272). I min undersøkelse fikk jeg flest svar fra stipendiater innenfor fagområdet naturvitenskap. Dessverre fikk jeg ikke mange nok svar fra de ulike fagområdene til å kunne si så mye om forskjeller i informasjonsadferden ut ifra fagtilhørighet. Men allikevel kan kanskje den store andelen av svar fra stipendiater innenfor naturvitenskap bidra til at Google Scholar blir rangert som svært viktig og mye brukt blant stipendiatene i min undersøkelse?

Når det gjelder fagdatabaser oppga 37% av stipendiatene i min undersøkelse at de bruker disse svært ofte. Dette resultatet sammenfaller med funn i andre studier. For eksempel fant Nicolas et al. at fagdatabaser som Web of Science og Scopus var ressurser forskerne brukte ofte og stolte på (2017, s. 24). Stipendiatene i Bøyum og Aabøs studie rangerte biblioteksdata-baser høyere enn Google Scholar, men bruken av Google Scholar var allikevel høyere enn svarene tilsa (2015, s. 195).

Mange studier påpeker forskere og stipendiateres vanskeligheter med å bruke bibliotekskatalogen og bibliotekenes ressurser (Bøyum & Aabø, 2015; Gardner & Gardner, 2017; Nicholas et al., 2017; Spezi, 2016). I likhet med at bruken av sosiale medier er noe polarisert, viste min undersøkelse at bruken av de ulike akademiske ressursene også er noe sprikende, særlig gjelder dette for bruken av Oria. 26% av stipendiatene oppgir at de bruker Oria svært ofte, mens 21% oppgir at de aldri bruker Oria. I tillegg påpeker noen stipendiater sin misnøye med Oria i spørsmålene med åpne svar. Årsakene til at man velger å ikke bruke Oria er vanskelig å peke på da jeg ikke inkluderte spørsmål om dette i mitt spørreskjema, men som nevnt viser tidligere forskning at biblioteksdatabasene oppleves som vanskelig å bruke (Bøyum & Aabø, 2015; Gardner & Gardner, 2017; Nicholas et al., 2017; Spezi, 2016). Gardner og Gardner så i sin studie sammenhenger mellom bruken av biblioteksdatabasene og bruken av nettdugnadstjenester (2017, s. 142). Fordi man hadde en dårlig brukeropplevelse og mange klikk før man fikk tilgang til artikkelen i biblioteksdatabasene valgte man heller å bruke tjenester som Twitter og Sci-Hub (Gardner & Gardner, 2017). I tillegg fant Nicholas et al. at søkingen til forskerne var preget av å få tak i fulltekst så fort som mulig (2017, s. 27). Ønsket om å få rask tilgang til faglitteratur kan også gi indikasjoner på hvilke akademiske ressurser stipendiater og andre forskere velger å bruke. I min undersøkelse oppga nesten halvparten av stipendiatene at manglende tilgang var et av problemene de kunne ha med å finne faglitteratur.

Det er også verdt å nevne at det var en markant forskjell mellom institusjonene når det gjaldt bruken av Oria. Nesten halvparten av stipendiatene fra OsloMet oppgir at de bruker Oria svært ofte. Bare 8% av stipendiatene fra NMBU oppgir at de bruker Oria svært ofte. I tillegg rangerer flere stipendiater ved NMBU enn ved OsloMet at de bruker Google Scholar svært ofte. Det er trolig mange ulike årsaker til denne ulikheten mellom institusjonene, men en årsak kan være at biblioteket ved OsloMet i større grad har gjort lokale tilpasninger i Oria som gjør at den oppleves som lettere og mer nyttig å bruke. I tillegg kan det være at biblioteket ved OsloMet har flere digitale tidsskriftabonnement enn biblioteket ved NMBU. Derav kan stipendiatene ved OsloMet oppleve i større grad å få tilgang til artikler ved å bruke Oria.

I min undersøkelse fant jeg altså at stipendiatene rangerte flere av de akademiske ressurser som svært ofte eller ofte brukt, som for eksempel Google Scholar, fagdatabasene og Oria. Det var kun alternativet spør en bibliotekar som ingen av stipendiatene oppga at de brukte svært ofte. At stipendiatenes informasjonssøkeferd er preget av bruk av mange ulike ressurser

bekreftes blant annet i Moore og Singleys studie (2019) hvor man fant at stipendiatene brukte mange ulike ressurser i sin informasjonsadferd. De benyttet seg av det Moore og Singley velger å kalle en «*world collection*» (2019, s. 289). I tillegg fant både Gullbekk et al. og Bøyum og Aabø at stipendiatene i deres studier brukte mange ulike ressurser til ulike formål i ulike kontekster (Bøyum & Aabø, 2015; Gullbekk et al., 2013). Nicholas et al. fant også at de brukte ulike ressurser, men at ResearchGate og sosiale medier hadde en økende dominans (2017, s. 20). I tillegg fant de i senere studier at bruken av Sci-Hub var økende (Nicholas et al., 2019). Man kan kanskje hevde at både min studie og andre studier viser at sosiale medier er en del av denne «*world collection*» for noen stipendiater og forskere og er derav en naturlig del av deres informasjonssøkeadferd (Cann et al., 2011; Kjellberg et al., 2016; Kramer & Bosman, 2016; Nicholas et al., 2017; Nicholas et al., 2020; Rowlands et al., 2011). I min studie synes dette å gjelde for noen, men ikke for flertallet av stipendiatene.

I min undersøkelse oppga 28% av stipendiatene at de brukte Sci-Hub. Sci-Hub ble mest brukt til å få tilgang til e-artikler. 21% av stipendiatene rangerte Sci-Hub som en svært viktig eller ganske viktig ressurs. 68% svarte at de ikke bruker Sci-Hub. Det er vanskelig å trekke noen slutninger ut ifra disse tallene, men man kan også tenke at det er overraskende mange som oppgir at de bruker Sci-Hub. Siden Sci-Hub er en ulovlig nettressurs kan det tenkes at mange ikke svarer helt ærlig på dette spørsmålet? Björk påpeker at det er moralsk akseptert å bruke ulovlige nettdelingstjenester i forskningssammenheng og at det er liten risiko knyttet til bruken av disse (Björk, 2017, s. 174). I tillegg hevder Nicholas et al. at Sci-Hub er den største trusselen til forlag og bibliotek i dag (Nicholas et al., 2019, s. 148). Det er interessant å se dette i sammenheng med de to variablene opplevd nytteverdi og opplevd enkel å bruke, som Davis fant motiverte bruk av informasjonssystem (1989, s. 333). Man kan forstå det slik at Sci-Hub kombinerer både variablene opplevd nytteverdi og opplevd enkel å bruke. Tilgang og manglende brukervennlighet som ofte er et problem ved bruk av andre ressurser er kanskje fraværende her. I Wilsons modell peker han på ulike barrierer man kan ha i informasjonssøkingen (1999, s. 252). Når det gjelder Sci-Hub er kanskje lovbruddet bruken innebærer den største barrieren?

Som nevnt var det en viss forskjell mellom stipendiatene fra NMBU og OsloMet, særlig når det gjaldt bruken av Oria. Dette gjelder også til en viss grad Sci-Hub. Nesten halvparten av stipendiatene fra OsloMet oppga at de brukte Oria, mens det bare var få fra NMBU som oppga ta de bruker Oria svært ofte. I tillegg var det flere fra NMBU som oppga at de bruker

Sci-Hub svært ofte, enn stipendiatene fra OsloMet. Dette kan igjen henge sammen med at tilgangen styrer hvilke ressurser man velger.

Under spørsmålet hvor stipendiatene ble bedt om å rangere viktigheten til de ulike ressursene var Google Scholar, Oria og fagdatabaser de tre ressursene som flest rangerte som svært viktig eller ganske viktig i min studie. Bøyum og Aabø (2015) skilte mellom den formelle og den sosiale informasjonssøkingen i sin studie. De fant at den formelle informasjonssøkingen fortsatt var dominerende, men at det var en utvikling mot mer uformell, «ikke-bibliotek» informasjonspraksis (Bøyum & Aabø, 2015, s. 197-198). Bøyum og Aabø inkluderte ikke sosiale medier i sin studie, men funnene sammenfaller allikevel med funnene i min studie. Det kan trolig diskuteres i hvilken grad bruken av Google Scholar kan anses som en formell informasjonssøking, men min studie viste at også bruken av Oria og fagdatabaser fortsatt er gjeldende blant stipendiatene. Når det gjelder bruken av sosiale medier og Sci-Hub, som kanskje kan regnes som en mer uformell og ikke-bibliotekarisk informasjonssøking, er det kanskje noe overraskende hvor mange som rangerer Sci-Hub og ResearchGate som viktige ressurser. 26% rangerte ResearchGate som svært viktig eller ganske viktig og 21% av stipendiatene rangerte Sci-Hub som svært viktig eller ganske viktig. Ingen av stipendiatene rangerte Facebook som svært viktig eller ganske viktig for å finne faglitteratur. Twitter og Academia.edu ble rangert som svært viktig eller ganske viktig av henholdsvis 7% og 8% av stipendiatene. I Harbingerprosjektet seiler Sci-Hub, Google Scholar og ResearchGate opp som de viktigste kildene til å finne akademisk litteratur og ressurser for tidlig-i-karrieren forskerne (Nicholas et al., 2019, s. 150). Harbingerprosjektet viser altså en større dominans for Sci-Hub og ResearchGate i forskernes informasjonssøkeadferd enn jeg fant i min studie.

8.3. Hvorfor bruker stipendiater sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?

Jeg inkluderte noen spørsmål med åpne svar i min undersøkelse for å få bedre svar på forskningsspørsmålene om hvorfor de bruker og ikke bruker sosiale medier til å finne faglitteratur. I disse svarene begrunnet flest bruken av sosiale medier med at tilgang til faglitteratur var en fordel. I tillegg var deling, formidling og nettverksbygging noe mange av stipendiatene kommenterte som fordeler. Å holde seg faglig oppdatert var også en fordel mange av stipendiatene nevnte. Sosiale medier som en arena for faglige diskusjon ble også nevnt. Disse funnene kjenner man igjen i flere av studiene jeg har gjennomgått. Rowlands et al. fant i sin studie fra 2011 at bruken av sosiale medier påvirket alle fasene i forskningens

«livssyklus». I Meishar-Tal og Pieterses (2017) studie var kunnskapsinnhenting en av fordelene forskerne oppga i deres studie av bruk av sosiale nettverkssider. Andre fordeler de fant var selvpromotering og tilhørighet til et fagfellesskap.

På spørsmålet om hvilke problemer stipendiatene kunne oppleve når de skulle finne faglitteratur oppga flest stipendiater (48%) i min undersøkelse, at manglende tilgang var et problem når de skulle finne faglitteratur. I tillegg var 87% av stipendiatene helt enig eller enig i påstanden om at de bruker den ressursen som raskt og enkelt gir dem tilgang til den faglitteraturen de trenger. Tilgang, hastighet og brukervennlighet var viktige motivasjonsfaktorer for bruk av ulike nettdugnadstjenester, deriblant sosiale medier og ulovlige nettdelingsplattformer, i Gardner og Gardner studie (2017). I Bøyum og Aabøs studie pekte noen av funnene mot at tilgang var et stadig viktigere kriteriet for stipendiatene, kanskje viktigere enn kvalitet (2015, s. 197). Funnene i min studie sammenfaller derfor med tidligere forskning. Disse funnene kan også sees i sammenheng med Davis' teori om at variablene opplevd nytteverdi og opplevd enkel å bruke kan indikere om man velger å bruke et system. Det at noe er opplevd enkelt å bruke kan gjøre at man velger å bruke systemet. Samtidig fant Davis at opplevd nytteverdi var en sterkere indikator for bruk enn at man opplevde det som enkelt å bruke (Davis, 1989). Men kanskje det kan virke motsatt for de stipendiatene som bruker sosiale medier til å finne faglitteratur? Det at det er enkelt å få tilgang til faglitteraturen kan virke som mer motiverende enn at det man finner har god kvalitet og høy nytteverdi? I Wilsons modell inkluderte han som nevnt ulike barrierer i informasjonssøkeadferden. En barriere kan ligge på det personlige plan og troen på egen mestringsevne, noe som Davis sidestiller med variabelen opplevd enkel å bruke (1989, s. 321).

I min studie oppga 43% av stipendiatene at et problem de hadde når de skulle finne litteratur var å søke systematisk. Et annet problem som 20% av stipendiatene oppgir er at de får for mange treff. Cann et al. (2011) fant i sin studie at sosiale medier også spilte en viktig rolle for å minske følelsen av informasjonsoverload. Andre studier peker også på at dette er et problem blant forskere (Gordon et al., 2020; Pontis et al., 2017). Kanskje kan man se dette i sammenheng med problemene knyttet til at man finner for mye informasjon og det er vanskelig å filtrere og søke systematisk? Dette kan igjen øke motivasjonen for å bruke sosiale medier. Man filtrerer informasjonen og litteraturen man finner der gjennom personer i sitt faglige nettverk som man stoler på. Som jeg skal komme inn på senere fant også Ellis sin studie av forskeres informasjonssøkeadferd at det sosiale aspektet var framtrædende. Kanskje

har det sosiale aspektet alltid vært en del av forskeres informasjonssøkeadferd og derfor blir det også en motivasjon for å bruke sosiale medier til å finne informasjon og faglitteratur? Samtidig oppgir stipendiatene i min studie at en ulempe med å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur er at man finner mye irrelevant der og at kvaliteten på det man finner kan variere eller kan være vanskelig å vurdere.

23% av stipendiatene i min undersøkelse oppga at de spurte en kollega for å finne faglitteratur svært ofte eller ofte. Moore og Singley fant også i sin studie hvordan stipendiatenes informasjonsadferd var preget av den akademiske dialogen og personer i deres faglige og personlige omgangskrets (2019, s. 285). I min undersøkelse oppgir 34% av stipendiatene at de bruker sosiale medier for å følge andre forskere og 33% for å bygge nettverk med andre forskere. Kontakt med fagpersoner var en motiverende faktor for bruk av sosiale medier i flere studier jeg fant (Gordon et al., 2020; Moore & Singley, 2019; Pontis et al., 2017). Flere av stipendiatene i min studie oppgir faglig diskusjon som en fordel med å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur. En av respondentene fremhever at sosiale medier stimulerer til faglige diskusjoner, nye ideer og samarbeid. En annen påpeker at sosiale medier gjør det lettere å få tilbakemelding fra andre fagpersoner. Dette sammenfaller med noen av funnene i Shah og Cox studie i bruken av Twitter i forskningssammenheng. De fant at Twitter fungerte som en uformell akademisk diskusjonsarena og løste opp de hierarkiske strukturene og den akademiske diskursen (Shah & Cox, 2017). Som Veletsianos og Kimmons påpeker har det utviklet seg en ny akademisk praksis som de kaller nettverksbasert deltakende vitenskapelig praksis (2012, s. 766). De nye verktøyene, som sosiale nettverkssider, påvirker trolig kulturen i academia, i tillegg til at disse nye teknologiene krever nye kunnskaper og praksiser (Veletsianos & Kimmons, 2012, s. 769). Dette får også følger for bibliotekene og deres tilbud. Den nye akademiske praksisen krever trolig nye kunnskaper og praksiser også hos bibliotekene og de som jobber med forskningsstøtte. Kanskje peker dette også mot at sosiale medier får enda flere bruksområder for eksempel i retning av en slags uformell fagfelleevaluering av andres artikler?

8.4. Hvorfor bruker stipendiater *ikke* sosiale medier til å finne relevant faglitteratur?

I de åpne svarene i min undersøkelse er det interessant å se på hvor polarisert holdningene omkring bruk av sosiale medier synes å være. Noen stipendiater oppgir mange fordeler, og noen kommenterer at de ikke ser noen ulemper. Andre igjen ser ikke noen fordeler og er

negative til å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur. I tillegg er det noen som kommenterer at de ikke har tenkt på bruken av sosiale medier i relasjon til å finne faglitteratur.

I min studie oppga flest kategorien perspektiv som en ulempe. Med det menes at det man finner på sosiale medier kan være personfokusert, sensasjonspreget og forutinntatt. Kvaliteten på det man finner oppgis også av flere av stipendiatene som en ulempe. Problemet med å vurdere kvaliteten på det man finner på sosiale medier kan sees i sammenheng med Meho og Tibbos utvidelse av Ellis' modell og karakteristikken verifisering. Verifisering er knyttet til kvalitetsvurderingen man gjør når man finner ressurser (Meho & Tibbo, 2003). Det er sannsynlig at verifiseringen er en større del av stipendiaters og forskeres informasjonssøkeadferd i dag, særlig ved bruk av sosiale medier og Google-tjenester hvor man finner mye informasjon. Dersom en anerkjent fagkollega har delt en artikkel på ResearchGate kan man dermed regne med at det er en god artikkel?

Tidsbruk, irrelevant informasjon og manglende systematikk var andre kategorier flere av stipendiatene så på som ulemper i min studie. Noen av de samme funnene ser man i Jordan og Wellers studie (2018). I deres studie så forskerne flest ulemper ved å bruke sosiale nettverkssteder. 72% av forskerne i deres studie beskrev problemer knyttet til bruk av sosiale medier, mens 39% beskrev ulike fordeler (Jordan & Weller, 2018, s. 3). Tidsbruk og at det var mye unyttig i det man fant var det flest oppga som ulemper i Jordan og Wellers studie. Likeledes fant Shah og Cox i sin studie at det var bekymringer rundt bruken av Twitter i akademia (Shah & Cox, 2017, s. 104). De som deltok i deres studie var bekymret for sitt eget rykte, at man ble distraheret, kvaliteten på informasjonen og eget privatliv ved å bruke Twitter. Disse funnene speiler de ulempene som stipendiatene oppga i min studie bortsett fra bekymringen rundt eget rykte.

Sosiale medier kombinerer, slik jeg ser det, både den private sfære med den sosiale og den mer offisielle, arbeidsrelaterte sfære. Funn fra min studie viste at flere av stipendiatene kommenterte at sammenblandingen av profesjonelt og personlig liv var en ulempe. Det var også en stipendiat i min studie som så på denne sammenblandingen som en fordel. Videre var nesten halvparten av stipendiatene som deltok i min studie helt uenig eller uenig i påstanden om at ved å bruke sosiale medier glir det private livet og forskningsarbeidet inn i hverandre. Likeledes var 29% av stipendiatene helt enig eller enig i samme påstand. Om de anså dette som en fordel eller ulempe er vanskelig å si. Her ser vi igjen en tendens til polarisering i

stipendiatenes svar når det gjelder bruken av sosiale medier.

8.5. Hvordan påvirker sosiale medier stipendiaters informasjonsadferd?

Stipendiater opererer i mange ulike kontekster som kan tenkes å påvirke informasjonsadferden. Da Ellis gjennomførte sin studie på slutten av 1980-tallet og utviklet de seks karakteristikkene for forskernes informasjonsadferd hadde man ikke internett og de teknologiske hjelpemidlene som man har i dag. Allikevel viser flere nyere studier at Ellis' modell fortsatt er aktuell for å beskrive forskeres informasjonsadferd (Meho & Tibbo, 2003; Savolainen, 2017). Som Savolainen påpeker er Ellis' modell bearbeidet med nye karakteristikk så mange ganger at man kanskje kan begynne å nærme seg en teoretisk modell innenfor studiene av informasjonsadferd (2017, s. 596). Men er Ellis' modell fortsatt relevant når man ser på hvordan stipendiater bruker sosiale medier? Meho og Tibbos fire nye karakteristikk som de legger til Ellis' modell, er særlig belysende sett i forhold til sosiale medier. Meho & Tibbo utvidet Ellis modell med fire nye karakteristikk; *accessing*, *networking*, *verifying* og *information managing* (Meho & Tibbo, 2003, s. 570). Ut ifra mine resultater kan man kjenne igjen mange av karakteristikkene for stipendiatenes informasjonsadferd både fra Ellis' og Meho og Tibbos modell.

Karakteristikken *starting* i Ellis' modell kjennetegnes av leting etter litteratur på et nytt emne eller fagområde (Ellis, 1989, s. 179). I denne fasen fant Ellis at forskerne brukte mange ulike metoder, for eksempel at man spør fagpersoner eller følger referanser (1989, s. 180). Kanskje blir sosiale medier brukt særlig i denne fasen for eksempel ved at man følger andre forskere eller kontakter forskere på sosiale medier?

Karakteristikken *chaining*, at man fulgte en publikasjonssiteringer, var en utbredt praksis i Ellis studie (1989, s. 183). Jeg har ikke inkludert spørsmål om siteringer i mitt spørreskjema, men man kan kanskje tenke seg at det er en ny type *chaining* ved å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur. Ved at man følger andre forskere eller ulike emneknagger på sosiale medier knytter man seg opp til andre fagpersoner, og man kan profilere egen forskning og se hva andre synes om forskningen. Dette kan man se i sammenheng med bruken av såkalte altmetrics. Kort fortalt ble altmetrics utviklet på bakgrunn av den økte bruken av blant annet sosiale medier innenfor vitenskapelig kommunikasjon (Haustein et al., 2015, s. 21). Man utviklet alternativer til siteringsindeksene for å kunne måle ulike interaksjoner innenfor forskningen utenfor de tradisjonelle kanalene (Haustein et al., 2015, s. 21). Det kan for

eksempel være hvor mange ganger en artikkel blir delt på sosiale medier. Disse interaksjonene på sosiale medier kan kanskje sees på som en ny type *chaining* etter Ellis' modell og kan være noe stipendiatene bruker som rettesnor når de skal vurdere en artikkels relevans og kvalitet?

I Bøyum og Aabøs (2015) studie fant de at stipendiatene manglet kunnskap om systematisk søking og at informasjonssøkeadferden hadde beveget seg fra en lineær søking og browsing til en mer fragmentert søking og praksis. *Browsing* ble av Ellis karakterisert som en semi-strukturell praksis som de fleste av forskerne benyttet seg av. På den tiden var det å besøke biblioteket eller å sjekke et tidsskift en del av denne praksisen. I dag foregår dette i mindre grad på biblioteket og kanskje mer på sosiale medier og nett generelt? I Harbingersprosjektet fant Nicolas et al. at forskerne i deres studie sjelden besøkte biblioteket fysisk (2017, s. 25). I tillegg oppga 44% av stipendiatene i min studie at de aldri spurte en bibliotekar.

I Ellis karakteristikk *differentiating* kan man kjenne igjen noe av det jeg har nevnt tidligere med at stipendiaten opplever at de finner for mye informasjon som er vanskelig å filtrere. I denne fasen beskriver Ellis en praksis hvor man filtrerer de ulike kildene for eksempel etter emne, kvalitet, fagfelt osv. (1989, s. 191).

Fra min studie av til hvilke formål stipendiatene bruker sosiale medier er den såkalte *monitoring*- fasen i Ellis' modell framtrædende. Metodene for hvordan man overvåket et fagfelt var nok annerledes da Ellis gjennomførte sin studie, men bruken av uformelle kontakter, *gatekeepers*, for å holde seg oppdatert kjenner vi igjen i bruken av sosiale medier ved at man for eksempel følger forskere i sitt eget fagfelt. Ellis' studie viste at desto mer integrert forskerne var i fagfeltet, desto mer brukte de uformelle kontakter (1989, s. 195). I min studie var det relativt like svar om de hadde brukt sosiale medier fra de var masterstudenter eller fra de var stipendiaten. Det var altså ikke tydelig om man bruker sosiale medier mer som stipendiat hvor man kanskje er mer integrert i fagfeltet enn hvis man studerer på masternivå.

Savolainen påpeker at Ellis modell er ment som en fleksibel modell og at det er vanskelig å skille de ulike karakteristikkene fra hverandre (2017, s. 604). Wilson inkluderte Ellis' modell i en mer lineær framstilling, noe som egentlig bryter med Ellis modell. Å studere sosiale medier i relasjon til Ellis' modell er klargjørende og bekrefter at informasjonsadferden består av flere ulike karakteristikk, også ved å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur.

Meho og Tibbo inkluderer som nevnt fire nye karakteristikker til Ellis' modell. Jeg kjenner igjen flere av disse karakteristikkene fra min undersøkelse. Stipendiatene bruker ulike akademiske ressurser, også sosiale medier, for å få tilgang til informasjon og derav faglitteratur. Dette kan man se i sammenheng med karakteristikken, *accessing*. Stipendiatene bruker også sosiale medier å til bygge nettverk viser min studie og annen forskning (*networking*) (Jordan & Weller, 2018; Moore & Singley, 2019; Shah & Cox, 2017). En av ulempene med å bruke sosiale medier er knyttet til verifisering (*verifying*), eller vurdering av kvalitet, som flere stipendiater påpeker som et problem i min undersøkelse. Andre studier viser også at dette med tilgang er en sentral motivasjon for å bruke sosiale medier, men også Sci-Hub (Björk, 2017; Gardner & Gardner, 2017). I min studie var det også en viss forskjell mellom institusjonene når det gjaldt tilgang (*accessing*). Det var flere fra NMBU enn OsloMet som oppga at manglende tilgang var et problem. Kan manglende tilgang ved NMBU bidra til økt bruk av sosial medier og Sci-Hub? Jeg fant også at det var flere ved NMBU som oppga at de brukte Sci-Hub. Men dette gjelder en liten andel stipendiater og det blir vanskelig å generalisere ut i fra dette resultatet.

En av karakteristikkene som Meho og Tibbo inkluderer til Ellis modell er *information management*, eller informasjonshåndtering. Denne prosessen er knyttet til behovet for å filtrere, arkivere og organisere all informasjon forskerne bruker i forskningen (Meho & Tibbo, 2003, s. 582). I flere studier jeg har gjennomgått nevnes det at sosiale medier brukes til informasjonshåndtering (Meishar-Tal & Pieterse, 2017; Nicholas et al., 2020). Meishar-Tal og Pieterse viser i tillegg til en debatt på fagfeltet hvor det diskuteres om sosiale medier kan sees på som et informasjonshåndteringssystem med vekt på samarbeid (Meishar-Tal & Pieterse, 2017, s. 4). Det er vanskelig å trekke noen slutninger ut i fra resultatene fra min undersøkelse hvor mye stipendiatene bruker sosiale medier til informasjonshåndtering slik Meho og Tibbo beskriver det.

I både i Gordon et al. (2020) og Pontis et al. (2017) sine studier fant man at de sosiale kontaktene var viktig i forskernes informasjonssøkeadferd. I min studie var det få stipendiater som oppga at de spurte om hjelp fra fagkollegaer for å finne faglitteratur. De fleste oppga bare 1-2 ganger i året. Men mange av stipendiatene i min studie som bruker sosiale medier til forskningsformål følger andre forskere og bygger nettverk. Kan derfor sosiale medier fungere som en slags hjelp til å finne faglitteratur indirekte via andre fagkollegaer? Kan det også tenkes at man går glipp av noe informasjon og litteratur dersom man ikke bruker sosiale medier i forskningssammenheng? Weller påpeker at ny teknologi gjør det mulig å komme i

kontakt med en større gruppe fagkollegaer over hele verden (Weller, 2011). Veletsianos og Kimmons kalte denne nye praksisen for nettverksbasert deltakende vitenskapelig praksis som tidligere nevnt. Kanskje kan man si at sosiale medier påvirker stipendiatenes informasjonsadferd mer i retning av det Shah omtaler som sosial informasjonssøking? Samtidig ser man ut fra resultatene fra min undersøkelse at det heller er bruken av Google Scholar som dominerer stipendiatenes informasjonsadferd. I tillegg bidrar trolig denne bruken igjen, som tidligere nevnt, til økt bruk av ResearchGate. Google Scholar er ikke en fagdatabase på linje med Web of Science eller Oria. Kan bruken av Google Scholar sees på som en formell akademisk praksis, og oppfattes den som enklere å bruke enn for eksempel Oria?

Allikevel viser min studie at bruk av sosiale medier til å finne faglitteratur direkte eller indirekte heller ikke er en uvanlig praksis blant stipendiater og andre forskere. Hva har dette å si for bibliotekene? Som Nicholas et al. fant hadde stipendiatene lite kunnskap om hva biblioteket hadde å tilby, og at det var bibliotekets ulike abonnement som sørget for en del av den tilgangen man har til faglitteratur. Gardner og Gardner (2017) peker på at man må se bruken av ulike nettdugnadstjenestene i sammenheng med hvilke tjenester bibliotekene har å tilby. Bibliotekene bør se dette i sammenheng med arbeidet med informasjonskompetanse. Kim et al. undersøkte i hvilken grad studenter på lavere nivå brukte sosiale medieplattformer som informasjonskilde, hvilke plattformer de brukte og om det var individuelle forskjeller i bruken av disse (2019, s. 285). Kim et al. påpeker at dette er viktig informasjon for bibliotekene slik at de kan tilpasse sine tjenester i informasjonskompetanse etter denne bruken. Det å være kildekritisk og kunne evaluere informasjonen fra ulike kilder, også sosiale medier, er en viktig del av informasjonskompetansen (Kim et al., 2014, s. 172). Dette gjelder også for studenter på høyere nivå. Resultatene fra min studie viste at flere av stipendiatene blant annet oppga at de synes det var vanskelig å vurdere kvaliteten på faglitteraturen. Kim et al. (2014) foreslår at bibliotekene bør inkludere sosiale medier som en kilde til informasjon i sitt undervisningstilbud i informasjonskompetanse.

Ut ifra Ellis' studie kunne bibliotekene og forlagene tidligere sees på som mellomledet mellom forskerne og faglitteraturen. I dag er dette bilde svært annerledes og mer komplekst, særlig på grunn av den teknologiske utviklingen. Forskningen som jeg har gjort rede for viste at biblioteket ikke lenger er et sted som forskerne besøker i stor grad. I tillegg viser flere studier at bibliotekenes ressurser oppfattes som vanskelig å bruke (Bøyum & Aabø, 2015;

Gardner & Gardner, 2017; Nicholas et al., 2017; Spezi, 2016). Kanskje kan derfor sosiale medier fungere som det nye mellomledet mellom forskerne og faglitteraturen slik Nicholas et al. (2017) påpeker? Er det her man henter inspirasjon og informasjon om ny forskning og faglitteratur? Samtidig kan man også bygge faglige nettverk ved å bruke sosiale medier. Kjellberg et al. (2016) ser bruken av sosiale medier i spenningen mellom den formelle og uformelle vitenskapelige kommunikasjonen. For å bedre forstå sosiale mediers rolle innenfor vitenskapelige kommunikasjon etterlyser Kjellberg et al. et teoretisk grunnlag og mer forskning på denne praksisen (2016, s. 232). Mange av informasjonskarakteristikkene fra Ellis' og Meho og Tibbos modeller på informasjonsadferd reflekteres i min studie. Stipendiatenes bruk av sosiale medier i forskningssammenheng kombinerer både uformelle og mer formelle praksiser.

9. Studiens begrensninger

Det var flere metodiske svakheter ved min spørreundersøkelse. Som tidligere nevnt er sosiale medier et komplekst område å studere. Kanskje særlig fordi det er ulike forståelser av hva sosiale medier er, og fordi de fungerer på ulike måter. For eksempel viste noen av svarene i min undersøkelse at noen stipendiater var usikre på om ResearchGate kunne regnes som et sosialt medium. Et slikt spørsmål hadde vært lettere å oppklare i for eksempel i et intervju. Kanskje hadde det derfor vært mer gunstig å bruke kvalitativ metode og for eksempel intervju? Nicholas et al. valgte denne metoden nettopp fordi det å søke etter informasjon er såpass komplekst i dag, og fordi forståelsen av søking som en avgrenset handling kanskje er mindre framtredd. Ved å bruke intervju som metode kunne man trolig fått en dypere forståelse av hvorfor de bruker eller ikke bruker sosiale medier. Men da ville man ikke fått den samme muligheten til å finne ut hvor utbredt bruken av sosiale medier er sammenlignet med andre kilder. Dette var noe jeg ønsket å få ut av min studie, og derfor valgte jeg kvantitativ metode og spørreundersøkelse.

Et annet ankepunkt ved min undersøkelse var den noe lave svarprosenten. Jeg har tidligere nevnt at rekruttering til studiedeltakelsen kunne vært mer omfattende, for eksempel ved at jeg delte spørreskjemaet på flere steder. Den lave svarprosenten gjør det derfor vanskelig å trekke noen generaliseringer ut ifra denne undersøkelsen. I tillegg kan det trolig tenkes at den lave svarprosenten også kan skyldes undersøkelsens tema? Kanskje kan det på noen virke provoserende at det settes fokus på en praksis som kanskje ikke av alle sees på som god

akademisk praksis? Når det i tillegg er en undersøkelse utarbeidet av en bibliotekar kan det kanskje oppfattes som man har en skjult agenda? Likeledes kan dette også ha bidratt til at man ikke er helt ærlig i svarene på om man bruker sosiale medier og Sci-Hub til å finne faglitteratur. Det kan trolig være en underrapportering i svarene på bruken av sosiale medier og Sci-Hub.

Det kan også tenkes at svarene er noe preget av at mange av de som svarte var fra fagområdet naturvitenskap. Samtidig fikk jeg også en del svar fra stipendiater innenfor samfunnsvitenskap. Jeg fikk dessverre ikke mange nok svar fra alle de ulike fagområdene ved NMBU og OsloMet til at jeg kunne si så mye om fagforskjeller i informasjonssøkeadferden.

10. Konklusjon

Jeg ønsket med min problemstilling å finne svar på i hvilken grad stipendiater bruker sosiale medier til å finne faglitteratur sammenlignet med andre kilder. Min studie viste at flertallet av stipendiatene ikke bruker sosiale medier til å finne faglitteratur. Allikevel var det en viss andel som bruker sosiale medier til dette formålet og dette kan peke på en økende tendens til at sosiale medier blir en del av stipendiatenes informasjonsadferd. I tillegg kan det være en indirekte effekt at ved å følge andre forskere får man tilgang til faglitteratur.

Det var en viss polarisering i bruken av sosiale medier ved at noen brukte det ofte, mens andre aldri brukte sosiale medier til det formålet. Denne polariseringen så man også i de åpne svarene. ResearchGate var det sosiale mediet som ble brukt mest, og rangert som viktigst av flest av stipendiatene. Google Scholar var den akademiske ressursen som ble mest brukt, og rangert høyest av flest av stipendiatene. I tillegg til Google Scholar, viser funnene fra min studie at stipendiatene bruker mange ulike akademiske ressurser, som for eksempel fagdatabaser, Oria, Google og Sci-Hub for å finne faglitteratur. Ut ifra stipendiatene som deltok i min studie kan man derfor konkludere med at stipendiatene i større grad bruker en lett tilgjengelig ressurs som Google Scholar enn sosiale medier til å finne faglitteratur. I tillegg benytter stipendiatene seg altså av mange ulike akademiske ressurser for å finne faglitteratur, og for noen stipendiater inngår sosiale medier i dette arbeidet.

Når det gjelder forskningsspørsmålene om hvorfor eller hvorfor ikke stipendiater bruker sosiale medier til å finne relevant faglitteratur oppga stipendiatene både mange fordeler og

ulempen ved denne praksisen. Enkel tilgang, deling og formidling, nettverksbygging og å holde seg faglig oppdatert var det flest så på som fordeler. Ulempene som ble nevnt var at sosiale medier kan være personfokuser, sensasjonspreget og forutinntatt. I tillegg nevnes at det kan være problemer med kvaliteten på det man finner.

I mange av svarene i min undersøkelse fant jeg at bruken av sosiale medier er noe polarisert. Særlig i de åpne svarene er synspunktene svært ulike med tanke på å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur. Ut ifra min studie kan man konkludere med at informasjonsadferden kan synes noe polarisert blant stipendiatene, da de i ulik grad benytter seg av ressurser som Oria, sosiale medier og Sci-Hub til å finne faglitteratur. Bruken av sosiale medier til ulike forskningsformål kan også peke mot en mer uformell og sosial informasjonsadferd for en del av stipendiatene, men ikke for flertallet av stipendiatene som deltok.

Jeg håper at min undersøkelse kan være et nyttig bidrag til å øke forståelsen av hvordan stipendiater informasjonsadferd foregår i dag. Stipendiater bruk av sosiale medier til ulike forskningsformål bør tas høyde for i utviklingen av bibliotekenes tilbud og tjenester, og i arbeidet med forskningsstøtte generelt. Jeg startet med å vise til Christensens artikkel om hvordan noen forskere bruker sosiale medier i sin forskerhverdag (2020). Den artikkelen gjenspeiler en del av funnene fra min undersøkelse. Forskerne ser både fordeler og ulemper ved bruken av sosiale medier. For enkelte forskere har sosiale medier en stor nytteverdi i forskerhverdagen og kan derav fungere som et verktøy for kommunikasjon, og for å finne informasjon og litteratur.

10.1. Videre forskning

Gjennom de ulike fasene i arbeidet med masteroppgaven har jeg sett flere andre interessante vinklinger man kunne ha studert i forbindelse med bruken av sosiale medier i forskningssammenheng. Blant annet hadde det vært interessant å studere nærmere et av de sosiale mediene, for eksempel ResearchGate og gått mer i dybden på hvordan forskere bruker akkurat det sosiale mediet. Da hadde man trolig i større grad kunne unngått uklarheter i forhold til hva som regnes som sosiale medier. Det hadde også vært spennende å studere nærmere bruken av Google Scholar, som er en dominerende aktør i forskernes informasjonssøkeadferd. Hvordan er holdningene blant stipendiater og forskere til den økte

bruken av Google Scholar? Anser de Google Scholar som en formell akademisk ressurs på linje med fagdatabaser som for eksempel Web of Science?

I min studie kommenterte noen av respondentene at de blant annet bruker sosiale medier som en diskusjonsarena med andre fagkollegaer om for eksempel artikler. Det hadde vært spennende å se nærmere på denne praksisen i sammenheng med altmetrics og endringen i hvordan man bruker siteringer i den akademiske informasjonsadferden. I hvilken grad er sosiale medier med på å endre praksisen med fagfellevurdering og siteringsanalyse?

Jeg har ikke inkludert spørsmål omkring Åpen vitenskap i denne oppgaven. Men denne radikale endringen som skjer innenfor vitenskapelig kommunikasjon er trolig også en del av bildet på hvordan forskernes informasjonsadferd endrer seg. Det hadde vært spennende å studere nærmere hvordan Åpen vitenskap endrer måten forskere finner faglitteratur på.

11. Litteraturliste

- Aalen, I. (2013). *En kort bok om sosiale medier*. Fagbokforl.
- Aalen, I. & Enli, G. (2017, 15. november). Facebook. I *Store norske leksikon*.
<https://snl.no/Facebook>
- Aalen, I. & Enli, G. (2018, 14. mai). Sosiale medier. I *Store norske leksikon*.
https://snl.no/sosiale_medier
- Björk, B. C. (2017). Gold, green, and black open access. *Learned Publishing*, 30(2), 173-175.
<https://doi.org/10.1002/leap.1096>
- Bohannon, J. (2016). Who's downloading pirated papers? Everyone. *Science*, 352(6285), 508-512. <https://doi.org/10.1126/science.352.6285.508>
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230.
<https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- Bullinger, A. C., Hallerstedde, S., Renken, U., Soeldner, J.-H. & Moeslein, K. M. (2010, August). Towards Research Collaboration-a Taxonomy of Social Research Network Sites. Americas Conference on Information Systems (AMCIS), Lima.
- Bøyum, I. & Aabø, S. (2015). The information practices of business PhD students. *New library world*, 116(3/4). <https://doi.org/10.1108/NLW-06-2014-0073>
- Cann, A., Dimitriou, K. & Hooley, T. (2011). Social media: A guide for researchers.
<http://hdl.handle.net/10545/196715>
- Case, D. O., Given, L. M. & Mai, J.-E. (2016). *Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs, and Behavior*. Bingley: Emerald Publishing Limited.
- Catalano, A. (2013). Patterns of graduate students' information seeking behavior: a meta-synthesis of the literature. *Journal of Documentation*, 69(2), 243-274.
<https://doi.org/10.1108/00220411311300066>
- Christensen, L. (2020). Et kjempenettverk rett i lomma. *Forskerforum*, 52(7), 33-35.
<https://www.forskerforum.no/er-forskere-nodt-til-a-dele-og-poste-for-a-na-ut/>
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Gyldendal akademisk.
- Davis, F. D. J. M. q. (1989). Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology. *MIS Quarterly*, 13(3), 319-340.
<https://doi.org/https://doi.org/10.2307/249008>

- Ellis, D. (1989). A Behavioural Approach to Information Retrieval System Design. *Journal of Documentation*, 45(3), 171-212. <https://doi.org/10.1108/eb026843>
- Evans, B. M. & Chi, E. H. (2010). An elaborated model of social search. *Information processing & management*, 46(6), 656-678. <https://doi.org/10.1016/j.ipm.2009.10.012>
- Farbrot, A. (2015). *Sosiale medier for forskere, kommunikasjonsrådgivere og fageksperter*. Cappelen Damm akademisk.
- Gardner, C. C. & Gardner, G. J. (2017). Fast and Furious (At Publishers): The Motivations behind Crowdsourced Research Sharing. *College & Research Libraries*, 78(2), 131-149. <https://doi.org/10.5860/crl.78.2.131>
- Ge, X. (2010). Information-Seeking Behavior in the Digital Age: A Multidisciplinary Study of Academic Researchers. *College & Research Libraries*, 71(5), 435. <https://doi.org/10.5860/crl-34r2>
- Gordon, I. D., Cameron, B. D., Chaves, D. & Hutchinson, R. (2020). Information Seeking Behaviors, Attitudes, and Choices of Academic Mathematicians. *Science and Technology Libraries*, 39(3), 1-28. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/0194262X.2020.1758284>
- Gordon, I. D., Meindl, P., White, M., Szigeti, K. J. S. & Libraries, T. (2018). Information seeking behaviors, attitudes, and choices of academic chemists. 37(2), 130-151. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/0194262X.2018.1445063>
- Gullbekk, E., Rullestad, T. & Torras i Calvo, M.-C. (2013). *PhD candidates and the research process : the library's contribution* (Bd. 8). Universitetsbiblioteket i Oslo.
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet : en innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Cappelen akademisk forl.
- Haustein, S., Costas, R. & Larivière, V. (2015). Characterizing Social Media Metrics of Scholarly Papers: The Effect of Document Properties and Collaboration Patterns. *PLoS ONE*, 10(3), e0120495-e0120495. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0120495>
- Ipsos. (2020). *Sosiale medier tracker Q3 '20* (Ipsos SoMe-tracker Q3'20). https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/publication/documents/2020-10/ipsos_some_tracker_q320.pdf
- Jackson, I. (2019, 29. juli). Twitter. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/Twitter>
- Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelser? : innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. utg.). Cappelen Damm akademisk.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tufte, P. A. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt.

- Jordan, K. & Weller, M. (2018). Academics and Social Networking Sites: Benefits, Problems and Tensions in Professional Engagement with Online Networking. *Journal of interactive media in education : JiME*, 2018(1). <https://doi.org/10.5334/jime.448>
- Kelly, D. (2009). *Methods for evaluating interactive information retrieval systems with users* (Bd. 3,1/2). Now publishers.
- Kim, K.-S., Sin, S.-C. J. & Tsai, T.-I. (2014). Individual Differences in Social Media Use for Information Seeking. *The Journal of Academic Librarianship*, 40(2), 171-178. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2014.03.001>
- Kjellberg, S., Haider, J. & Sundin, O. (2016). Researchers' use of social network sites: A scoping review. *Library & information science research*, 38(3), 224-234. <https://doi.org/10.1016/j.lisr.2016.08.008>
- Kramer, B. & Bosman, J. (2016). Innovations in scholarly communication - global survey on research tool usage. *F1000Res*, 5, 692. <https://doi.org/10.12688/f1000research.8414.1>
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Gyldendal akademisk.
- Meho, L. I. & Tibbo, H. R. (2003). Modeling the information-seeking behavior of social scientists: Ellis's study revisited. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 54(6), 570-587. <https://doi.org/10.1002/asi.10244>
- Meishar-Tal, H. & Pieterse, E. (2017). Why Do Academics Use Academic Social Networking Sites? *International review of research in open and distance learning*, 18(1), 1-22. <https://doi.org/10.19173/irrodl.v18i1.2643>
- Moore, M. & Singley, E. (2019). Understanding the Information Behaviors of Doctoral Students: An Exploratory Study. *portal: Libraries and the Academy*, 19(2), 279-293. <https://doi.org/10.1353/pla.2019.0016>
- Nicholas, D., Boukacem-Zeghmouri, C., Rodríguez-Bravo, B., Xu, J., Watkinson, A., Abrizah, A., Herman, E. & Świgoń, M. (2017). Where and how early career researchers find scholarly information. *Learned Publishing*, 30(1), 19-29. <https://doi.org/10.1002/leap.1087>
- Nicholas, D., Boukacem-Zeghmouri, C., Xu, J., Herman, E., Clark, D., Abrizah, A., Rodríguez-Bravo, B. & Świgoń, M. J. L. P. (2019). Sci-Hub: The new and ultimate disruptor? View from the front. *Learned Publishing*, 32(2), 147-153. <https://doi.org/https://doi.org/10.1002/leap.1206>
- Nicholas, D., Jamali, H. R., Herman, E., Watkinson, A., Abrizah, A., Rodríguez-Bravo, B., Boukacem-Zeghmouri, C., Xu, J., Świgoń, M. & Polezhaeva, T. (2020). A global

- questionnaire survey of the scholarly communication attitudes and behaviours of early career researchers. *Learned Publishing*, 33(3), 198-211.
<https://doi.org/10.1002/leap.1286>
- O'Brien, K. (2019). ResearchGate. *Journal of the Medical Library Association*, 107(2), 284-285. <https://doi.org/10.5195/jmla.2019.643>
- Pontis, S., Blandford, A., Greifeneder, E., Attalla, H. & Neal, D. (2017). Keeping up to date: An academic researcher's information journey. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 68(1), 22-35. <https://doi.org/10.1002/asi.23623>
- Ringdal, K. (2018). *Enhet og mangfold : samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (4. utg.). Fagbokforl.
- Rowlands, I., Nicholas, D., Russell, B., Canty, N. & Watkinson, A. J. L. P. (2011). Social media use in the research workflow. 24(3), 183-195.
<https://doi.org/10.1087/20110306>
- Savolainen, R. (2017). Contributions to conceptual growth: The elaboration of Ellis's model for information-seeking behavior. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 68(3), 594-608. <https://doi.org/10.1002/asi.23680>
- Savolainen, R. J. T. I. q. (2007). Information behavior and information practice: reviewing the “umbrella concepts” of information-seeking studies. *The Library Quarterly*, 77(2), 109-132. <https://doi.org/10.1086/517840>
- Scott, A. (2017). Scientists, funders flock to ResearchGate. *C & EN global enterprise*, 95(10), 12-12. <https://doi.org/10.1021/cen-09510-notw6>
- Shah, C. (2017). *Social Information Seeking : Leveraging the Wisdom of the Crowd* (Bd. 38). Springer International Publishing : Imprint: Springer.
- Shah, C., Capra, R. & Hansen, P. (2017). Research agenda for social and collaborative information seeking. *Library and Information Science Research*, 39(2), 140-146.
<https://doi.org/10.1016/j.lisr.2017.03.005>
- Shah, N. A. & Cox, A. M. (2017). Uncovering the scholarly use of Twitter in the academia: Experiences in a British University. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 22(3), 93-108.
- Slaatta, T. (2016). Akademisk publisering i endring. *Norsk medietidsskrift*, 23(2), 1-15.
<https://doi.org/10.18261/issn.0805-9535-2016-02-05>
- Spezi, V. (2016). Is Information-Seeking Behavior of Doctoral Students Changing?: A Review of the Literature (2010–2015). *New Review of Academic Librarianship*, 22(1), 1-29. <https://doi.org/10.1080/13614533.2015.1127831>

- Tashakkori, A. & Teddlie, C. (2010). *SAGE handbook of mixed methods in social & behavioral research* (2. utg.). Sage.
- Veletsianos, G. (2012). Higher education scholars' participation and practices on Twitter. *Journal of computer assisted learning*, 28(4), 336-349. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2729.2011.00449.x>
- Veletsianos, G. & Kimmons, R. (2012). Networked Participatory Scholarship: Emergent techno-cultural pressures toward open and digital scholarship in online networks. *Computers and education*, 58(2), 766-774. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.10.001>
- Walliman, N. (2016). *Social research methods : the Essentials* (2nd ed. utg.). Sage.
- Weller, M. (2011). *The digital scholar : how technology is transforming scholarly practice*. Bloomsbury Academic.
- Wikipedia. (2020, 7. november). Academia.edu. I *Wikipedia*. <https://en.wikipedia.org/wiki/Academia.edu>
- Wildemuth, B. M. (2009). *Applications of social research methods to questions in information and library science*. Libraries Unlimited.
- Wilson, T. D. (1999). Models in information behaviour research. *Journal of Documentation*, 55(3), 249-270. <https://doi.org/10.1108/EUM0000000007145>

12. Vedlegg

12.1. Vedlegg 1

Tekst til e-post, norsk og engelsk

//English text and link to survey below//

Hei,

I forbindelse med min masteroppgave i Bibliotek- og Informasjonsvitenskap ved OsloMet trenger jeg deltakere til min spørreundersøkelse om PhD-studenter i Norge og deres bruk av sosiale medier. Jeg ønsker å finne ut i hvilken grad PhD-studenter bruker sosiale medier som kilde for å finne faglitteratur i forhold til andre ressurser. Datainnsamlingen vil være en spørreundersøkelse. Spørreundersøkelsen tar ca. 10- 15 minutter å besvare. Spørreundersøkelsen er anonym.

Jeg setter stor pris på om du setter av litt tid til å besvare undersøkelsen.

Frist for å besvare undersøkelsen er 23/6.

Lenke til undersøkelsen på norsk: <https://nettskjema.no/a/sosialemedier>

Har du spørsmål til undersøkelsen, kontakt Hilde Kristin Langsholt på e-post: s115060@oslomet.no eller veileder Jannica Heinström: jannicah@oslomet.no.

Tusen takk for din deltakelse!

Med vennlig hilsen

Hilde Kristin Langsholt

Hi,

In connection with my master thesis in Library and Information Science at Oslo Metropolitan University I am looking for participants for my study on PhD-students in Norway and their use of social media. I hope to find out to what extent PhD-students use social media as a source to find academic literature compared with other resources. My data collection for this study will be a survey.

The survey will take approximately 10- 15 minutes to answer. The survey is anonymous.

I would really appreciate it, if you can find the time to answer this survey.

Please answer the survey before 23/6.

Link to English version of the survey: <https://nettskjema.no/a/socialmedia>

If you have questions about the study, contact Hilde Kristin Langsholt by e-mail:
s115060@oslomet.no or supervisor Jannica Heinström: jannicah@oslomet.no.

Thanks for your participation!

Kind regards

Hilde Kristin Langsholt

12.2. Vedlegg 2

Stipendiater og bruk av sosiale medier

Denne undersøkelsen er en del av en masteroppgave i Bibliotek- og informasjonsvitenskap ved OsloMet. Temaet for undersøkelsen er stipendiaters bruk av sosiale medier til å finne faglitteratur.

1. Introduksjon

1. a. Hvilken utdanningsinstitusjon tilhører du? *

1.b. Innenfor hvilket fagområde er du PhD-student? *

- Samfunnsvitenskap
- Medisin
- Naturvitenskap
- Humaniora
- Økonomi
- Pedagogikk og psykologi
- Teknologi

1.c. Hvor lenge har du vært Phd-student? *

0- 1 år

2- 4 år

5- 7 år

8- 10 år

Mer enn 10 år

1.d. Dokumenttyper

Hvilke dokumenttyper bruker du oftest i ditt forskningsprosjekt?

La oss rangere svarene fra 1- 5, hvor 1 betyr at du sjelden bruker denne dokumenttypen og 5 betyr at du bruker denne dokumenttypen ofte.

	Aldri	1	2	3	4	5
Elektroniske artikler	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trykte artikler	☐	☐	☐	☐	☐	☐
E-bøker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Trykte bøker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vitenskapelige rapporter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grå litteratur (For eksempel: rapporter, arbeidsdokumenter, offentlige dokumenter osv.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Aldri	1	2	3	4	5
Arkivdokumenter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blogger	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Nettsider	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Andre dokumenttyper

Hvis du bruker andre dokumenttyper enn de i listen over, skriv det ned her.

1.e. Akademiske ressurser

Hvilke akademiske ressurser bruker du for å finne faglitteratur til ditt doktorgradsprosjekt?

La oss rangere svarene fra 1- 5, hvor 1 betyr at du sjelden bruker denne ressursen og 5 betyr at du bruker denne ressursen ofte.

	Aldri	1	2	3	4	5
Den norske bibliotekdatabasen, Oria	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fagdatabaser som Web of Science, Scopus, Medline osv.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Scholar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spør en bibliotekar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spør kollegaer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiale medier (Facebook, Twitter, ResearchGate osv.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sci-hub	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andre	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Andre akademiske ressurser

Hvis du bruker andre akademiske ressurser enn dem i listen over, skriv det ned her.

1.f. Hvor ofte spør du dine kollegaer på ditt fakultet om hjelp til å finne relevant faglitteratur til ditt Phd-prosjekt? *

Aldri

Hver dag

Hver uke

Hver måned

1- 2 ganger i året

Vet ikke

1.g. Hvilke problemer kan du oppleve når du skal finne faglitteratur? *

Du kan velge flere alternativ.

Min institusjon har ikke elektronisk tilgang til den faglitteraturen jeg trenger.

Jeg synes det er vanskelig å finne søkeord.

Jeg synes det er vanskelig å søke systematisk.

Jeg får for mange treff når jeg søker på ett emne.

Jeg får for få treff når jeg søker på ett emne.

Det er vanskelig å vurdere kvaliteten på den faglitteraturen jeg finner.

Annet

Har ikke problemer med å finne faglitteratur.

Hvis du har andre problemer enn de i listen over, skriv det ned her. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «1.g. Hvilke problemer kan du oppleve når du skal finne faglitteratur?»

2. Sosiale medier

2.a. Bruker du sosiale medier generelt? *

Ja

Nei

Vet ikke

2.b. Bruker du sosiale medier i forbindelse med din forskning? *

Ja

Nei

Vet ikke

2.c. Til hvilke forskningsformål bruker du sosiale medier?

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «2.b. Bruker du sosiale medier i forbindelse med din forskning?»

Her kan du velge flere alternativ.

Bygge nettverk med andre forskere.

Dele min egen forskning.

Følge forskere i mitt forskningsfelt.

Holde meg oppdatert på nyheter i mitt forskningsfelt.

Få tilgang til en spesifikk artikkel.

Søke etter faglitteratur som er relevant for mitt Phd-prosjekt.

Spørre andre kolleger på nett om tips på relevant faglitteratur.

For å finne faglitteratur generelt.

Følger akademiske tidsskrift.

Følger hashtags på emner som er relevant for min forskning.

Annet

Hvis du bruker sosiale medier til andre forskningsformål enn de som er nevnt over, skriv det ned her. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «2.c. Til hvilke forskningsformål bruker du sosiale medier?»

2.d. Hvor lenge har du brukt sosiale medier i forbindelse med din forskning eller studier? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «2.b. Bruker du sosiale medier i forbindelse med din forskning?»

- Siden jeg var bachelorstudent.
- Siden jeg var masterstudent.
- Siden jeg startet som PhD- student.

2.e. Hvilke sosiale medier bruker du for å finne faglitteratur? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «2.b. Bruker du sosiale medier i forbindelse med din forskning?»

Her kan du velge flere alternativ.

- Facebook
- Twitter
- ResearchGate
- Academia.edu
- Andre
- Bruker ikke til dette formålet

Dersom du bruker andre sosiale medier enn de i listen over, er det fint om du skriver hvilke her. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Andre» er valgt i spørsmålet «2.e. Hvilke sosiale medier bruker du for å finne faglitteratur?»

Dersom du ikke bruker sosiale medier til å finne faglitteratur er det fint om du kort forklarer hvorfor her.

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Bruker ikke til dette formålet» er valgt i spørsmålet «2.e. Hvilke sosiale medier bruker du for å finne faglitteratur?»

Hvis du bruker andre sosiale medier enn de på listen er det fint om du skriver det her.

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Andre» er valgt i spørsmålet «2.e. Hvilke sosiale medier bruker du for å finne faglitteratur?»

3. Twitter

3.a. Bruker du Twitter? *

Ja

Nei

3.b. For hvilke formål bruker du Twitter? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «3.a. Bruker du Twitter?»

Her kan du velge flere alternativ.

Private formål.

Bygge nettverk i mitt forskningsmiljø.

Holde meg oppdatert på nyheter i mitt forskningsmiljø.

Følge andre forskere i samme forskningsmiljø.

Finne ressurser til mitt PhD-prosjekt.

Holde meg oppdatert på ny faglitteratur.

Få tilgang til artikler.

Finne akademisk litteratur om ett emne.

Dele egen forskning.

Annet

Hvis du bruker Twitter til andre forskningsrelaterte formål enn de som er nevnt over er det fint om du skriver det her. *

4. Facebook

4.a. Bruker du Facebook? *

Ja

Nei

4. b. For hvilke formål bruker du Facebook? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «4.a. Bruker du Facebook?»

Her kan du velge flere alternativ.

Private formål

Bygge nettverk i mitt forskningsmiljø.

Holde meg oppdatert på nyheter i mitt forskningsmiljø.

Følge andre forskere i samme forskningsmiljø.

Finne ressurser til mitt PhD-prosjekt.

Holde meg oppdatert på ny faglitteratur.

Få tilgang til artikler.

Finne akademisk litteratur om ett emne.

Dele egen forskning.

Annet

Hvis du bruker Facebook til andre forskningsrelaterte formål enn de som er nevnt over er det fint om du skriver det her. *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «4. b. For hvilke formål bruker du Facebook?»

5. ResearchGate

5. a. Bruker du ResearchGate? *

Ja

Nei

5.b. For hvilke formål bruker du ResearchGate? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «5. a. Bruker du ResearchGate?»

Her kan du velge flere alternativ.

Private formål.

Bygge nettverk i mitt forskningsmiljø.

Holde meg oppdatert på nyheter i mitt forskningsmiljø.

Følge andre forskere i samme forskningsmiljø.

Finne ressurser til mitt PhD-prosjekt.

Holde meg oppdatert på ny faglitteratur.

Få tilgang til artikler.

Finne akademisk litteratur om ett emne.

Dele egen forskning.

Annet

Hvis du bruker ResearchGate til andre forskningsrelaterte formål enn de som er nevnt over er det fint om du skriver det her. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «5.b. For hvilke formål bruker du ResearchGate?»

6. Academia.Edu

6.a. Bruker du Academia.edu? *

Ja

Nei

6.b. For hvilke formål bruker du Academia.edu? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «6.a. Bruker du Academia.edu?»

Her kan du velge flere alternativ.

Private formål.

Bygge nettverk i mitt forskningsmiljø.

Holde meg oppdatert på nyheter i mitt forskningsmiljø.

Følge andre forskere i samme forskningsmiljø.

Finne ressurser til mitt PhD-prosjekt.

Holde meg oppdatert på ny faglitteratur.

Få tilgang til artikler.

Finne akademisk litteratur om ett emne.

Dele egen forskning.

Annet

Hvis du bruker Academia.edu til andre forskningsrelaterte formål enn de som er nevnt over er det fint om du skriver det her. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «6.b. For hvilke formål bruker du Academia.edu?»

7.a. Hvilke fordeler kan det være å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur? Svar kort med noen få setninger.

7.b. Hvilke ulemper kan det være å bruke sosiale medier til å finne faglitteratur? Svar kort med noen få setninger.

8. Andre akademiske ressurser- Oria

8.a. Bruker du Oria? *

Ja

Nei

8.b. For hvilke formål bruker du Oria? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «8.a. Bruker du Oria?»

Her kan du velge flere alternativ.

Søke etter en spesifikk artikkel eller bok.

Få tilgang til elektroniske artikler.

For å søke etter faglitteratur på ett emne.

Bestille dokumenter som mitt bibliotek ikke har.

Holde meg oppdatert på ny faglitteratur.

Annet

Hvis du bruker Oria til andre formål enn de som er nevnt over er det fint om du skriver det her. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «8.b. For hvilke formål bruker du Oria?»

9. Fagdatabaser

En fagdatabase er en samling av referanser til akademisk litteratur. Fagdatabasene kan være tverrfaglige eller mer fagspesifikke rettet mot ett fagfelt. Eksempler på fagdatabaser: Web of Science, Scopus, Medline eller EconLit.

9.a. Bruker du fagdatabaser? *

Ja

Nei

9.b. For hvilke formål bruker du fagdatabaser? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «9.a. Bruker du fagdatabaser?»

Her kan du velge flere alternativ.

Søke etter en spesifikk artikkel eller bok.

Få tilgang til elektroniske artikler.

Søke etter faglitteratur på ett emne.

Holde meg oppdatert på ny faglitteratur.

Annet

Hvis du bruker fagdatabaser til andre formål enn de som er nevnt over er det fint om du skriver det her. *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «9.b. For hvilke formål bruker du fagdatabaser?»

10. Google Scholar

10.a. Bruker du Google Scholar? *

Ja

Nei

10.b. For hvilke formål bruker du Google Scholar? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «10.a. Bruker du Google Scholar?»

Her kan du velge flere alternativ.

Søke etter en spesifikk artikkel eller bok.

Få tilgang til elektroniske artikler.

Søke etter faglitteratur på ett emne.

Holde meg oppdatert på ny faglitteratur.

Annet

Hvis du bruker Google Scholar til andre formål enn de som er nevnt over er det fint om du skriver det her. *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «10.b. For hvilke formål bruker du Google Scholar?»

11. Sci-Hub

11.a. Bruker du Sci-Hub for å finne faglitteratur? *

Ja

Nei

11.b. For hvilke formål bruker du Sci-Hub?

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja» er valgt i spørsmålet «11.a. Bruker du Sci-Hub for å finne faglitteratur?»

Her kan du velge flere alternativ.

Søke etter en spesifikk artikkel eller bok.

Få tilgang til elektroniske artikler.

Søke etter faglitteratur på ett emne.

Holde meg oppdatert på ny faglitteratur.

Annet

Hvis du bruker Sci-Hub til andre formål enn de som er nevnt over er det fint om du skriver det her. *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Annet» er valgt i spørsmålet «11.b. For hvilke formål bruker du Sci-Hub?»

12. Hvordan vil du rangere viktigheten av de ulike ressursene man bruker for å finne faglitteratur, inkludert sosiale medier?

La oss rangere svarene fra 1- 5, hvor 1 betyr at ressursen ikke er så viktig og 5 betyr at denne ressursen er veldig viktig for deg.

	Bruker ikke	1	2	3	4	5
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ResearchGate	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Academia.edu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oria	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Fagdatabaser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Scholar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sci-hub	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. Hvor ofte bruker du de ulike ressursene for å finne faglitteratur?

	Hver dag	Hver uke	Hver måned	1-2 ganger i året	Bruker ikke
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
Researchgate	☐	☐	☐	☐	☐
Academia.edu	☐	☐	☐	☐	☐
Oria	☐	☐	☐	☐	☐
Google scholar	☐	☐	☐	☐	☐
Fagdatabaser	☐	☐	☐	☐	☐
Sci-hub	☐	☐	☐	☐	☐

14. I hvilke grad er du enig eller uenig i følgende påstander:

La oss bruke en skala fra helt uenig til helt enig.

	Helt uenig	Uenig	Nøytral	Enig	Helt enig	Vet ikke
Det er lettere å finne relevant faglitteratur ved å bruke sosiale medier enn andre ressurser.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ved å følge andre forskere i mitt forskningsmiljø på sosiale medier får jeg tak i den faglitteraturen jeg trenger.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg bruker de ressursene som raskt og enkelt gir meg tilgang til den faglitteraturen jeg trenger.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg bruker sosiale medier fordi det er enkelt å dele egen og andres forskning med kolleger over hele verden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mitt private liv og mitt forskningsarbeid glir inn i hverandre ved at jeg bruker sosiale medier til å finne faglitteratur.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Effekter av koronapandemien.

15.a. Har din bruk av sosiale medier i forbindelse med din forskning endret seg etter utbruddet av koronapandemien? *

- Ja, jeg har i større grad brukt sosiale medier til forskningsformål etter utbruddet av koronapandemien.
- Ja, jeg har i mindre grad brukt sosiale medier til forskningsformål etter utbruddet av koronapandemien.
- Nei, bruken har ikke endret seg etter koronapandemien.
- Vet ikke.

15.b. For hvilke forskningsformål har du brukt sosiale medier i større grad etter utbruddet av koronapandemien?

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Ja, jeg har i større grad brukt sosiale medier til forskningsformål etter utbruddet av koronapandemien.» er valgt i spørsmålet «15.a. Har din bruk av sosiale medier i forbindelse med din forskning endret seg etter utbruddet av koronapandemien?»

Her kan du velge flere alternativ.

- Bygge nettverk i mitt forskningsmiljø.
- Holde meg oppdatert på nyheter i mitt forskningsmiljø.
- Følge andre forskere i samme forskningsmiljø.
- Finne ressurser til mitt PhD-prosjekt.
- Holde meg oppdatert på ny faglitteratur.
- Få tilgang til artikler.
- Finne akademisk litteratur om ett emne.
- Dele egen forskning.
- Annet

16. Avslutning

16. a. Hvor gammel er du? *

- 20-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-70
- Over 70

16.b. Kjønn *

- Kvinne
- Mann
- Ikke-binær
- Ønsker ikke oppgi

17. Dine kommentarer

Ønsker du å legge til noe?

Tusen takk for at du svarte på undersøkelsen!

12.3. Vedlegg 3

PhD-candidates and use of social media

This survey is part of a master thesis in Library- and Information Science at Oslo Metropolitan University. The survey is about PhD-students and their use of social media to find academic literature.

1. Introduction

1. a. Which institution do you belong to? *

1.b. In which discipline are you a PhD-candidate? *

Social science

Medicine

Natural science

Humanities

Economics

Education and psychology

Technology

1.c. For how long have you been a PhD- candidate? *

- 0- 1 year
- 2- 4 years
- 5- 7 years
- 8- 10 years
- More than 10 years

1.d. Document types

1.d. Document types

Which document types do you use the most for your PhD-project? Please mark on a scale from 1 to 5 how often you use these resources. 1 indicates that you seldom use the resource and 5 indicates that you use it often.

	Never	1	2	3	4	5
Electronic articles	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Printed articles	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Electronic books	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Printed books	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Scientific reports	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Grey literature (Examples: reports, working papers, government publications etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Archive documents	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blogs	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Webpages	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Other	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Other documents

If you use other documents than listed above please write them here.

1.e. Academic resources

Which resources for finding academic literature for your PhD- project do you use the most? Please mark on a scale from 1 to 5 how often you use these resources. 1 indicates that you seldom use the resource and 5 indicates that you often use it.

	Never	1	2	3	4	5
Nonwegian Library database, Oria	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Subject databases like Web of Science, Scopus etc.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Scholar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ask a librarian	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ask colleagues	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Social media (Facebook, Twitter, ResearchGate etc.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sci-hub	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Other	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Other resources

If you use other resources than listed above, please write them here.

1.f. How often do you ask colleagues at your faculty for help to find academic literature to your PhD-project? *

Never

Every day

Every week

Every month

1-2 times a year

Don't know

1.g. What kind of difficulties can you experience with finding academic literature? *

You can choose multiple answers.

My institution don't have digital access to the literature I need.

I find it difficult to choose search terms.

I find it difficult to search systematically.

I get too many hits when I search on my topic.

I get too few hits when I search on my topic.

It's difficult to evaluate the research quality.

Other

Don't have difficulties.

If you have other difficulties than listed above, please write them here. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «1.g. What kind of difficulties can you experience with finding academic literature?»

2. Social media

2.a. Do you use social media in general? *

Yes

No

Don't know

2.b. Do you use social media in connection with your research? *

Yes

No

Don't know

2.c. For what research purposes do you use social media? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «2.b. Do you use social media in connection with your research?»

You can choose multiple answers.

- Networking with other researchers.
- Share my research.
- Follow researchers in my field.
- Keep updated on news in my research field.
- Get access to one spesific article or book.
- Search for academic literature relevant for my PhD-project.
- Ask colleagues online for relevant literature.
- To find academic literature in general.
- Follow academic journals.
- Follow hashtags on subjects relevant for my research.
- Other

If you use it for other research purposes than listed above please write them here. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «2.c. For what research purposes do you use social media?»

2.d. For how long have you used social media in connection with your research or student assignments? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «2.b. Do you use social media in connection with your research?»

- Since I was a bachelor student
- Since I was a master student
- Since I started my PhD- project

2.e. Which social media do you use to find academic literature? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «2.b. Do you use social media in connection with your research?»

You can choose multiple answers.

- Facebook
- Twitter
- ResearchGate
- Academia.edu
- Other
- Don't use it to find academic literature.

If you don't use social media to find academic literature please explain why with a few sentences. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Don't use it to find academic literature.» er valgt i spørsmålet «2.e. Which social media do you use to find academic literature?»

If you use other social media than listed above please write them here. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «2.e. Which social media do you use to find academic literature?»

3. Twitter

3.a. Do you use Twitter? *

Yes

No

3.b. For which purpose do you use Twitter? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «3.a. Do you use Twitter?»

You can choose multiple answers.

Private

Networking in my research field.

Keep updated on news in my research field.

Follow other researchers in my research field.

Find resources for my PhD-project.

To stay updated on new academic literature.

Get access to electronic articles.

Find academic literature on a topic.

Share my research.

Other

If you use Twitter for other research purposes than listed above please write them here. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «3.b. For which purpose do you use Twitter?»

4. Facebook

4.a. Do you use Facebook? *

Yes

No

4. b. For which purpose do you use Facebook? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «4.a. Do you use Facebook?»

You can choose multiple answers.

Private

Networking in my research field.

Keep updated on news in my research field.

Follow other researchers in my research field.

Find resources for my PhD-project.

To stay updated on new academic literature.

Get access to articles.

Find academic literature on a topic.

Share my research.

Other

If you use Facebook for other research purposes than listed above please write them here. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «4. b. For which purpose do you use Facebook?»

5. ResearchGate

5. a. Do you use ResearchGate? *

Yes

No

5.b. For which purpose do you use ResearchGate? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «5. a. Do you use ResearchGate?»

You can choose multiple answers.

- Private
- Networking in my research field.
- Keep updated on news in my research field.
- Follow other researchers in my research field.
- Find resources for my phd-project.
- To stay updated on new academic literature.
- Get access to articles.
- Find academic literature on a topic.
- Share my research.
- Other

If you use ResearchGate for other research purposes than listed above please write them here. *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «5.b. For which purpose do you use ResearchGate?»

6. Academia.edu

6.a. Do you use Academia.edu? *

- Yes
- No

6.b. For which purpose do you use Academia.edu? *

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «6.a. Do you use Academia.edu?»

You can choose multiple answers.

- Private
- Networking in my research field.
- Keep updated on news in my research field.
- Follow other researchers in my research field.
- Find resources for my PhD-project.
- To stay updated on new academic literature.
- Get access to articles.
- Find academic literature on a topic.
- Share my research
- Other

If you use Academia.edu for other research purposes than listed above please write them here. *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «6.b. For which purpose do you use Academia.edu?»

7.a. What do you think are the advantages of using social media to find academic literature? Please answer with a few sentences.

7.b. What do you think are the disadvantages of using social media to find academic literature? Please answer with a few sentences.

8. Other academic resources- Oria

8.a. Do you use Oria to find academic literature? *

Yes

No

8.b. For which purpose do you use Oria? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «8.a. Do you use Oria to find academic literature?»

You can choose multiple answers.

Search for specific book or article.

Get access to electronic articles.

To search for academic literature on a topic.

Order material that my library does not have.

To stay updated on new academic literature.

Other

If you use Oria for other research purposes than listed above please write them here. *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «8.b. For which purpose do you use Oria?»

9. Subject databases

Subject databases are collections of references to academic literature. It can be interdisciplinary or just covering one discipline. Examples: Web of Science, Scopus, Medline or EconLit.

9.a. Do you use subject databases to find academic literature? *

Yes

No

9.b. For which purpose do you use subject databases? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «9.a. Do you use subject databases to find academic literature?»

You can choose multiple answers.

Search for a specific book or article.

Get access to electronic articles.

To search for academic literature on a topic.

To stay updated on new academic literature.

Other

If you use subject databases for other research purposes than listed above please write them here. *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «9.b. For which purpose do you use subject databases?»

10. Google Scholar

10.a. Do you use Google Scholar to find academic literature? *

Yes

No

10.b. For which purpose do you use Google Scholar? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «10.a. Do you use Google Scholar to find academic literature?»

You can choose multiple answers.

Search for a specific book or article.

Get access to electronic articles.

To search for academic literature on a topic.

To stay updated on new academic literature.

Other

If you use Google Scholar for other research purposes than listed above please write them here. *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «10.b. For which purpose do you use Google Scholar?»

11. Sci-Hub

11.a. Do you use Sci-Hub to find academic literature? *

Yes

No

11.b. For what purpose do you use Sci-Hub? *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes» er valgt i spørsmålet «11.a. Do you use Sci-Hub to find academic literature?»

You can choose multiple answers.

Search for a spesific book or article.

Get access to electronic articles.

To search for literature on a topic.

To stay updated on new academic literature.

Other

If you use Sci-Hub for other research purposes than listed above please write them here. *

i Dette elementet vises kun dersom alternativet «Other» er valgt i spørsmålet «11.b. For what purpose do you use Sci-Hub?»

12. How would you rate the importance of the different resources for finding academic literature, including social media?

Please mark on a scale from 1 to 5, where 1 indicates that this resource is not so important and 5 indicates that this resource is very important to you.

	Don't use.	1	2	3	4	5
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ResearchGate	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Academia.edu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Oria	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Subject databases	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Google Scholar	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sci-hub	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13. How often do you use the different resources to find academic literature?

	Every day	Every week	Every month	1-2 times a year	Don't use
Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
Researchgate	☐	☐	☐	☐	☐
Academia.edu	☐	☐	☐	☐	☐
Oria	☐	☐	☐	☐	☐
Google scholar	☐	☐	☐	☐	☐
Subject databases	☐	☐	☐	☐	☐
Sci-hub	☐	☐	☐	☐	☐

14. To what extent do you agree or disagree with these statements:

	Strongly disagree	Disagree	Neutral	Agree	Strongly agree	Don't know
It's easier to find relevant academic literature on social media than through other resources.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
By following other researchers in my research area on social media I get the academic literature I need.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I use the resources that give me quick and easy access to the academic literature I need.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
I use social media because it's easy to share my own and others research with academic colleagues worldwide.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
By using social media to find academic literature my private life is intertwined with my work life as a researcher.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

15. Effects of the corona pandemic.

15. a. Have your use of social media in connection with your research changed after the corona pandemic? *

- Yes, I have in a larger scale used social media in connection with my research after the corona pandemic.
- Yes, I have to a lesser extent used social media in connection with my research after the corona pandemic.
- No, my use of social media has not changed after the corona pandemic.
- Don't know.

15.b. For what research purposes do you use social media to a larger extent after the corona pandemic?

 Dette elementet vises kun dersom alternativet «Yes, I have in a larger scale used social media in connection with my research after the corona pandemic.» er valgt i spørsmålet «15. a. Have your use of social media in connection with your research changed after the corona pandemic?»

- Networking in my research field.
- Keep updated on news in my research field.
- Follow other researchers in my research field.
- Find resources for my PhD-project.
- To stay updated on new academic literature.
- Get access to electronic articles.
- Find academic literature on a topic.

Share my research.

Other.

16. Final questions

16. a. How old are you? *

- 20-30 years
- 31-40 years
- 41-50 years
- 51-60 years
- 61-70 years
- More than 70 years

16.b. Gender *

- Male
- Female
- Non- binary
- Don't want to answer.

17. Your remarks

Something you want to add?

Thank you very much for your time!